

JELENTÉS

AZ ŐRSÉGI NEMZETI PARK IGAZGATÓSÁG

2021. ÉVI TEVÉKENYSÉGÉRŐL

Őrszentpéter, 2022. április 29.

PH.

.....
Dr. Markovics Tibor
igazgató

A jelentést elfogadom.

.....
Balczó Bertalan
helyettes államtitkár

Összeállították:

Dr. Markovics Tibor, igazgató
Dr. Németh Csaba, általános igazgatóhelyettes
Pál Éva, gazdasági igazgatóhelyettes
Czibik Eszter, pályázati koordinátor
Faragó Ádám, zoológus
Fera Gábor, zoológus
Harsányi Krisztián, észak-vasi tájegységvezető
Heffenträger Gábor, ökológus
Kovács-Mesterházy Viktória, ökoturisztikai és környezeti nevelési osztályvezető
Mesics László, őrségi tájegységvezető
Nagy Dániel, erdészeti szakfelügyelő
Dr. Szentirmai István, természetmegőrzési osztályvezető
Dr. Szépligeti Mátyás, természetvédelmi terület-felügyelő
Tanner Tibor, vendvidéki tájegységvezető
Tárczy Andrea, birtokügyi szakfelügyelő
Tóth Sára, botanikus
Világgy Andrásné, vasi-hegyháti tájegységvezető

1. Tartalomjegyzék

1. BEVEZETÉS.....	8
2. SZEMÉLYI ÁLLOMÁNY	10
3. OLTALOM ALATT ÁLLÓ TERMÉSZETI ÉRTÉKEK ÉS TERÜLETEK ADATAI, INFORMÁCIÓI.....	13
3.1 ORSZÁGOS JELENTŐSÉGŰ VÉDETT, VÉDELEMRE TERVEZETT TERMÉSZETI, NATURA 2000 ÉS EGYÉB TERÜLETEK ÉS EZEK VÁLTOZÁSAI.....	13
3.1.1 Országos jelentőségű, egyedi jogszabállyal létesített védett természeti területek	13
3.1.2 Országos jelentőségű, egyedi jogszabállyal létesíteni tervezett természeti területek.....	13
3.1.3 „Ex lege védett” természeti területek	14
3.1.4 „Ex lege védett” természeti értékek.....	14
3.1.5 Natura 2000 területek	15
3.1.6 Nemzetközi jelentőségű területek	16
3.1.7 Országos jelentőségű védett természeti területek speciális természetvédelmi kezelési tervű, meglévő és tervezett részterületei	16
3.2 TERÜLET NÉLKÜLI, EGYEDI JOGSZABÁLYAL VÉDETT ÉS VÉDELEMRE TERVEZETT TERMÉSZETI ÉRTÉKEK.....	16
3.3 EGYÉB, SPECIÁLISAN MEGKÜLÖNBÖZTETETT VÉDELEMBEN RÉSZESÜLŐ TERÜLETEK	16
3.3.1 Országos Ökológiai Hálózat.....	16
3.3.2 Erdőrezervátumok	16
3.4 MAGAS TERMÉSZETI ÉRTÉKŰ TERÜLETEK.....	19
4. KUTATÁS ÉS MONITOROZÁS	31
4.1 KUTATÁS.....	31
4.2 MONITOROZÁS	40
4.3 TIR-BE BETÖLTÖTT ÉS BETÖLTÉSRE ELŐKÉSZÍTETT ADATOK MODULONKÉNT.....	50
4.4 JELENTÉSI KÖTELEZETTSÉG	50
5. TERMÉSZETVÉDELMI KEZELÉSI TEVÉKENYSÉG	51
5.1 A) TERMÉSZETVÉDELMI KEZELÉSI TERVEK	51
5.1.B) NATURA 2000 FENNTARTÁSI TERVEK ÉS CÉLDOKUMENTUMOK	52
5.2 ÉLŐHELY-FENNTARTÁS, KEZELÉS.....	53
5.2.1 Élőhelyeket érintő legjelentősebb ökológiai állapotváltozások.....	53
5.2.2 Élőhely-fenntartási, kezelési tevékenységek ismertetése	55
5.3 ÉLŐHELY-REHABILITÁCIÓ	58
5.4 FAJMEGŐRZÉSI TEVÉKENYSÉGEK.....	64
5.4.1 A fajokat érintő legjelentősebb ökológiai állapotváltozások.....	64
5.4.2 Fajmegőrzési tevékenységek ismertetése.....	64
5.4.3 Védett fajokkal kapcsolatos, illegális cselekmények észlelése.....	71
5.4.4 Védett és közösségi jelentőségű fajok kártételei.....	71
5.5 IDEGENHONOS INVÁZIÓS FAJOKKAL KAPCSOLATOS GYAKORLATI	71
5.6 TERMÉSZETVÉDELMI MENTŐTEVÉKENYSÉG.....	73
6. SAJÁT VAGYONKEZELÉSŰ TERÜLETEKEN FOLYÓ TEVÉKENYSÉG	79

6.1 TERÜLETVÁSÁRLÁSOK, KISAJÁTÍTÁSOK ADATAI (VÉDETTSÉGI SZINT HELYREÁLLÍTÁS, ELŐVÁSÁRLÁSI JOG, PÁLYÁZATOK).....	79
6.2 GÉNMEGŐRZÉS	80
6.2.1 Génmegőrző tevékenység állatok esetében	80
6.2.2 Egyéb állatállomány és kezelésük.....	83
6.2.3 Génmegőrző tevékenység növények esetében.....	83
6.3 A NEMZETI PARK IGAZGATÓSÁG VAGYONKEZELÉSÉBEN ÁLLÓ ERDŐTERÜLETEK.....	83
6.4 VADÁSZTERÜLETEKEN FOLYÓ VADÁLLOMÁNY SZABÁLYOZÁS.....	91
6.5 HALGAZDÁLKODÁSI VÍZTERÜLETEK.....	91
6.5.1 6.5.1. Természetvédelmi és génmegőrzési szempontból különleges rendeltetésű halgazdálkodási vízterületek.....	91
6.5.2 6.5.2. Védett természeti területen található halastavak.....	91
7. TÁJVÉDELEM	95
7.1 EGYEDI TÁJÉRTÉKEK.....	95
7.2 TELEPÜLÉSRENDEZÉSI ESZKÖZÖK ÉS TERÜLETRENDEZÉSI TERVEK VÉLEMÉNYEZÉSE, VALAMINT TELEPÜLÉSKÉPI ARCULATI KÉZIKÖNYV ÉS TELEPÜLÉSKÉPI RENDELET VÉLEMÉNYEZÉSE, KÖZREMŰKÖDÉS AZ ELKÉSZÍTÉSBN	98
7.3 FEJLESZTÉSI KONCEPCIÓK ÉS EGYÉB TERVEK VÉLEMÉNYEZÉSE, KÖZREMŰKÖDÉS AZ ELKÉSZÍTÉSBN.....	99
7.4 TÁJVÉDELMI JELENTŐSÉGŰ BEAVATKOZÁSOK	99
8. PROJEKTEK	100
9. JOGI ÉS ÜGYIRATFORGALOMMAL KAPCSOLATOS TEVÉKENYSÉGEK.....	114
9.1 AZ IGAZGATÓSÁG ÜGYIRATFORGALMA.....	114
9.1.1 Szakvélemény adás, adatközlés hatóságok részére	114
9.1.2 Nem saját vagyonkezelésben lévő védett és Natura 2000 erdőterületek.....	115
9.1.3 Jelentési feladatok az Agrárminisztérium számára	118
9.1.4 Ügyfelekkel történő levelezés, egyeztetés.....	118
9.2 SZABÁLYSÉRTÉS	118
9.3 TERMÉSZETVÉDELMI BÍRSÁG	118
9.4 BÜNTETŐ ÜGYEK	120
9.5 POLGÁRI PEREK	120
9.6 EGYÉB JOGI ÜGYEK.....	120
10. TERMÉSZETVÉDELMI ŐRSZOLGÁLAT.....	122
10.1 ALAPADATOK.....	122
10.1.1 Személyi feltételek.....	122
10.1.2 Technikai felszereltség, őrszolgálati irodák.....	122
10.1.3 Polgári természetőrök	123
10.2 FELADATELLÁTÁS	123
10.2.1 Hatósági feladatellátás	123
10.2.2 Együttműködés más hatóságokkal.....	123
10.2.3 Nem hatósági feladatok ellátása.....	124
11. KÖLTSÉGVETÉS ÉS VAGYON.....	127

11.1 KIADÁSOK	127
11.2 BEVÉTELEK	127
11.3 VAGYON	127
12. BEMUTATÁS, OKTATÁS, TÁRSADALMI KAPCSOLATOK.....	133
12.1 ÖKOTURISZTIKAI ÉS KÖRNYEZETI NEVELÉSI INFRASTRUKTÚRA	133
12.1.1 <i>Látogató- és oktatóközpontok</i>	133
12.1.2 <i>Tanösvények</i>	134
12.1.3 <i>Egyéb bemutatóhelyek</i>	134
12.1.4 <i>Természetiskolai minősítésre felterjesztett helyszínek</i>	135
12.1.5 <i>Szálláshelyek</i>	136
12.1.6 <i>Új ökoturisztikai és környezeti nevelési létesítmények</i>	136
12.2 ÖKOTURISZTIKAI ÉS KÖRNYEZETI NEVELÉSI PROGRAMOK, SZOLGÁLTATÁSOK	136
12.2.1 <i>Szakvezetéses túrák, speciális túrák</i>	136
12.2.2 <i>Nyílt nap, jeles nap, saját szervezésű rendezvények</i>	137
12.2.3 <i>Természetiskolai minősítésre felterjesztett programszolgáltatás</i>	138
A TERMÉSZETISKOLA MINŐSÍTÉSRE A KÖVETKEZŐ PROGRAMOK KERÜLTEK FELTERJESZTÉSRE:	138
12.2.4 <i>Egyéb ökoturisztikai és környezeti nevelési programok, szolgáltatások</i>	139
12.2.5 <i>Kiadványok</i>	140
12.2.6 <i>Látogatóstatisztika</i>	141
12.2.7 <i>Környezeti nevelési statisztika</i>	145
12.3 TÁRSADALMI KAPCSOLATOK.....	150
12.3.1 <i>Nemzeti Parki Termék Védjegyrendszer működtetése, pályázati eredmények, programok bemutatás</i>	150
12.3.2 <i>Natúrparkokkal való kapcsolat</i>	151
12.3.3 <i>Kommunikáció – hírlevelek, honlapok, rendszeres kiadványok</i>	151
12.4 TERVEZETT FEJLESZTÉSEK (2022).....	153
12.5 EGYÜTTMŰKÖDÉSI MEGÁLLAPODÁSOK	154
12.6 FONTOSABB ESEMÉNYEK	154
13. KAPCSOLATTARTÁS HAZAI PARTNERSZERVEZETEKSEL	163
14. KÖZFOGLALKOZTATÁS.....	167
15. BELFÖLDI ÉS KÜLFÖLDI EGYÜTTMŰKÖDÉSEK.....	168
16. ELLENŐRZÉS	171
17. LEGFONTOSABB EREDMÉNYEK ÖSSZEFOGLALÁSA.....	176
18. FONTOSABB CÉLKITŰZÉSEK A KÖVETKEZŐ ÉVRE	182
18.1 <i>TERMÉSZETMEGŐRZÉSI OSZTÁLY</i>	182
18.2 <i>TERMÉSZETVÉDELMI ŐRSZOLGÁLAT</i>	182
18.3 <i>ÉSZAK VASI TÁJEGYSÉG</i>	183
18.4 <i>VASI HEGYHÁT TÁJEGYSÉG</i>	184

18.5 ŐRSÉGI TÁJEGYSÉG	184
18.6 VENDVIDÉKI TÁJEGYSÉG	185
18.7 KÖRNYEZETI NEVELÉSI ÉS ÖKOTURISZTIKAI OSZTÁLY	185
18.8 PÉNZÜGYI ÉS SZÁMVITELI OSZTÁLY.....	186
18.9 PÁLYÁZATKEZELÉSI OSZTÁLY	186

2. Táblázatok

2.1. táblázat: Személyi állomány - nem hazai költségvetési források terhére foglalkoztatottak száma	11
3.1. táblázat: Országos jelentőségű, egyedi jogszabállyal létesített védett és védelemre tervezett természeti területek összesítő adatai	21
3.2. táblázat: Országos jelentőségű, egyedi jogszabállyal létesített védett természeti területek adatai	22
3.3. táblázat: Védelemre tervezett természeti területek adatai	23
3.4. táblázat: Ex lege védett természeti területek adatai	24
3.5. táblázat: Natura 2000 területek	25
3.6. táblázat: „Ex lege védett” természeti értékek	29
4.1. táblázat: Kutatás	32
5.1. A. táblázat: Kezelési tervek	52
5.2. táblázat: Élőhely-fenntartás	57
5.3. táblázat: Élőhely-rehabilitáció	61
5.4. táblázat: Fajmegőrzés	68
5.6. táblázat: Halgazdálkodási vízterületek	76
6.5. táblázat: Az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság halgazdálkodási kezelésében lévő víztestek	91
1.1. táblázat: Saját vagyonkezelésű területek	93
8.1. táblázat: Projektek	102
9.1. táblázat: Bíróságok	121
9.2. táblázat: Büntető ügyek	121
9.3. táblázat: Polgári perek	121
10.1. táblázat: Őrszolgálat	126
11.1. táblázat: Kiadások	129
11.2. táblázat: Bevételek	129
11.3. táblázat: Vagyon	130
11.4. táblázat: Befektetett eszközök	130
11.5. táblázat: Nemzeti vagyonba tartozó forgóeszközök	130
11.6. táblázat: Épületek	131
11.7. táblázat: Eszközök	131
122.1. táblázat: Tanösvények	159
12.2. táblázat: Társadalmi kapcsolatok	161
12.3. táblázat: Kiadványok	162
13.1. táblázat: Együttműködés hivatalokkal, intézményekkel	163
13.2. táblázat: Együttműködés civil szervezetekkel	164
12.1. táblázat: Külföldi együttműködés	169

1. Bevezetés

A 2021-es évben a nemzeti park igazgatóság működésére még jelentős hatással volt a koronavírus járvány. Ugyan feladatainkat a helyzet ellenére maradéktalanul elláttuk, a természeti értékek bemutatása, az ökoturisztika és a környezeti nevelés szakterületén azonban jelentős volt az átrendeződés. Erdei iskolás csoportjaink csak kisebb számban voltak, bemutatóhelyeinket tavasszal a szokásosnál később tudtuk megnyitni. Tavasz nagyrendezvényeink elmaradtak, azonban év végére huszonöt százalékot meghaladó, regisztrált látogatószám növekedést értünk el az előző évhez képest. Kiemelkedő eseménye volt az évnek Dr. Kozma Ákos, az Alapvető Jogok Biztosa, illetve dr. Bándy Gyula, a Jövő Nemzedékek Védelmét Ellátó Biztoshelyettes látogatása Igazgatóságunkon, továbbá a Balczó Bertalan természetvédelemért felelős helyettes államtitkár és V. Németh Zsolt kiemelkedő nemzeti értékekért felelős miniszteri biztos, országgyűlési képviselő jelenlétében lebonyolított muraközi lóistálló átadó rendezvényünk.

A 2021. évben a természeti értékek megőrzése érdekében az Őrségi Nemzeti Parkban, a Kőszegi és a Sághegyi Tájvédelmi Körzetben, természetvédelmi és Natura 2000 területeinken mindösszesen 762 hektár gyepterület fenntartó kaszálását végeztük el. További 538 hektárt legeltetéssel kezeltünk, valamint helyreállítottunk 20 hektárnyi, korábban elcserjésedett gyept, 500 hektáron pedig természetkímélő szántóföldi művelést végeztünk. Kézi kaszálás útján 19 hektár kisméretű, de természeti értékeit tekintve különösen fontos gyepterület kézi kaszálását végeztük el. Erdőterületeinken folytattuk az összeomlott lucfenyő faültetvények átalakítását természetközeli erdőállománnyá, az előző év folyamán felújított területek ápolásával. Hatvanegy hektárnyi egykorú erdőben kezdtük meg a folyamatos erdőborítást biztosító kezelési mód bevezetését.

633 példány sérült madarat és emlőst láttunk el madárvédelmi mentőközpontunkban, melyekből 305 példányt sikerült egészségesen szabadon engednünk.

A gyepterületeink kezelését biztosító magyartarka szarvasmarha állományunk létszáma elérte az 532 darabot, 272 darab borjú született, 49 darabot számláló muraközi ménesünkben pedig 17 kiscsikó látta meg a napvilágot.

26 növény- és állatcsoport esetében vizsgáltuk azok állományainak változását. Örvendetes eredmény, hogy kimutatásra került a daru első költése működési területünkön, továbbá két új fekete gólya- és egy új rétisas fészkek kerültek elő. A korpafűfajok a megváltozott tájhasználat, erdőkezelés, klímaváltozás és erős vadnyomás hatására a terepi tapasztalatok és a korábbi szórványadatgyűjtés tendenciái alapján erősen visszaszorulóban vannak, aktív beavatkozás hiányában a csoport eltűnése várható. Természetvédelmi őrünk munkájának is köszönhetően, fokozottan védett természeti értékek közül a rétisasok 5 párban 9 fiókat neveltek tavaly, a vörös kányák esetében 1 pártól 3 fióka, a fekete gólyáknál 4 párnál legalább 7 fióka repült ki. Kame-racsapdák kihelyezésével sikerült a fokozottan védett vadmacska előfordulását a nemzeti park újabb helyszínein igazolni.

A természeti értékek bemutatása terén elmondhatjuk, hogy látogatóközpontjainkban és bemutatóhelyeinken mindösszesen több, mint 53 000 fő látogatót fogadtunk, szolgáltatásainkat mindösszesen 72 000 fő vette igénybe. Az Őrség összes ma élő és a közelmúltig alkotott fazekasának alkotásait bemutattva, megnyitottuk tavaly létrehozott fazekas-kiállításunkat a központunkban. Összesen tizenegyezer példányban juttattuk el újságunk 2021. évi számát a nemzeti park minden háztartásába.

Természetvédelmi Őrszolgálatunk gondoskodott a természeti értékek megóvásáról és az igazgatóság vagyonának védelméről. Feladatait 4 tájegységben, 13 fővel látta el, munkájukat pedig további 21 polgári természetőr segítette. Közös járőrszolgálatot látott el a rendőrhatalóság tagjaival, elsősorban a védett területeken végzett engedély nélküli közlekedés visszaszorítása, illetve

a saját vagyonkezelésben lévő erdők vagyonvédelme érdekében.

2. Személyi állomány

2021. évre 468.661.000 Ft eredeti személyi juttatások előirányzatot terveztünk. Ezzel szemben az év végére 503.778.422 Ft volt a módosított előirányzat, a teljesített előirányzat összege pedig 498.675.392 Ft. Az előirányzat módosítás forrása: „állami génmegőrzési feladatok támogatása”, közmunkaprogram, „természeti értékek védelme” szakmai keret, előző évi maradvány, pályázatok.

2021. évben 79 fő engedélyezett alaplétszámunk és 6 fő központosított létszámunk volt. Az év során 8 új jogviszony jött létre, melyből 3 fő közfoglalkoztatott volt. Igazgatóságunknál a tavalyi évben 13 fő jogviszonya szűnt meg, ezek közül 9 fő közfoglalkoztatott volt.

Sajnos a koronavírus fertőzést több munkavállalónk elkapta - kórházi kezelésre senki nem szorult közülük-, de több hétre kiestek a munkából és nehéz volt huzamosabb ideig egyszerre ennyi ember munkáját pótolni.

A koronavírus elleni védőoltásnak az állami és önkormányzati intézményeknél foglalkoztatottak által történő kötelező igénybeviteléről szóló 599/2021. (X. 28.) Korm. rendelet alapján az Igazgatóság munkavállalói három fő kivételével - akik végül kérték a jogviszonyuk megszüntetését - eleget tettek a szabályozásnak.

A munkabéren felüli, jogszabály által kötelezően előírt juttatásokat (cafeteria, járványügyi intézkedés következtében megemelt, nettó 400.000 Ft/fő összegben; bankszámla költségterítés; közlekedési költségterítés stb.) az év során tudtuk biztosítani. Továbbá a gyermeket nevelő munkavállalók részére iskolakezdési (25 munkavállaló kapott összesen bruttó 2.937.870 Ft összegben) és gyermeknevelési támogatást (39 munkavállaló kapott összesen bruttó 7.821.776 Ft összegben) is nyújtottunk a Kit. és a Közszolgálati szabályzatunk alapján.

Igazgatóságunk munkavállalói közül azok a dolgozók, akik már legalább fél éves jogviszonnyal rendelkeztek, év végén egységesen egy havi motivációs elismerést kaptak összesen 33.415.300 Ft összegben, valamint év közben 2 kolléga teljesítmény-elismerésben részesült összesen bruttó 440.000 Ft összegben és 2 kolléga az előzőeken túlmenően is motivációs elismerésben részesült összesen bruttó 300.000 Ft összegben.

Az év során 4 kollégának született gyermeke, ők bruttó 200.000 Ft/fő támogatásban részesültek.

Igazgatóságunk alaplétszáma 79 fő volt, központosított álláshelyi létszáma 6 fő, közfoglalkoztatott január - februárban 6 fő, a 2021. évi országos közfoglalkoztatási programban márciustól november végéig 3 fő. Az átlagos statisztikai állományi létszám 88 fő volt, melyből 57 fő kormánytisztviselő, 31 fő pedig Munka Törvénykönyve hatálya alá tartozó munkavállaló.

A február végéig tartó közfoglalkoztatási programban 6 főt alkalmaztunk, a márciustól induló program pedig 3 fő részvételével valósult meg.

A munkatársaink iskolai végzettségét az alábbi táblázat foglalja össze:

	Iskolai végzettség			
	Alapfokú	Középfokú	Felsőfokú	Összesen
Kormánytisztviselő	0	14	43	57
Munka Törvénykönyve hatálya alá tartozó	6	24	1	31
Összesen	6	38	44	88

A kormányzati igazgatásról szóló 2018. évi CXXV. törvény (Kit.) 58. §. (2) bekezdés c) pontja alapján a munkáltatói jogkör gyakorlója meghatározhatja az álláshely szakmai feltételeit, így a közigazgatási alap-, illetve szakvizsga teljesítését is.

Igazgatóságunknál a fentiek miatt nem kötelező a közigazgatási alap-, illetve szakvizsga letétele.

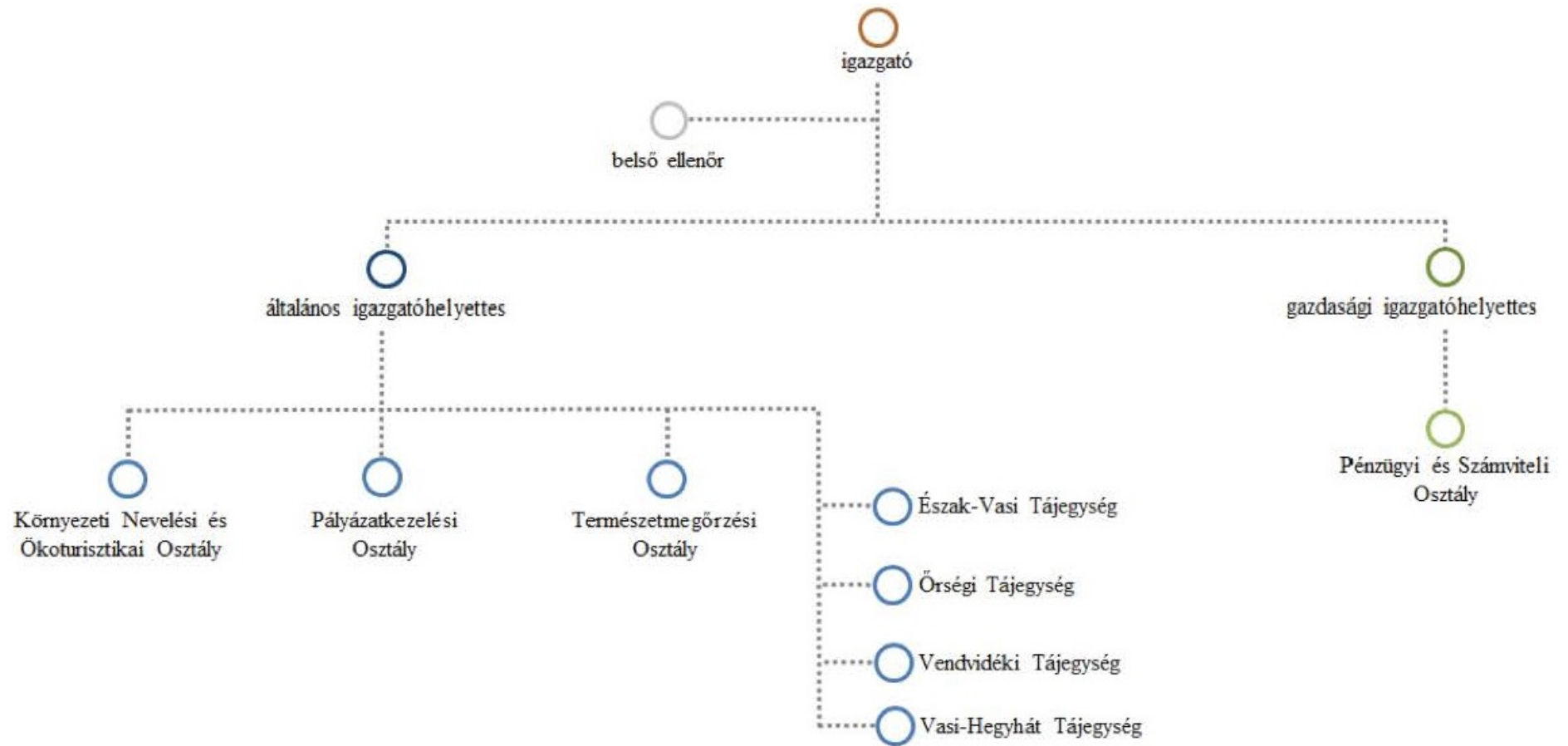
Az Igazgatóság munkatársai az alábbi nyelvtudással rendelkeznek:

Nyelv	Típus	Fő
angol alap	“C” típus	1
angol alap	“B” típus	1
angol közép	“A” típus	1
angol közép	“C” típus	26
angol felső	“C” típus	1
francia felső	“C” típus	1
német alap	“C” típus	4
német közép	“C” típus	19
német közép	“B” típus	1
orosz közép	“C” típus	1

2.1. táblázat: Személyi állomány - nem hazai költségvetési források terhére foglalkoztatottak száma

1. A nemzeti park igazgatóság részéről a védett természeti területek és a Natura 2000 területek természetvédelmi kezelése kapcsán nem hazai költségvetési források terhére foglalkoztatottak száma (fő)	
1.1. Kormánytisztviselők - teljes munkaidőben	1
1.2. Szerződéses munkavállalók - teljes munkaidőben	0
1.3. MTvK munkavállalók - teljes munkaidőben	5
1.4. Kormánytisztviselők - részmunkaidőben	10
1.5. Szerződéses munkavállalók - teljes munkaidőben	0
1.6. MTvK munkavállalók - részmunkaidőben	2
2. A védett természeti területek és Natura 2000 területek természetvédelmi kezelése kapcsán alkalmazott közfoglalkoztatottak száma (fő)	6
3. A védett természeti területek és Natura 2000 területek természetvédelmi kezelése kapcsán az igazgatósággal írásos megállapodás alapján együttműködő vállalkozások érintett munkavállalóinak becsült száma (fő)	
3.1 Turisztikai szolgáltatók	98
3.2. Megbízott tervező/kivitelező vállalatok	468
3.3. Gazdálkodók, mezőgazdasági, erdészeti vállalkozások	372
3.4. Egyéb	88

2.1. ábra: szervezeti diagram

3. Oltalom alatt álló természeti értékek és területek adatai, információi

3.1 Országos jelentőségű védett, védelemre tervezett természeti, Natura 2000 és egyéb területek és ezek változásai

3.1.1 Országos jelentőségű, egyedi jogszabállyal létesített védett természeti területek

Az Igazgatóság működési területe 334.933 hektár. Országos jelentőségű védett természeti területek közül egy nemzeti park, az Őrségi, két tájvédelmi körzet, a Kőszegi és a Sághegyi, valamint nyolc természetvédelmi terület található a működési területen (lásd 3.1-2. táblázatok a fejezet végén)

3.1.2 Országos jelentőségű, egyedi jogszabállyal létesíteni tervezett természeti területek

Az Igazgatóság működési területén jelenleg két védelemre tervezett terület található (3.3 táblázat a fejezet végén). A Csörnöc-menti Tájvédelmi Körzet védetté nyilvánításának előkészítése 1992-ben kezdődött. Az előkészítés lezárult, rendelet-tervezete már elkészült, de kihirdetésére még nem került sor. A 6147 hektáros területből 11% szántó, 31% gyepek, 48% erdő és 10% művelésből kivett terület. A tervezett Tájvédelmi Körzet 21%-a fokozottan védett. A Vasi Hegyhát és a Rába, Csörnöc árterének eltérő edafikus tényezőinek köszönhetően változatos élőhelyeket és életközösségeket találunk a TK területén, az erdők fajdiverzitása magas, kiemelt természetvédelmi jelentőségük van a legnagyobb faji sokféleséggel jellemezhető lápréteknek. A területen előforduló védett növények: a pajzstok (*Peltaria alliacea*), a kornistárnics (*Gentiana pneumonanthe*), a tavaszi tözike (*Leucojum vernum*), a kisvirágú hunyor (*Helleborus dumetorum*), az óriás zsurló (*Equisetum telmateia*) és a téli zsurló (*Equisetum hyemale*). A hegyháti erdők különlegességei a tőzegmohás lapok. Tizennégy tőzegmoha faj előfordulását - köztük néhány ritka fajtát pl. *Sphagnum compactum*, *Sphagnum plumosum* - sikerült a területéről kimutatni. A Rába és a Csörnöc halfaunájának (40 faj), az erdők és a rétek kételtű-(13 faj), valamint madárfaunájának (169) fajgazdagsága kiemelkedő. A gerincesek közül számottevő annak a 18 madárfajnak az előfordulása, amely a Bonni vagy a Berni Egyezmény által is védett faj.

2021-ben megkezdődött egy a Gyunác nevű terület védetté nyilvánításának előkészítése az Őrségi Nemzeti Park bővítéseként. A Halogy, Körmend és Nádasd települések határában fekvő, összesen 854 hektár kiterjedésű terület védetté nyilvánításának célja a területen található védett növény- és állatfajok megóvása, különös tekintettel a védett és fokozottan védett madárfajok fészkelő állományára. A terület érintkezik az nemzeti park jelenlegi területével, ahhoz a Rába folyón és a Csörnöc-patakon keresztül szervesen kapcsolódik. Északi határát a Rába árvízvédelmi töltése, déli határát pedig az úgynevezett Csörnöc-letörés, azaz a patak völgy és a Vasi Hegyhát találkozási képezi. A területet legnagyobbbrészt üde és nedves gyepek, ártéri ligeterdők és fasorok, régi medermaradványok vizes élőhelyei, a két vízfolyás, kisebb mértékben pedig olyan szántóterületek alkotják, amelyekre jellemző az időszakos vízborítás. Ez a rendkívül változatos ártéri élőhelyegyüttes kivételesen gazdag élővilágnak ad otthont. A terület ad otthont hazánk második bizonyítottan fészkelő darupárjának (*Grus grus*) is.

Az Igazgatóság működési területén jelenleg 8 védelemre tervezett földtani alapszelvény van: Bérbaltavár Szőlő-hegy, Bögte homokbánya, a Felsőcsatári kőfejtő, Hosszúpereszteg homokbánya, Kissomlyó vulkáni hegy, Kőszeg Hideg-völgy, Kőszeg Meszes-völgyi kőfejtő, Vaskeresztes szőlőhegyi szerpentinit és kloritpala ásványai földtani képződmény. A védetté

nyilvántartási eljárás előkészítése jelenleg is zajlik, melynek során elkészültek a megalapozó dokumentációk és a részletes kezelési tervek első változatai, valamint a területek lehatárolásai és azok térképi megjelenítése.

A természetvédelmi területek (TT) esetében megtörtént a Természetvédelmi Információs Rendszer (TIR) országos jelentőségű, egyedi jogszabállyal védett természeti területeket tartalmazó nyilvántartási részének felülvizsgálata és aktualizálása, a védetté nyilvánító/védettséget fenntartó jogszabályok mellékleteiben szereplő ingatlanok adatai és a TIR nyilvántartásában szereplő ingatlan adatok közötti ellentmondások megszüntetése, azok térképi fedvényeinek pontosítása és javítása érdekében kért felülvizsgálat az állami ingatlan-nyilvántartási térképi adatbázis és a megküldött segédanyagok felhasználásával, továbbá a helyben rendelkezésre álló információk alapján.

3.1.3 „*Ex lege védett*” természeti területek

Az Igazgatóság működési területén 116 ex lege láp található (3.4 táblázat). 2015-ben befejeztük az ex lege lápok szisztematikus felmérését és ellenőrzését, amelyből kiderült, hogy a korábban kijelölt lápok jelentős része ma már nem felel meg a kritériumoknak, mivel például felszántották vagy kiszáradt. 2016-ban a felmérések alapján összesen 75 lápot választottunk ki, amelyek megfelelnek a kritériumoknak és megkezdjük az egyeztetést lehatárolásukról a természetvédelmi hatósággal. 2021-ben nem indítottunk láplehatárolási eljárást, a 2020-ban kezdeményezett esetben a természetvédelmi hatóság azóta sem hozta meg a határozatát.

Védett természeti emlékek közül Igazgatóságunk működési területén 96 forrás, 3 kunhalom és 61 földvár található (3.4 táblázat). A források teljes körű felmérését, korábbi adatlapjaik aktualizálását 2018-ra befejeztük. Ettől az évtől kezdődően az ellenőrzések már kiterjednek a kunhalmok megőrzésére is. Az általunk nyilvántartott földvárak száma 31 db-al meghaladja az Agrárminisztérium nyilvántartásában szereplők számát. Az eltérések kiküszöbölése érdekében az Nemzeti Parki és Tájvédelmi Főosztály 2018 októberében egyeztetést kezdeményezett az igazgatósággal, amely jelenleg is folyamatban van.

3.1.4 „*Ex lege védett*” természeti értékek

A barlangok tekintetében működési területünkön a Kőszegi-hegységet kell kiemelni. A barlangok felszíni védőövezetének kijelölése megtörtént 2009-ben, KvVM rendelet formájában. Igazgatóságunk 2020 folyamán egyenként ellenőrizte a nyilvántartásában szereplő 33 barlangot és 8 mesterséges üreget, melynek célja elsődlegesen állapotuk felmérése és denevérek jelenlétének megállapítása volt. A Borha-völgyi-táróban, a Vid alatti Hosszú-táróban és a Velemi cserkész tábor 3. bányában találtunk kis patkósdenevért (*Rhinolophus hipposideros*), vízi denevért (*Myotis daubentonii*), illetve nyugati pisedenevért (*Barbastella barbastellus*). Ebből kifolyólag 2021-ben a Borha-völgyi-táró a denevérek védelmének érdekében lezárásra került. Az általunk nyilvántartott barlangok természetvédelmi helyzetében 2021. évben nem állt be változás.

3.1.5 Natura 2000 területek

Az Igazgatóság működési területén 1különleges madárvédelmi terület,2 különleges természetmegőrzési területés 12 kiemelt jelentőségű különleges természetmegőrzési területtalálható.

A Natura 2000 területek hatósági táblákkal való ellátását és azok karbantartását az igazgatóság Természetvédelmi Őrszolgálatá folyamatosan végzi. Tárgyévben összesen 11 db új táblát állítottunk és 5 db tábla javítására került sor Natura 2000 területeken. Emellett kaszással megtisztítottuk minden hatósági tábla környezetét. Az Őrség Natura 2000 területen egy új tanösvény létesült és 9 tanösvény felújítása történt meg. Futó projektjeink közül kettő, a WeCon–Vizes élőhelyek ökológiai hálózatának fejlesztése az osztrák-magyar határrégióban és a DaRe to Connect - Supporting Danube Region's ecological Connectivity by linking Natura 2000 areas along the Green Belt projektben végzett kutatások jelentős részben érintenek Natura 2000 területeket.

A Natura 2000 területek összesített adatai:

Terület kódja és megnevezése	Kihelyezett tábla (db)	Területet érintő tanösvény vagy látogatóközpont megvalósulása (db)	Élőhely-rekonstrukció (ha)	Területet érintő projektek száma
HUON10001 Őrség	63	17	26	11
HUON20001 Ság-hegy	0	2	0	0
HUON20002 Kőszegi-hegység	21	2	0	0
HUON20003Ablánc-patak völgye	0	0	0	0
HUON20005 Váti gyakorlótér	0	0	0	1
HUON20006 Pinka	26	0	0	0
HUON20007 Köles tető	0	0	0	0
HUON20008Rába és Csörnőc-völgy	102	1	0	1
HUON20009 Csöngei legelő	5	0	0	0
HUON20011 Kenyeri reptér	3	0	0	0
HUON20012 Kemessőmjéni cserjés legelő	6	0	0	0
HUON20013 Öregcser	4	0	0	0
HUON20014 Gércei tufagyűrű és láprét	9	0	0	0
HUON20018 Őrség	51	17	26	11
HUON20020Gyöngyös-patak és kőszegi Alsó-rét	5	0	71	1

3.1.6 Nemzetközi jelentőségű területek

Az Igazgatóság működési területén egy nemzetközi jelentőségű vizes élőhely található, a Rába-völgy Ramsari terület. 2006. szeptember 29-én került fel a 10.961 hektár területű, az 1., 2., 3., 4., 7., 8., 9. sz.-ú Ramsari kritériumoknak megfelelő, 120 kilométer folyószakasz és az azt övező terület a Ramsari Területek Listájára.

A nemzetközi jelentőségű területek összesített adatai:

Terület megnevezése	Kihelyezett tábla (db)	Területet érintő tanösvény vagy látogatóközpont megvalósulása (db)	Élőhelyrekonstrukció (ha)	Területet érintő projektek száma
Rába-völgy Ramsari terület	60	2	0	1

3.1.7 Országos jelentőségű védett természeti területek speciális természetvédelmi kezelési tervű, meglévő és tervezett részterületei

3.2 Terület nélküli, egyedi jogszabállyal védett és védelemre tervezett természeti értékek

Igazgatóságunk működési területén jelenleg nincsenek védett mesterséges üregek és nem is tervezzük mesterséges üreg védetté nyilvánítását.

3.3 Egyéb, speciálisan megkülönböztetett védelemben részesülő területek

3.3.1 Országos Ökológiai Hálózat

2021-ben folytattuk a 2020-ban elkezdett ökológiai hálózat felülvizsgálatot, melynek elsődleges célja az volt, hogy a területek lehatárolásánál figyelembe vegyük az első kijelölés óta összegyűjtött biotikai adatokat és így minél inkább a védett fajok előfordulásához igazíthassuk a hálózatot. Az elmúlt években két pályázati projektnek, a WeCon-nak és a DaRe to Connect-nek is kiemelt célja volt a védett területeken kívüli adatgyűjtés az ökológiai hálózat továbbfejlesztéséhez. Az utóbbi projekt keretében lezajlott az ökológia hálózat átfogó, a működési terület összes településére kiterjedő felülvizsgálata és továbbfejlesztése. Ennek eredményeként, 3733 ha újabb területet vontunk be a hálózatba és 6032 ha-t töröltünk belőle. A bővítés elsősorban vízfolyások menti ökológiai folyosókkal, illetve nagyobb erdőtömbök között lépegetőkövekként szolgáló facsoportokkal, fasorokkal, kisebb erdőfoltokkal történt. Az eltávolított területek leginkább intenzív szántóföldek voltak, illetve faültetvények. Összességében az ökológiai hálózat kiterjedése 2299 ha-ral csökkent, ugyanakkor funkcionálisan mégis növekedett azáltal, hogy az ökológiai szempontból fontos területek bele kerültek. A jelenlegi hálózat 86 745 ha magterületet, 28 989 ha ökológiai folyosót és 1130 ha puffert területet foglal magában.

3.3.2 Erdőrezervátumok

Az Igazgatóság működési területén összesen négy erdőrezervátum található, amelyek a 13/2000. (VI. 26.) KöM rendelettel kerültek kihirdetésre. A Szalafői, a Szabó-völgyi és a Pap-erdői Erdőrezervátum az Őrségi Nemzeti Park, a Hosszú-völgyi pedig a Kőszegi Tájvédelmi

Körzet területén található.

Név (kód)	Összterület (ha)	Magterület (ha)	Kihirdető rendelet
Pap-erdő erdőrezervátum (ER54)	42	20	13/2000. (VI. 26.) KöM rendelet
Szabó-völgy erdőrezervátum (ER52)	66	27	13/2000. (VI. 26.) KöM rendelet
Szalfő erdőrezervátum (ER53)	94	13	13/2000. (VI. 26.) KöM rendelet
Hosszú-völgy erdőrezervátum (ER51)	145	38	13/2000. (VI. 26.) KöM rendelet
Összesen	347	98	

Pap-erdő erdőrezervátum (ER54)

A rezervátum az Őrségi NP legnagyobb fokozottan védett erdőtömbjében található: az ún. szakonyfalui erdőtömbben. A Szakonyfalu 24-es tag egy állami tulajdonú erdő-zárvány a környékbeli magánerdők közepén. A védőzóna néhány részlete magántulajdon.

A rezervátumban a potenciális vegetáció az acidofil bükkös, (acidofil) gyertyános-kocsánytalan tölgyes, völgyekben a gyertyános-kocsányos tölgyes lehetett, a dombháton, gerinceken a lombelegyes erdeifenyves. A völgyekben égerliget a jellemző társulás, sőt éppen a rezervátum magterülete a Vendvidék egyik égerlápja. Az erdeifenyvesek túavarját a vastag mohával együtt alomként gyűjtötték a II. világháborúig, ezzel is tovább savanyítva az egyébként is savanyú feltalajt. Az avargyűjtés, legeltetés megszűntével az erdeifenyvesek feltalaja gyors javulásnak indul, a humuszképződéssel a lombos fafajok létfeltételei is javulnak, egyre erősebben újulnak is, főleg a bükk. Az erdeifenyvesek szukcessziója igen gyors (néhány évtized alatt is szemmel látható), és mindig az ellombosodás irányában hat. A területre jellemzőek az erősen átalakított, kevésbé jellegzetes erdők, homogén szerkezettel, jelentős fenyőeleggyel.

A rezervátumban vagy közvetlen környezetében botanikai ritkaságként tőzegmohák (*Sphagnum spp.*), lapos korpafű (*Lycopodium complanatum*), kígyózó korpafű (*Lycopodium annotinum*) és kapcsos korpafű (*Lycopodium clavatum*), erdei bordapáfrány (*Blechnum spicant*), hegyi páfrány (*Oreopteris limbosperma*), zöldvirágú körtike (*Pyrola chlorantha*), ernyős körtike (*Chimaphila umbellata*), egyvirágú körtike (*Moneses uniflora*), kislevelű körtike (*Pyrola minor*) és kereklevelű körtike (*Pyrola rotundifolia*), vörös áfonya (*Vaccinium vitis-idaea*), havasi éger (*Alnus viridis*) található meg. Az állatvilágból érdemes kiemelni a feketeharkályt (*Dryocopus martius*), a fenyves cinegét (*Periparus ater*), búbos cinegét (*Parus cristatus*), királyka fajokat (*Regulus spp.*). Az alpesi gótének (*Triturus alpestris*) több biztos szaporodóhelye is van a pocsolyákban, a foltos szalamandra (*Salamandra salamandra*) is rendszeresen előkerül.

Magterület: Szakonyfalu: 24/C, 24/D, 24/F, 24/G, 24/H,

Összesen: 20ha

Védőzóna: Szakonyfalu 24/A, 24/B, 24/E, 67/A, 67/B, 67/C, 69/B, 69/C, 69/D, 71/D

Összesen: 22 ha

Erdőrezervátum összterülete: 42 ha

Szabó-völgy erdőrezervátum (ER52)

A rezervátum Felsőszölnök község külterületének nyugati végén, közvetlenül a magyar-osztrák-szlovén hármashatárnál helyezkedik el, ÉNY és DNY irányban az országhatárral közvetlenül szomszédos, nyugati sarka maga a „Hármashatár“, mely egyben hazánk legnyugatibb pontja is.

Két nagyobb gerincet és három völgyet tartalmaz, a magterület két gerinc között lévő domboldalakat és a középső völgyet foglalja el. 3 kisebb tisztás is a magterületbe esik. A rezervátum tengerszint feletti magassága 300-390 m.

A potenciális vegetáció a mezofil bükkös lehetett, a dombháton, gerinceken a lombelegyes erdefenyves vagy acidofil bükkös. A völgyekben égerliget a jellemző, mely a kiszélesedő, pangó vizű részeken és a forrásos helyek környékén láposodó jelleget mutat. Kifejezetten tájidegen fajok kis területet leszámítva nem található az ER területén. Csak a nyugati határszélre jellemző erdőállományok, kezelt gazdasági erdők találhatóak itt, jelentős mértékű fenyőtelepítésekkel.

A rezervátum és közvetlen környéke erdeinek ritka, védett fajai a farkasboroszlán (*Daphne mezereum*) viszonylag szép számmal, zalai bükköny (*Vicia oroboides*), fehér acsalapu (*Petasites albus*), fehér zászpa (*Veratrum album*), hegyi páfrány (*Oreopteris limbosperma*), buglyos páfrány (*Phegopteris connectilis*), szálkás (*Dryopteris carthusiana*) és széles pajzsika (*Dryopteris dilatata*), erdei bordapáfrány (*Blechnum spicant*), havasi éger (*Alnus viridis*), kardos madársisak (*Cephalanthera longifolia*), kereklevelű körtike (*Pyrola rotundifolia*). Helyi viszonylatban ritkának számít a fürtös bodza (*Sambucus racemosa*). Az állatvilágból érdemes kiemelni a feketeharkályt (*Dryocopus martius*), a fenyves cinegét (*Periparus ater*), búbos cinegét (*Parus cristatus*), királyka fajokat (*Regulus spp.*). Az alpesi gőtének (*Triturus alpestris*) több biztos szaporodóhelye is van a pocsolyákban, a foltos szalamandra (*Salamandra salamandra*) is rendszeresen előkerül.

Magterület: Felsőszölnök, 1/E, 1/F, 1/TI, 2/F,

Összesen: 27 ha

Védőzóna: Felsőszölnök 1/A, 1/B, 1/C, 1/D, 1/G, 1/H, 2/A, 2/B, 2/C, 2/D, 2/E, 2/G

Összesen: 39 ha

Erdőrezervátum összterülete: 66 ha

Szalafő erdőrezervátum (ER53)

A 13,2 hektáros erdőfolt „Őserdő” néven az Őrségi Nemzeti Park egyik fokozottan védett területe, Szalafő község nyugati határában helyezkedik el.

A terület legjellemzőbb erdőtársulásai a kavicshátakat borító elegyes- vagy elegyetlen erdefenyvesek. Az elmúlt évtizedekben igen jelentős természetes fajokcsere történt, ennek dinamikája - egy korábbi részletes felmérés következtében - jól tanulmányozható. A volt pionír állományok jellegzetes növényei a közönséges boróka (*Juniperus communis*), a szőrös nyír (*Betula pubescens*), a kutyabenge (*Frangula alnus*). Lágyszárú szintjük is számos jellemző fajnak ad otthont. A változatos mohapárnák között korpafüvekkel találkozunk, de megtalálható a vörös- és fekete áfonya (*Vaccinium myrtillus*) és valamennyi körtike fajunk. Az erdőszegélyek nyers talajfelszín kedvelő törpecserjéi a henye boroszlán (*Daphne cneorum*), valamint a csarab (*Calluna vulgaris*). Állatvilága is változatos, gyakran találkozunk méter magasságú hangyabolyokkal. A fatörzseken láthatunk nagy szarvasbogarakat (*Lucanus cervus*), az erdei pocsolyákban pettyes gőtékkel (*Lissotriton vulgaris*) és alpesi gőtékkel (*Triturus alpestris*), sárgahasú unkával (*Bombina variegata*) találkozhatunk. A madarak közül gyakoriak

magashegységi, illetve északabbi elterjedésű fajok, melyek költenek is a területen, pl. sárgafejű- és tüzesfejű királyka, a süvöltő (*Pyrrhula pyrrhula*) vagy a keresztcsőrű (*Loxia curvirostra*).

Magterület: Szalafő 13/B, 13/I, 13/TI1

Összesen: 13 ha

Védőzóna: Szalafő 11/L, 11/TI2, 12/H, 12/I, 12/TI2, 13/A, 13/C, 13/D, 13/F, 13/G, 13/H, 13/J, 13/K, 13/L, 13/TI2, 14/A, 14/B, 14/C, 14/D, 14/TI1, 71/A, 71/B

Összesen: 81 ha

Erdőrezervátum összterülete: 94 ha

Hosszú-völgy erdőrezervátum (ER51)

Az erdőrezervátum a Kőszegi-hegységben, a Kőszegi Tájvédelmi Körzetben helyezkedik el, Velem község határában.

A hegyvidék uralkodó erdőtípusai a mészkerülő tölgyesek és bükkösök, a luc- és erdeifenyvesek, továbbá a hegyvidéki égerligetek. A határ mentén, erdőszegélyeken nyíres-csarabosok húzódnak. Növénytani értéke a farkasboroszlán, valamint az illatos virágú erdei ciklámen (*Cyclamen purpurascens*). Szegélyükön fecsketarjánics (*Gentiana asclepiadea*) virít és a magashegységekben gyakori fürtös bodza (*Sambucus racemosa*) található. Állattani értékei a gyakori nagy fakopáncs (*Dendrocopos major*) és zöld küllő (*Picus viridis*) mellett a bükkerdőkben a fekete harkály (*Dryocopus martius*). A lábon száradt, facsonkokkal és kidölt fatörzsekkel tarkított bükkösökben a fokozottan védett fehérhátú fakopáncs (*Dendrocopos leucotos*) is előfordul. A patakok szurdokaiban, vörösbegyek (*Erithacus rubecula*) és barátposztáták (*Sylvia atricapilla*), a fenyvesekben búbos cinege (*Parus cristatus*) költ.

Az erdőrezervátumban leginkább a Kőszegi-hegységre jellemző fenyőelegyes bükkösök találhatók, amelyek helyi viszonylatban átlagos állapotúak. A korábbi vágásos gazdálkodás eredményeként faállományszerkezetük meglehetősen egyöntetű. A területen különleges élőhely, sziklai erdeifenyves is található.

Magterület: Velem 16/C, 18/A, 18/B, 18/C

Összesen: 38 ha

Védőzóna: Velem 11/A, 11/B, 11/C, 11/D, 11/E, 11/F, 11/G, 15/B, 16/A, 16/B, 17/A, 19/A, 19/B, 26/E, 26/F, 26/G, 34/A, 34/B, 35/A

Összesen: 107 ha

Erdőrezervátum összterülete: 145 ha

3.4 Magas Természeti Értékű Területek

Működési területünkön két Magas Természeti Értékű Terület (MTÉT) található, a Marcal-medence és az Őrség és Vendvidék. Ezek közül Igazgatóságunk az utóbbi koordinációs feladatait látja el, míg az előbbi a Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóságához tartozik.

2020-2021-ben lezajlott az MTÉT átfogó felülvizsgálata mind a területi lehatárolás, mind pedig az előírások tekintetében. A területi felülvizsgálat célja ezért elsősorban az volt, hogy növeljük a részvétel lehetőségét. Ennek érdekében az igazgatóság természetvédelmi őrszolgálat azonosította azokat a blokkokat az MTÉT vonzáskörzetében, amelyekben várható, hogy a gazdák érdeklődnek majd a támogatási lehetőség iránt. Ennek eredményeként néhány újabb blokk került be az MTÉT-be. Emellett kiigazítottuk azokat a hibákat, amelyek alapvetően adminisztratív jellegűek voltak. Ennek során bevontuk az MTÉT-be az ahhoz szervesen kapcsolódó blokkokat,

amelyek korábban tévedésből maradtak ki. Ezzel egyidejűleg töröltük azokat a blokkokat, amelyek kizárólag lakott területeket tartalmaznak és támogatható terület nem esik rájuk. Bővítettük a területet Rába folyó Őrségi Nemzeti Parkon belül található szakaszát övező gyep- és szántóterületekkel. A bővítés célja itt elsősorban a folyóra nehezedő mezőgazdasági eredetű terhelések csökkentése volt. A Rába az ország egyik legértékesebb vízfolyása, ugyanakkor a partjaig tartó szántók jelentős diffúz szennyezést okoznak, amely veszélyezteti a vízi élővilágot. A felülvizsgálat eredményeképpen az MTÉT területe 14 762 ha-ról 16 490 ha-ra, a támogatható terület pedig 10 737 ha-ról 12 091 ha-ra növekedett.

Az előírások felülvizsgálatának egyik célja az volt, hogy azok megfogalmazása a lehető legértelműbb legyen, így minimalizáljuk a félreértésekből adódó szanciók mennyiségét. A másik cél pedig az volt, hogy az előírások keretein belül lehetőséget teremtsünk a helyi viszonyokhoz és az adott év körülményeihez való alkalmazkodásra. Ennek érdekében pl. a kaszálás időzítésére vonatkozó előírásoktól a nemzeti park igazgatóság nyilatkozata alapján el lehet térni. Mindezekkel együtt a 2022-től igényelhető támogatások összege 72-92%-kal növekedett, amely várhatóan az eddiginél vonzóbbá teszi a programot a gazdák számára.

A 2021 őszen meghirdetett hároméves AKG pályázat népszerűsítésére Igazgatóságunk a GRASSLAND-HU LIFE projektből egy gyepvédelmi tanácsadót bízott meg. A tanácsadó elkészített egy színes szórólapot a működési területünkön elérhető támogatásokról, amelyett 312 gyepgazdálkodónak küldtünk ki. Emellett egy személyes és két online tájékoztató fórumot tartottunk a gazdáknak.

3.1. táblázat: Országos jelentőségű, egyedi jogszabállyal létesített védett és védelemre tervezett természeti területek összesítő adatai

Működési terület (ha)	334 933
-----------------------	---------

Védettségi kategória	Védett természeti terület		Ebből fokozottan védett (ha)	Változás a tárgyévben (ha)	Védelemre tervezett	
	Száma (db)	Kiterjedése (ha)			Száma (db)	Kiterjedése (ha)
Nemzeti Park	1	44048	3502	0	1	854
Tájvédelmi Körzet	2	4608	417	0	1	6174
Természetvédelmi Terület	8	295	3,8	0	0	0
Természeti emlék	0	0	0	0	0	0
Összesen	11	48 951	3 922,8	0	2	7028

Natura 2000 területek

Madárvédelmi terület*	1	45694	3084	0	0	0
Természetmegőrzési terület*	14	66448	3502	0	0	0

Nemzetközi jelentőségű területek

Ramsari	1	9630	21	0	0	0
---------	---	------	----	---	---	---

Megkülönböztetett védelemben részesülő területek

Erdőrezervátum	4	408	238	0	0	0
Országos Ökológiai Hálózat	1	116 864	3679	0	0	0

*A NATURA 2000 Madárvédelmi terület és a NATURA 2000 Természetmegőrzési terület tartalmazza kiterjedésében a már eddig védetté nyilvánított területeket is.

3.2. táblázat: Országos jelentőségű, egyedi jogszabállyal létesített védett természeti területek adatai

Név	Törzskönyvi szám	Kiterjedése (ha)	Ebből fokozottan védett (ha)
Őrségi Nemzeti Park	296/NP/02	44048,27	3502,199
Kőszegi Tájvédelmi Körzet	170/TK/80	4370,669	389,51
Sághegyi Tájvédelmi Körzet	110/TK/75	238,2288	25,411
Jeli arborétum TT	76/TT/60	75,3334	0
Jáki kardvirágos erdő TT	437/TT/20	70	0
Kámoni arborétum TT	20/TT/50	25,0597	0
Körmendi Kastélypark TT	66/TT/58	37	0
Kőszegi Tőzegmohás Láp TT	254/TT/93	3,805	3,805
Nemesmedvesi Történelmi Emlékhely TT	209/TT/89	58,0258	0
Sárvári arborétum TT	39/TT/52	9,2	0
Szelestei arborétum TT	43/TT/52	15,3548	0

3.3. táblázat: Védelemre tervezett természeti területek adatai

Név	Védelemre tervezett terület típusa (bővítés/egyedi)	Kiterjedése (ha)	Ebből fokozottan védett (ha)	Védetté nyilvánítás állapota
Csörnök-menti TK	egyedi	6174	1330	kihirdetésre vár
Őrségi Nemzeti Park	bővítés	854	0	védetté nyilvánítási javaslat készül

3.4. táblázat: *Ex lege védett természeti területek adatai*

Ex lege védett természeti területek	Egyedi jogszabállyal védett természeti területen elhelyezkedő		Egyedi jogszabállyal védett természeti területen kívül elhelyezkedő	
	Száma (db)	Kiterjedése (ha)	Száma (db)	Kiterjedése (ha)
Lápok	15	72,56	101	928,21
Szikes tavak	0	0	0	0
Kunhalmok	0	0	3	0,16
Földvárak	5	1,81	56	26,9
Források	0	--	96	--
Víznyelők	0	0	0	0

3.5. táblázat: Natura 2000 területek

Kód	Név	Terület (ha)	Jelölő állatfajok	Jelölő növényfajok	Jelölő élőhelyek	Védett %
HUON10001	Őrség KMT	45694	<i>Alcedo atthis, Caprimulgus europaeus, Ciconia ciconia, Ciconia nigra, Crex crex, Dendrocopos medius, Dendrocopos syriacus, Dryocopus martius, Ficedula albicollis, Haliaeetus albicilla, Ixobrychus minutus, Lanius collurio, Milvus migrans, Pernis apivorus, Picus canus, Porzana parva, Sylvia nisoria, Lullula arborea, Actitis hypoleucos, Columba oenas, Otus scops, Riparia riparia, Motacilla cinerea, Remiz pendulinus</i>			80
HUON20001	Sághegy	238	<i>Lucanus cervus, Cerambyx cerdo</i>		6110, 6240, 9180, 91H0	100
HUON20002	Kőszegi-hegység	4120	<i>Bombina variegata, Cerambyx cerdo, Maculinea nausithous, Maculinea teleius, Austropotamobius torrentium, Lucanus cervus, Barbastella barbastellus, Myotis emarginatus, Rhinolophus hipposideros, Myotis myotis</i>	<i>Pulsatilla grandis</i>	6520, 9110, 9130, 91G0, 91E0, 6410, 6510, 9180, 6210	100
HUON20003	Ablánc-patak völgye	1465	<i>Bombina bombina, Triturus dobrogicus, Misgurnus fossilis, Maculinea teleius, Cerambyx cerdo, Ophiogomphus cecilia, Lycaena dispar, Lucanus cervus, Unio crassus, Barbastella barbastellus, Myotis bechsteini</i>		6520, 6440, 6510, 91G0, 9130, 9180, 91E0	0

Kód	Név	Terület (ha)	Jelölő állatfajok	Jelölő növényfajok	Jelölő élőhelyek	Védett %
HUON20005	Váti gyakorlótér	596	<i>Triturus dobrogicus</i> , <i>Bombina bombina</i> , <i>Cerambyx cerdo</i> , <i>Eriogaster catax</i> , <i>Lucanus cervus</i> , <i>Myotis myotis</i>		6510, 3130, 91M0, 91E0	0
HUON20006	Pinka	486	<i>Bombina bombina</i> , <i>Gobio albipinnatus</i> , <i>Eudontomyzon spp.</i> , <i>Rhodeus sericeus amarus</i> , <i>Zingel streber</i> , <i>Ophiogomphus cecilia</i> , <i>Unio crassus</i> , <i>Cerambyx cerdo</i> , <i>Lucanus cervus</i> , <i>Lycaena dispar</i> , <i>Barbastelle barbastellus</i> , <i>Myotis myotis</i> , <i>Myotis bechsteinii</i> , <i>Lutra lutra</i>		91G0, 6430, 6440, 91M0, 6510, 6190, 91E0	0
HUON20007	Köles-tető	385	<i>Cerambyx cerdo</i> , <i>Lucanus cervus</i> , <i>Myotis myotis</i>		91M0, 91E0, 91G0	0
HUON20008	Rába és Csörnöc-völgy	12146	<i>Triturus dobrogicus</i> , <i>Bombina bombina</i> , <i>Zingel zingel</i> , <i>Zingel streber</i> , <i>Sabanejewia aurata</i> , <i>Rhodeus sericeus amarus</i> , <i>Misgurnus fossilis</i> , <i>Gymnocephalus schraetzer</i> , <i>Gymnocephalus baloni</i> , <i>Gobio kessleri</i> , <i>Gobio albipinnatus</i> , <i>Aspius aspius</i> , <i>Cobitis taenia</i> , <i>Maculinea teleius</i> , <i>Maculinea nausithous</i> , <i>Lycaena dispar</i> , <i>Osmoderma eremita</i> , <i>Euphydrias maturna</i> , <i>Coenagrion ornatum</i> , <i>Unio crassus</i> , <i>Theodoxus transversalis</i> , <i>Ophiogomphus cecilia</i> , <i>Cerambyx cerdo</i> , <i>Leucorrhinia pectoralis</i> , <i>Lucanus cervus</i> , <i>Cucujus cinnaberinus</i> , <i>Myotis myotis</i> , <i>Myotis bechsteini</i> , <i>Lutra lutra</i>		6440, 6510, 3130, 3260, 3270, 91E0, 91G0, 91F0, 6410, 6430	0

Kód	Név	Terület (ha)	Jelölő állatfajok	Jelölő növényfajok	Jelölő élőhelyek	Védett %
HUON20009	Ostffyasszonyfa-csőngei legelő	181	<i>Mustela eversmannii</i>		91E0, 6510	0
HUON20011	Kenyeri reptér	698	<i>Eriogaster catax, Lucanus cervus, Cerambyx cerdo, Spermophilus citellus, Mustela eversmannii</i>		91M0, 6250	0
HUON20012	Kemenessömjéni cserjés legelő	618	<i>Cerambyx cerdo, Lucanus cervus, Eriogaster catax, Mustela eversmannii</i>		91M0, 6210	0
HUON20013	Öregcser	258	<i>Cerambyx cerdo, Lucanus cervus, Myotis myotis</i>		91M0, 6210, 40A0, 4030	0
HUON20014	Gércei tufagyűrű és láprét	454	<i>Maculinea teleius, Maculinea nausithous, Lycaena dispar</i>	<i>Pulsatilla grandis</i>	6510, 6410, 6240, 7230, 91E0, 8220	0
HUON20018	Őrség KTT	44165	<i>Bombina bombina, Emys orbicularis, Bombina variegata, Triturus carnifex, Gymnocephalus schraetzer, Sabanejewia aurata, Aspius aspius, Zingel streber, Misgurnus fossilis, Gobio kessleri, Gobio albipinnatus, Eudontomyzon spp., Zingel zingel, Euphydrias aurinia, Colias myrmidone, Callimorpha quadripunctaria, Leucorrhinia pectoralis, Maculinea teleius, Ophiogomphus cecilia, Maculinea nausithous, Cordulegaster heros, Cerambyx cerdo, Euphydrias maturna, Barbastella barbastellus,</i>	<i>Eleocharis carniolica</i>	6410, 6440, 6510, 6520, 7140, 9130, 91E0, 6230, 91G0, 4030, 3130, 3150, 3160, 3260, 3270, 6430, 7230, 91F0, 91M0	97

Kód	Név	Terület (ha)	Jelölő állatfajok	Jelölő növényfajok	Jelölő élőhelyek	Védett %
			<i>Myotis myotis, Castor fiber, Lutra lutra, Myotis bechsteini</i>			
HUON20020	Gyöngyös-patak és kőszegi Alsórét	337	<i>Bombina variegata, Bombina bombina, Eudontomyzon spp., Maculinea teleius, Maculinea nausithous, Lycaena dispar, Ophiogomphus cecilia, Unio crassus, Lutra lutra</i>		6410, 6510, 91E0	100

3.6. táblázat: „Ex lege védett” természeti értékek

Név	Felszíni terület	Kiterjedés	Védelemre javasolt	Denevér élőhely	Állapot
Antarktik-fülke	Kőszegi TK	2,5 m	nem	nem jelentős	nincs lezárva
Ara-barlang	Kőszegi TK	6 m	nem	nem jelentős	nincs lezárva
Árkos-barlang	Kőszegi TK	3,5 m	nem	nem jelentős	nincs lezárva
Arktik-fülke	Kőszegi TK	2,8 m	nem	nem jelentős	nincs lezárva
Bolhás-barlang	Kőszegi TK	8,3 m	nem	nem jelentős	nincs lezárva
Csaba-barlang	Kőszegi TK	4,4 m	nem	nem jelentős	nincs lezárva
Csont-barlang	Kőszegi TK	5,2 m	nem	nem jelentős	nincs lezárva
Hárs-barlang	Kőszegi TK	3,6 m	nem	nem jelentős	nincs lezárva
Hegedűs-eresz	Kőszegi TK	3 m	nem	nem jelentős	nincs lezárva
Hétszemű-barlang	Kőszegi TK	5,35 m	nem	nem jelentős	nincs lezárva
Holler-barlang	Kőszegi TK	6,3 m	nem	nem jelentős	nincs lezárva
Hosszú-völgyi-fülke	Kőszegi TK	2,3 m	nem	nem jelentős	nincs lezárva
Kalapos-kői-barlang	Kőszegi TK	30,2 m	nem	nem jelentős	nincs lezárva
Katicás-barlang	Kőszegi TK	2,3 m	nem	nem jelentős	nincs lezárva
Kendig-eresz	Kőszegi TK	2,2 m	nem	nem jelentős	nincs lezárva
Kőajtós-barlang	Kőszegi TK	3,02 m	nem	nem jelentős	nincs lezárva
Konzerves-barlang	Kőszegi TK	3 m	nem	nem jelentős	nincs lezárva
Kurta-völgyi-barlang	Kőszegi TK	7,5 m	nem	nem jelentős	nincs lezárva
Kút-melletti-barlang	Kőszegi TK	6,8 m	nem	nem jelentős	nincs lezárva
Ledera-fülke	Kőszegi TK	5,6 m	nem	nem jelentős	nincs lezárva
Lena-fülke	Kőszegi TK	3,1 m	nem	nem jelentős	nincs lezárva
Lili-barlang	Kőszegi TK	3,6 m	nem	nem jelentős	nincs lezárva

Név	Felszíni terület	Kiterjedés	Védelemre javasolt	Denevér élőhely	Állapot
Limax-barlang	Kőszegi TK	13 m	nem	nem jelentős	nincs lezárva
Lószeres-barlang	Kőszegi TK	2,9 m	nem	nem jelentős	nincs lezárva
Nyiladék-melletti-barlang	Kőszegi TK	4,8 m	nem	nem jelentős	nincs lezárva
Nyoszolya-barlang	Kőszegi TK	5 m	nem	nem jelentős	nincs lezárva
Öreg bányabarlangja	Kőszegi TK	5,7 m	nem	nem jelentős	nincs lezárva
Pókos-barlang	Kőszegi TK	5,2 m	nem	nem jelentős	nincs lezárva
Seybold-kőfejtői barlang	Kőszegi TK	25 m	igen	nem jelentős	nincs lezárva, részben eltömődött, tisztítása és lezárása célszerű lenne
Szalamandrás-barlang	Kőszegi TK	3,3 m	nem	nem jelentős	nincs lezárva
Szent Donát-barlang	Kőszegi TK	13,2 m	nem	nem jelentős	beomlott
Tűzifás-barlang	Kőszegi TK	7,1 m	nem	nem jelentős	nincs lezárva
Vadles-melletti-barlang	Kőszegi TK	3,85 m	nem	nem jelentős	nincs lezárva

4. Kutatás és monitorozás

4.1 Kutatás

2021-ben igazgatóságunk 18 különböző kutatási feladatot végzett el, melyek közül egy a We-Con projekt, további három a tárgyévi természetvédelmi állapot-felmérési tevékenységek keretében zajlott.

4.1. táblázat: Kutatás

No.	Monitorozási projekt tárgya	Kutató	Monitorozási projekt helyszíne	Monitorozás forrása	Forrás nagysága (eFt)	Kutatás főbb eredményei
1.	Erdők ökológiai állapotának felmérése	Dr. Standovár Tibor	Alsó-Őrség	Természeti értékek védelme szakmai keret	4500	Összesen 513 ha erdő állapotfelvelele történt meg 1007 mintavételi ponton. A vizsgált erdőkben változatos a korosztály-szerkezet, kevés a hagyásfa és holtfa, a fához köthető mikrohabitatok száma is csekély, újulat pedig - ha egyáltalán van, akkor is erősen rágott állapotban.
2.	Famatuzsálem felmérés az Alsó-Őrségi erdőtervezési körzethez	Nagy Dániel	Alsó-Őrség	Természeti értékek védelme szakmai keret	253,11	Összesen 9 fafaj 118 egyede került rögzítésre. A forrásból egy fényképezőgép és egy távcső beszerzésre valósult meg.

3.	Védett lágyszárúak és madarak felmérése	Dr. Illyés Zoltán Péter, Zalai Béla	Alsó-Őrség	Természeti értékek védelme szakmai keret	1000	Összesen 37 védett növény (és zuzmó) több mint 35 000 egyedének 3125 előfordulási helye került rögzítésre. A kék galamb, fekete harkály, hamvas küllő, közép fakopáncs és örvös légykapó célfajokon túl 20 további állatfaj (1 puhatestű, 6 ízeltlábú, 11 madár és 2 emlős) egyedeinek lokalitása került rögzítésre, valamint 4 védett gombafajé is, illetve odúk és idős, odvasodó famatuzsálemek adatai is, továbbá 21 Formica hangyák által épített boly.
4.	A kaszálás időzítésének és intenzitásának cönológiai vizsgálata üde és mezofil gyepekben	Dr. Király Gergely	Velemér, Magyarszombatfa	Természeti értékek védelme szakmai keret	700	Az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság egy terpei kísérlet keretében 2008 óta vizsgálja üde kaszálóréteken a különböző időpontban és intenzitással végzett kaszálások hatásait Magyarszombatfán és Veleméren. A tapasztalatok alapján az aranyvessző ellen leginkább az évi kétszeri, azt követően pedig a nyárvégi kaszálás ajánlható. A kontrollparcellák állapota megerősíti, hogy a rétek felhagyása után a szukcesszió általában kifejezetten kedvezőtlen irányba (aranyvessző- vagy magassás-monodominanciához) vezet. A vizsgálatok azt is kimutatták, hogy a gyepes falkészletében (a kezeléstől függetlenül is) hosszútávon érezhető a korábbi tájhasználat hatása, ill. ugyanaz a kezelés a különböző termőhelyű réteken eltérő jellegű állományokat eredményez.

5.	Lápi tarkalepke (<i>Euphydryas aurinia</i>) túlélésének vizsgálata	Dr. Horváth Bálint, Scherer Zoltán	Magyarszombatfa, Orfalu	Termész eti értékek védelme szakmai keret	300	Két helyszínen 10-10 petecsomó került kijelölésre, majd utána tíznaponta ellenőrizték a fejlődési állapotukat nyár végéig. A túlálási arány hernyófészek szintjén állapítható csak meg. Nyár végéig az egyik helyszínen 5, a másikon pedig 7 db hernyófészek maradt meg.
6.	Nagy színjátszólepke (<i>Apatura iris</i>) és gyászlepke (<i>Nymphalis antiopa</i>) felmérése	Dr. Horváth Bálint, Scherer Zoltán, Bekő Tamás, Dr. Szentirmai István (ÖNPI), Faragó Ádám (ÖNPI)	Őrségi Nemzeti Park	Termész eti értékek védelme szakmai keret	600	Erdészeti utak vonalán kijelölt 5 db, egyenként több km hosszú transzekt mentén történtek a számlálások autóból, kora tavasszal és júliusban is 3-3 alkalommal. <i>N. antiopa</i> -nak 8, <i>A. iris</i> -nek 13 egyede került szem elé.
7.	Védett lepkefajok felmérése	Peter Davey	Őrségi Nemzeti Park	Termész eti értékek védelme szakmai keret	300	28 védett éjszakai lepkefajt sikerült kimutatni, elsősorban személyes lámpázás és bizonyos fajok esetében a nappali megfigyelések révén. Említést érdemel az évek óta nem észlelt <i>Lamprotes c-aureum</i> történő előkerülése, valamint az országosan lokális <i>Lamellocossus terebra</i> 12 adata.

8.	Inváziós rovarfajok felmérése erdőkben – tölgy-csipkéspoloska terjedésének vizsgálata	Dr. Csóka György	Őrségi Nemzeti Park	Természeti értékek védelme szakmai keret	1000	A tölgy-csipkéspoloska kissé megkésve, de elérte az őrségi erdőket is. Terjedése robbanásszerű, elsősorban délről észak felé történik a forgalmas utak mentén. Az elegyesség és terjedés sebessége között nem sikerült egyértelmű összefüggést kimutatni. A tölgy-csipkéspoloska, sikeres terjeszkedésének egyik meghatározó oka, hogy a faj Európában „ellenségmentes övezetbe” került, azaz a kontinensünkön honos természetes ellenségek, illetve kórokozók nem képesek populációinak szabályozására.
9.	Tízlábú rákfajok elterjedésének és állományviszonyainak felmérésére az Őrségi Nemzeti Park területén	Dr. Weiperth András, Dr. Ferincz Árpád	Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság működési területe	Természeti értékek védelme szakmai keret	2000	A Kőszegi-hegységben a jelzórák (<i>Pacifastacus leniusculus</i>) lassan, de fokozatos halad a kisvízfolyásokon felfelé, így mára a Hétforrás alatt is egy közel 320-330 méteres szakaszra szorult vissza a kövi rák (<i>Austropotamobius torrentium</i>) állomány. A patakok alsó, osztrák és magyar szakaszain már több helyen a jelzórák fordul csak elő. Folyami rákból (<i>Astacus astacus</i>) összesen 16 mintaponton 71 egyedet sikerült gyűjteni. Bár korábban az Őrségi Nemzeti Park vizeinek leggyakoribb tízlábú rákfaja volt, mára az állománya a töredékére csökkent. Mind a kövi, mind a folyami rák állománya és hosszú távú fennmaradása veszélyben van.

10.	Kaszálás hatásának vizsgálata <i>Maculinea</i> fajokra	Dr. Horváth Bálint, Scherer Zoltán, Dr. Csősz Sándor	Magyarszombatfa, Velemér	Természeti értékek védelme szakmai keret	1200	Négy féle kezelési egységen (mintaterületen) kerültek felvételezésre a repülő <i>Maculinea</i> -fajok egyedeinek és az őszi vérfű virágfejeinek számai, valamint a jelenlévő potenciális hangyagazdák begyűjtése, majd labori faji szintű határozása történt. A legtöbb <i>Maculinea teleius</i> a májusban egyszer kaszált mintaterületen fordult elő, a legkevesebb a kaszálatlanon.
11.	Halátjárók hatékonyságának vizsgálata	Dr. Sály Péter	Rába: Szentgotthárd, Ikervár, Pinka: Felsőcsatár	WeCon projekt, Természeti értékek védelme szakmai keret	1475,427	A leghatásosabb halátjárónak az ikervári, a legalacsonyabb hatásúnak a felsőcsatári, míg a szentgotthárdi köztes hatásosságúnak bizonyult. A három halátjáró felvizi irányába történő átjutást biztosít több, jó úszóképességű, vízközt, illetve a fenék közelében mozgó, folyami vándorlásra hajlamos halfaj számára is. Azonban a halátjárók működési hatásossága nem egyforma, adott halátjárón az egyes fajoknak más-más az áthaladási mintázata (áthaladási ráta, áthaladási idő). A felvizi felé átkelt halak valószínűleg visszafelé is használják az átjárókat. A vizsgálat hatékonyságát javítani szeretnénk a jövőben.

12.	Mesterségesen kialakított kis vízállások kétéltű közösségeinek monitorozása	Dankovics Róbert	Őrségi Nemzeti Park	Természeti értékek védelme szakmai keret	600	70 db ún. tóka ellenőrzésére került sor. Ebből 16 száraz, 32 az üledék felhalmozódása miatt tisztításra szorul. Összesen 7 kétéltű faj került kimutatásra, köztük a fokozottan védett alpesi gőtével (<i>Ichtyosaura alpestris</i>).
13.	Vadmacska monitorozás	Dr. Lanszki József	Őrségi Nemzeti Park	Természeti értékek védelme szakmai keret	2000	A korábbi vadmacska észlelések helyszíneinek közelében, több pontban vadkamerák és szőrscapdák üzemeltetésével történtek a felmérések. A szőrscapdákból összesen 96 szőrminta került elő, valamint 100 „fotócsapda-napra” jutó vadmacskamegfigyelések száma átlagosan 0,48 volt. A házi macska megjelenése háromszoros volt a vadmacskáéhoz képest. A fotócsapdával vizsgált 42 helyszín 47,6%-ában készült felvétel vadmacskáról vagy hibridekről.
14.	Emlősfajok és közösségek monitorozása – erdei denevérek monitorozása	Dr. Zsebők Sándor	Őrségi Nemzeti Park	Természeti értékek védelme szakmai keret	1 000	A felmérés Audiomoth akusztikus adatgyűjtő berendezésekkel történt 150 helyszínen az Őrségi Nemzeti Park területén, a Vendvidékre és az Alsó-Őrségre koncentrálnak. Összesen 648 órányi hangfelvétel készült, és 11 faj, illetve fajpár került azonosításra. A leggyakoribb a szoprán törpedenevér (<i>Pipistrellus pygmaus</i>) volt. Mivel hasonló felmérést a térségben korábban nem végeztünk, így csak a denevérek területhasználatára tudunk következtetni, állománynagyságra, trendekre nem.

15.	Búbosbanka mesterséges odúk felmérése	Dr. Klein Ákos	Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság működési területe	Természeti értékek védelme szakmai keret	250	Az összesen 41 db visszatalált, illetve meglévő odúk egyikében sem találtak a célfaj költésére utaló jeleket.
16.	Gyöngybagoly költőládák ellenőrzése	Dr. Klein Ákos	Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság működési területe	Természeti értékek védelme szakmai keret	300	A megyszerte előző évek során kitelepített négy oszlopládát, hat darab, templomban kihelyezett belső ládát, illetve hét darab mezőgazdasági épületen elhelyezett ládát ellenőriztek. Összesen két helyszínen észleltek gyöngybagoly költést, de több helyszínen is volt a baglyok jelenlétére utaló nyom.
17.	Erdei tisztások felmérése	Korda Márton	Őrségi Nemzeti Park	Természeti értékek védelme szakmai keret	1200	A kutatás az Őrségi Nemzeti Park területén 18 település közigazgatási határát érintette, a kijelölt területen összesen 66 tisztás felmérése készült el. A vizsgált tisztások jelentős részénél megállapítható a nem megfelelő kezeléssel származó leromlás, átalakulás. A legjellemzőbb gond az alulhasznosítás, vagy a hasznosítás teljes hiánya. Ez termőhelytől és a hasznosítás felhagyásának idejétől függően általában a sások, az aranyvessző, a siskanád, a cserjék és a fafajok megjelenésében, illetve állományuk növekedésében érhető tetten. Esetenként túlhasznált tisztások is felelhetők, melyekre a jobb gyepi élőhelyek jellegtelenebbé jellemző.

18.	Vadhatás-vizsgálat erdőkben	Dr. Tari Tamás	Őrség	Természeti értékek védelme szakmai keret	1300	A vizsgálat – továbbiakban kizárásos kísérlet - célja a kerített és kerítetlen területekben végbemenő változások nyomkövetése és azok erdőgazdálkodási- és vadgazdálkodási aspektusainak meghatározása volt. A kizárásos kísérlet Óriszentpéter és Szalafő települések vonzáskörzetében található 29 mintaterület állapotfelvételének eredményeit tartalmazza. A túltartott nagyvadállomány jelentősen csökkenti az erdő felújulóképességét és ez a hatás a lombos elegyfajok esetében a legkiemelkedőbb. Kijelenthető, hogy az elegyesség visszaszorulása, a fajszegényedés jelentős mértékben a vadállomány negatív hatásának köszönhető.
Összesen:					19 978,537 eFt	

4.2 Monitorozás

2021-ben Igazgatóságunk összesen 20 különböző monitorozási feladatot végzett el. Ezek jelentős része a Nemzeti Biodiverzitás-monitorozó Rendszer keretében zajlott. Ezen kívül végeztünk még saját kidolgozási monitorozási programokat is, köztük az élőhelykezelések hatásának monitorozását.

4.2. táblázat: Monitorozás

No.	Monitorozási projekt tárgya	Kutató	Monitorozási projekt helyszíne	Monitorozás forrása	Forrás nagysága (eFt)	Kutatás főbb eredményei
1.	Védett növényfajok monitorozása	Kóródi Blanka (ÖNPI)	ÖNPI működési területe	Természeti értékek védelme szakmai keret	430	13 faj felmérése történt meg. Részletes elemzésünket lásd a szöveges részben.
2.	Cönológiai monitorozás	Tóth Sára (ÖNPI)	Orfalu, Szalafő, Fekete-tó, Sitke	Természeti értékek védelme szakmai keret	480	Az NBmR társulásmonitorozás gyep vegetáció monitorozás keretében 2021-ben az orfalui veres csenkeszes rét (<i>Anthyllido - Festucetum rubrae</i>), a csarabosok (<i>Luzulo albidae - Callunetum</i>) és a fekete-tavi csillagsásos tőzegmohás láprét (<i>Carici echinatae – Sphagnetum</i>) társulások felmérése, az erdőtársulás monitorozás keretében 2021-ben a Sitkei genyötés cseres-tölgyes (<i>Quercetum petrae – Cerris</i>) társulás felvételezése történt meg az NBmR módszertan szerint. A főbb észrevételek a szöveges részben olvashatók.
3.	Közösségi jelentőségű élőhelytípusok monitorozása	Dr. Mesterházy Attila	Szalafő, Orfalu, Körmend, Pinkaminszent, Sárvár, Kemenesmagasi, Répceszentgyörgy, Hegyhátszentjakab,	Természeti értékek védelme szakmai keret	540	A 12 mintavételi hely közül állapotuk értékelésekor 9 kapott „kedvező” minősítést (7140-9007, 6520-9004, 6410-9001, 6510-9019, 3160-9009, 3260-9007 és 91G0-9004, 91E0-9010, 9130-9007, 91F0-9005) és 2 élőhelytípus „nem kielégítő” besorolást (6440-9017 és 91M0-9004) kapott.

No.	Monitorozási projekt tárgya	Kutató	Monitorozási projekt helyszíne	Monitorozás forrása	Forrás nagysága (eFt)	Kutatás főbb eredményei
			Uraiújfalu, Egyházashollós, Sorkifalud.			
4.	Erdőrezervátum monitorozás	Szegleti Zsófia	Szabó-völgy és Pap-erdő erdőrezervátumok	Természeti értékek védelme szakmai keret	1100	A két erdőrezervátumban elvégzésre került az ER protokoll szerinti aljnövényzet és újulat alapállapot-felmérés. A felmérések a természetes erdődinamikai folyamatok vizsgálata a magterületen. A Pap-erdőben a bükk és gyertyán újulata dominál, a kisebb lélek ellenére kevés a cserje, a vadhatás közepes. A Szabó-völgyben a bükk újulata dominál, a cserjék előfordulása szórványos, az aljnövényzet sok helyen nudum, a vadhatás gyenge mértékű.
5.	Magyar tarsza (<i>Isophya costata</i>) monitorozása a Marcal medencében	Dr. Kenyeres Zoltán	Boba	Természeti értékek védelme szakmai keret	250	Egy helyszínen egyszeri alkalommal került felvételezésre a magyar tarsza állomány nagysága. Az állomány felméréskori aktuális nagysága 6000 példányra lett becsülve, a faj számára alkalmasnak ítélt kb. 50 000 m ² -es élőhelyfolton.
6.	Egyenesszárnyú közösségek felmérése (Orfalu)	Dr. Kenyeres Zoltán	Orfalu	Természeti értékek védelme szakmai keret	250	Négy alkalommal történt mintavételezés. Védett faj nem került elő, azonban jó természetességi állapotú közösség él a területen, melynek ökotípus-spektruma a 2021-es évet félszáraz/üde mikroklímájának minősítette.

No.	Monitorozási projekt tárgya	Kutató	Monitorozási projekt helyszíne	Monitorozás forrása	Forrás nagysága (eFt)	Kutatás főbb eredményei
7.	Üde gyepék nappali lepke közösségeinek felmérése	Dr. Horváth Bálint, Scherer Zoltán, Dr. Szentirmai István (ÖNPI), Faragó Ádám (ÖNPI)	Őrségi Nemzeti Park területe	Természeti értékek védelme szakmai keret	1500	10-10 db ÖNPI, illetve magángazdálkodó kezelésében lévő mezofil gyepéken összesen 71 faj 12 273 példányát rögzítették felmérőink, amely az ezt megelőző évi eredményhez képest emelkedést jelent. A felmérések május-közepétől augusztus végéig tartottak.
8.	Göte monitoring	Tóth Mihály (ÖNPI)	Őrségi Nemzeti Park területe	Természeti értékek védelme szakmai keret	50	Négy helyszínen összesen 3-3 alkalommal történt palackcsapdás mintavétel a tavaszi időszakban. Összesen 109 gótét sikerült fogni, melyek az alábbi megoszlásban fordultak elő: <i>Lissotriton vulgaris</i> 45, <i>Triturus carnifex</i> 54, <i>Ichthyosaura alpestris</i> 10 egyed.
9.	Kétéltű és hüllő közösségek monitorozása	Dankovics Róbert	Őrségi Nemzeti Park területe	Természeti értékek védelme szakmai keret	555	A kijelölt nyolc területen, 14 napon, összesen 23 mintavétel alkalmával az alpesi göte (<i>Ichthyosaura alpestris</i>), az alpesi tarajosgöte (<i>Triturus carnifex</i>), a sárgahasú unka (<i>Bombina variegata</i>), a barna varangy (<i>Bufo bufo</i>), a mocsári béka (<i>Rana arvalis</i>) az erdei béka (<i>Rana dalmatina</i>) és a gyepi béka (<i>Rana temporaria</i>) szaporodó állományainak aktuális állapota került felmérésre. A fajok állományai a vizsgált területeken stabilnak bizonyultak, a

No.	Monitorozási projekt tárgya	Kutató	Monitorozási projekt helyszíne	Monitorozás forrása	Forrás nagysága (eFt)	Kutatás főbb eredményei
						mocsári béka állománya nagyobb volt, mint előző évben. A Cigányrudas mintavételi helyen ugyanakkor nem került elő a foltos szalamandra (<i>Salamadra salamandra</i>), a tavi béka fajcsoport (<i>Pelophylax</i> spp.) fajai és a mocsári béka (<i>R. arvalis</i>) sem.
10.	Kisemlős közösségek monitorozása bagolyköpetek alapján	Dr. Horváth Győző	Órségi Nemzeti Park Igazgatóság működési területe	Természeti értékek védelme szakmai keret	500	A begyűjtött köpetek 2 középtáj 13 településéről származnak, java részt erdei fülesbaglyoktól (<i>Asio otus</i>). A minták 996 zsákmányegyedet tartalmaztak, 13 kisemlős zsákmánykategóriát lehetett elkülöníteni.
11.	Ürge monitoring	Faragó Ádám (ÖNPI)	Kenyeri	Természeti értékek védelme szakmai keret	10	A Kenyeri reptéren április 21-én végeztünk felmérést, melynek során csaknem az egész területet bejártuk. Az észlelt összes friss ürgegyukat koordináták szintjén rögzítettük. Az előző évi 778 helyett 2021-ben mindössze 381-et számoltunk. A terület állapota ürgek számára alkalmasnak tűnt, a negatív eredmény fő oka az ürgepopuláció esetleges horizontális elmozdulása is lehet. Az NBmR protokoll szerinti transzektek lejárása során 22 lyukat számoltunk.
12.	Pele monitoring	Gönye Csaba (ÖNPI)	Szalafő, Kőszeg	Természeti értékek	50	A Szalafőn, és a Kőszegi-hegységben található mesterséges odútelepeket ellenőriztük. A szalafői ellenőrzés során két odúban találtunk

No.	Monitorozási projekt tárgya	Kutató	Monitorozási projekt helyszíne	Monitorozás forrása	Forrás nagysága (eFt)	Kutatás főbb eredményei
				védelmé szakmai keret		1-1 nagy pelét (<i>Glis glis</i>), egy odúban pele által készített fészket. Hét odúban cinegefészkek, három odúban lódarázsfészkek épült. Kösze-gen pele jelenlétére utaló nyomokat nem találtunk.
13.	Épületlakó denevérek monitorozása	Dr. Illyés Zoltán Péter, Zalai Béla	Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság működési területe	Természeti értékek védelmé szakmai keret	300	Összesen 30 helyszínt (templomtornyot) vizsgáltattunk át 2021-ben. 667 denevér került elő mindösszesen, melyek jelentős része közönséges denevérnek (<i>Myotis myotis</i>) bizonyult. Az előző években még népesebb kolóniákkal rendelkező nagyrákosi, rábagyarmati, és ivánci templomokból teljesen eltűntek a denevérek. Elmondható, hogy a felmért épületek a továbbiakban nem alkalmasak denevérek szálláshelyének, a kolóniák vagy elpusztultak, vagy elköltöztek (korábban a csákánydoroszlói feltehetően Vaskeresztesen talált menedéket).
14.	Ritka és telepesen fészkelő madárfajok felmérése	Faragó Ádám (ÖNPI), Dr. Jandrasits László (ÖNPI)	Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság működési területe	Természeti értékek védelmé szakmai keret	50	A felmérés az alábbi fajokra terjedt ki: fekete gólya (<i>Ciconia nigra</i>), barna kánya (<i>Milvus migrans</i>), vörös kánya (<i>Milvus milvus</i>), rétisas (<i>Haliaeetus albicilla</i>), hamvas rétihéja (<i>Cyrus pygargus</i>), daru (<i>Grus grus</i>), haris (<i>Crex crex</i>), gólyatöcs (<i>Himantopus himantopus</i>), gulipán (<i>Recurvirostra avosetta</i>), dankasirály (<i>Larus ridibundus</i>), küszvágó csér (<i>Sterna</i>

No.	Monitorozási projekt tárgya	Kutató	Monitorozási projekt helyszíne	Monitorozás forrása	Forrás nagysága (eFt)	Kutatás főbb eredményei
						<i>hirundo</i>), uhu (<i>Bubo bubo</i>), gyurgyalag (<i>Mergus apiaster</i>), partifecske (<i>Riparia riparia</i>), és vetési varjú (<i>Corvus frugilegus</i>). Két új fekete gólya- és egy új rétisas fészkek kerültek elő, továbbá kimutatásra került a daru első költése működési területünkön.
15.	Folyóvizek madárközösségeinek felmérése	Dr. Szentirmai István (ÖNPI), Faragó Ádám (ÖNPI)	Rába-folyó	Természeti értékek védelme szakmai keret	50	Három alkalommal jártuk be kenuval a Rába Szentgotthárd és Csákánydoroszló közti szakaszát. A legfontosabb célfajok a kis lile (<i>Charadrius dubius</i>) és a billegetőcankó (<i>Actitis hypoleucos</i>) voltak. Biztos fészkelésre utaló nyomot vagy magatartást a billegetőcankó esetében nem észleltünk, kis lilének egy kotló példányát láttuk.
16.	Lápi élőhely-rekonstrukciók monitorozása	Dr. Mesterházy Attila	Nádasd-Szőcei Fennsík, Kőszeghegyalja	Természeti értékek védelme szakmai keret	350	Az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság 2010-ben a Nádasdi-fennsíkon 21, míg a Kőszeghegyalján 1 db mesterséges vízállást létesített lápi élőhelyek fejlesztése céljából. A tavacsok már jelen állapotban is magas természeti értéket képeznek, mivel a vizes élőhelyekben szegény térségben kételtűeknek, vízi rovaroknak kínálnak élőhelyet, továbbá az egyre ritkuló orvosi pióca (<i>Hirundo medicinalis</i>) is megtelepedett bennük és több védett növényfaj is sikerült detektálni

No.	Monitorozási projekt tárgya	Kutató	Monitorozási projekt helyszíne	Monitorozás forrása	Forrás nagysága (eFt)	Kutatás főbb eredményei
						(<i>Peucedanum palustre</i> , <i>Eleocharis carniolica</i> , <i>Dryopteris carthusiana</i> és <i>Salix aurita</i>). A jelenlegi tapasztalatok alapján a tavakban természetvédelmi kezelést egyelőre elvégezni nem szükséges, a vegetáció és a fajkészlet monitorozása 10 évenként javasolt.
17.	Természetvédelmi erdőkezelés monitorozása	Dr. Standovár Tibor	Őrség	Természeti értékek védelme szakmai keret	3000	Összesen 300 ha erdő állapotfelvétele történt meg 605 mintavételi ponton. A vizsgált erdőkben változatos a korosztály-szerkezet, kevés az álló holtfa, sok a fekvő holtfa, a fához köthető mikrohabitatok száma csekély, újulat pedig - ha egyáltalán van, akkor is erősen rágott állapotban.
18.	Vadonterület monitorozás: madarak	Faragó Ádám (ÖNPI)	Kondorfai vadonterület	Természeti értékek védelme szakmai keret	120	A vadonterület madárfaunájának alapállapotfelvétele történt meg, négyszeri bejárás alkalmával. Elsősorban a rövidfűvű gyepekhez, a cserjésekhez és a magaskórós növényzethez kötődő fajok voltak jkellemezők.
19.	Vadonterület monitorozás: trágyabogarak	Lökkös Andor, Rozner György	Kondorfai vadonterület	Természeti értékek védelme szakmai keret	1830	A vadonterület trágyabogárfaunájának alapállapotfelmérése történt meg, amely mellett kontrollként marhalagelöket is felmérték. A területről összesen 114 faj 5121 egyede került elő. A vadonterület trágyabogár faunája gazdagabb volt, mint a marhelegelőké.

No.	Monitorozási projekt tárgya	Kutató	Monitorozási projekt helyszíne	Monitorozás forrása	Forrás nagysága (eFt)	Kutatás főbb eredményei
20.	Vadonterület monitorozás: táplálékösszetétel	Dr. Koósz Barbara	Kondorfai vadonterület	Természeti értékek védelme szakmai keret	500	A bölények ürülékéből végzett vizsgálat segítségével követhető volt az állatok táplálékösszetételének szezonális változása. A legfontosobban a fűfélék bizonyultak, melyek aránya nyáron volt a legmagasabb. Kétszikűeket elsősorban a virágzásuk idején fogyasztottak a bölények. A fásszárúak fogyasztása inkább a téli időszakban jellemző.
Összesen:					11 807	

Védett növényfajok monitorozása

- Az erdei bordapáfrány (*Blechnum spicant*) állománya folyamatosan fluktuál: egyes populációk eltűnnek, míg újabbak kerülnek elő, helyzete stabilnak tekinthető.
- A széleslevelű harangvirág (*Campanula latifolia*) egyedszáma stabil, élőhelyének minősége kielégítő.
- A kisleveles aszat (*Cirsium brachycephalum*) felmérése 2021-ben be nem jelentett kaszálás miatt elmaradt, 2022-ben teljes körű felmérést tervezünk külső vállalkozó bevonásával. Az állomány helyzete a terepi tapasztalatok alapján összességében stabilnak tekinthető.
 - A tarka sáfrány (*Crocus reticulatus*) helyzete stabilnak tekinthető.
 - A kereklevelű harmatfű (*Drosera rotundifolia*) állományainak magaszórással történő megerősítésének köszönhetően a faj helyzete stabil. A jövőben további kezeléseket és magaszórást tervezünk az élőhelyein.
 - A kikeleti hóvirág (*Galanthus nivalis*) felvételezésekor főként Rába-menti településekről több mint 200 000 újabb egyedét rögzítettük. Trend meghatározása egyelőre nem lehetséges.
 - A kornistárnics (*Gentiana pneumonanthe*) esetében mindkét mintaterületen állománycsökkenést tapasztalunk, amelyet feltételezhetően a nem megfelelő kezelés eredményez. Emiatt a kezelés átalakítását tervezzük.
 - A szibériai nőszirm (*Iris sibirica*) virágzó egyedei kisebbek, alacsonyabbak, mint a korábbi években, de a felmérés eredménye szerint az egyedszám nőtt, állományát stabilnak értékeljük.
 - A korpafűfajok (*Lycopodium clavatum*, *Lycopodium annotinum*, *Diplazium complanatum*, *Huperzia selago*) a megváltozott tájhasználat, erdőkezelés, klímaváltozás és erős vadnyomás hatására a terepi tapasztalatok és a korábbi szórványadatgyűjtés tendenciái alapján erősen visszaszorulóban vannak, aktív és gondos beavatkozás hiányában a csoport eltűnése várható.
- A struccpáfrány (*Matteuccia struthiopteris*) helyzete az igazgatóság működési területén összességében stabilnak mondható.
- A vidrafűnek (*Menyanthes trifoliata*) egyetlen, évek óta csak vegetatív hajtásokból álló állománya stabil.
- A tőzegeper (*Potentilla palustris*) helyzete az élőhelykezeléseknek és az ex situ szaporításnak köszönhetően stabil.

Cönológiai monitorozás

Az NBmR társulásmonitorozás gyepek vegetáció monitorozás keretében 2021-ben az orfalui vörös csenkeszes rét (*Anthyllido-Festucetum rubrae*), a csarabosok (*Luzulo albidae - Callunetum*) és a fekete-tavi csillagsásos tőzegmohás láprét (*Carici echinatae - Sphagnetum*) társulásainak monitorozását végeztük el NBmR módszertan szerint. Az erdőtársulás monitorozás keretében

2021-ben a Sitkei genyötés cseres-tölgyes (*Quercetum petrae – Cerris*) társulás felmérése történt meg az NBmR módszertan szerint. Azonban már a felmérések tervezésekor tévedtünk, a bükkös társulás lett volna aktuális 2021-ben. Ezt 2022-ben pótoljuk.

Az orfalui veres csenkeszes réten (*Anthyllido-Festucetum rubrae*) gyep mezofil irányba történő eltolódása, eljellegtelenedése észlelhető, amelynek elsődleges oka a terület nem megfelelő intenzitású használata. Ezen 2021-től változtat a gazdálkodó, az évi egyszeri kaszálás helyett legeltetést és sarjúkaszálást tervez, amelynek a társulásra nézve pozitív hatása várható a jövőben.

A csarabosokat (*Luzulo albidae - Callunetum*) két helyszínen monitorozzuk. A szalafői őserdő üzemi útja mentén található asszociáció nem tipikus, felszakadozó, a mintaterület kijelölése kényszerű alapon történt, nincs ennél megfelelőbb. A társulásban a hat év alatt elvégzett négy felvételezésben látszó fajösszetételi változások okaként az utóbbi időszakban tapasztalható környezeti, éghajlati és klimatikus változások tehetők felelőssé. A farkasfai Zsilaveci út menti padkán található társulás esetében nem tudtuk elvégezni az aktuális felvételezést, mert az út kiszélesítésének munkálatai során annak nagy százaléka megsemmisült, a társulás emiatt nem volt a felmérésre alkalmas állapotban. 2023-ban tervezzük elvégezni a felmérést, reményeink szerint addigra regenerálódik.

A fekete-tavi csillagsásos tőzegmohás láprét (*Carici echinatae – Sphagnetum*) alapvetően természetközeli állapotú, de a szukcesszió és a szárazodás jelei mutatkoznak rajta. Ebből kifolyólag a tőzegmohák fokozódó visszaszorulása tapasztalható.

A sitkei genyötés cseres-tölgyesben (*Quercetum petrae – Cerris*) a vizsgált erdőtársulás jelenleg még jól tolerálja az éghajlatváltozásból adódó szárazságot, hosszabb meleg időszakot és a csapadékdeficitet, bár a fajkészletben már látszik az erdei fajok ritkulása, eltűnése.

4.3 TIR-be betöltött és betöltésre előkészített adatok modulonként

Az OKIR vagyón és ingatlan moduljának adatokkal való feltöltése korábban megtörtént, így e modulok esetében csak aktualizálást végeztünk. Szerződések közül 34 db-ot töltöttünk fel a rendszerbe. A védett objektum modulban jelenleg összesen 1729 rekord egyedi tájérték található. A biotikai adatbázisunkban rendelkezésre álló, 2017.01.01-2020.06.15. közt gyűjtött botanikai, mikológiai és zoológiai adatokat megküldtük. 2021-ben összesen 23 155 adatot készítettünk elő feltöltésre.

4.4 Jelentési kötelezettség

Igazgatóságunk a kutatási és monitorozási feladatokat a „Természeti értékek védelme” szakmai keretből végezte el. Tárgyévben a 2020-ban elvégzett feladatokról nyújtott bebeszámolóta az AM Természetmegőrzési Főosztálya számára.

5. Természetvédelmi kezelési tevékenység

5.1 A) Természetvédelmi kezelési tervek

Igazgatóságunk működési területén, a meglévő tizenegy, egyedi jogszabállyal létesített országos jelentőségű védett természeti területből hat rendelkezik jogszabályban kihirdetett kezelési tervvel:

- Jeli Arborétum Természetvédelmi Terület: 86/2015. (XII. 21.) FM rendelettel módosított 109/2007. (XII. 27.) KvVM rendelet;
- Kámoni Arborétum Természetvédelmi Terület: 162/2007. (XII. 27.) KvVM rendelet;
- Körmendi-kastélypark Természetvédelmi Terület: 20/2016. (III. 30.) FM rendelettel módosított 152/2007. (XII. 27.) KvVM rendelet;
- Kőszegi-tőzegmohás Láp Természetvédelmi Terület: 29/2006. (V. 22.) KvVM rendelet;
- Sághegyi Tájvédelmi Körzet: 16/2008. (VI. 3.) KvVM rendelet;
- Jáki kardvirágos erdő Természetvédelmi Teerület: 40/2020. (VIII. 7.) AM rendelet.

A Kőszegi TK kivételével a többi védett terület kezelési terve elkészült, de még nem került sor a területi szintű egyeztetés lefolytatására.

2013-ban készült az Őrségi Nemzeti Park kezelési övezetei lehatárolásának tervezete. Az Igazgatóság és a Szombathelyi Erdészeti Zrt., valamint a Zalaerdő Zrt. kompromisszumos megállapodásának megfelelően a védett terület 3%-a került a természeti övezetbe, 95%-a a természetkímélő hasznosítási övezetbe és 2%-a a szolgáltató övezetbe. 2019-ben újratárgyaltuk az erdészetekkel a természeti övezet lehatárolását és megállapodtunk az eredeti fenntartásában. A kijelölés véglegesítéséhez további előkészítő munkák szükségesek, amelyek jelenleg is folyamatban vannak.

5.1. A. táblázat: Kezelési tervek

A védett vagy védelemre tervezett terület neve	A tervezési terület nagysága (ha)	Megalapozó dokumentáció (+,-)	Részletes természetvédelmi kezelési terv (+,-)	"C" fejezet, jogszabály melléklete (+,-)
Őrségi Nemzeti Park	44 048	+	+	+
Sághegyi TK	238	+	+	+
Csörnöc-menti TK (tervezett)	6147	+	+	+
Kőszegi TK	4351	-	-	-
Kámoni arborétum TT	25	+	+	+
Jeli arborétum TT	75	+	+	+
Jáki kardvirágos erdő TT	70	+	+	+
Szelestei arborétum TT	14	+	+	+
Sárvári arborétum TT	9	+	+	+
Kőszegi Tőzegmohás Láp TT	4	+	+	+
Körmendi Várkert TT	37	+	+	+
Nemesmedvesi Történelmi Emlékhely TT	59	+	+	+

5.1.B) Natura 2000 fenntartási tervek és céldokumentumok

Az Igazgatóság működési területén az összes Natura 2000 terület fenntartási terve elkészült. Ezek közül 14 tervet az Agrárminisztérium Szakmai Bizottsága is jóváhagyott, így ezek végleges változatai elérhetőek a honlapunkon. Az első hat tervet az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból kapott támogatásból készítettük el. A HUON20005 Váti gyakorlótérét Magyarország-Svájc Együttműködési Program támogatásával, fennmaradó terveket pedig a szaktárca Természeti értékek védelme szakmai keret, illetve a Természeti értékek védelme szakmai keretéből készítettük el. A HUON10001 Őrség különleges madárvédelmi terület fenntartási tervét 2021-ben készítettük el. Ennek során komplex terv készült közösen a madárvédelmi területre és a HUON20018 Őrség kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területre. A terv társadalmi egyeztetését is lefolytattuk, az érintettek javaslatait a tervbe beépítettük. Az így véglegesített fenntartási tervet benyújtottuk az Agrárminisztériumhoz.

A Natura 2000 területekre – a természetvédelmi irányelvekkel és a végrehajtásukra kiadott bizottsági feljegyzésekkel összhangban – a kijelölésük alapjául szolgáló közösségi jelentőségű fajokra és élőhelytípusokra vonatkozó megőrzési célokat, valamint a hozzájuk rendelhető eszközöket tartalmazó céldokumentumok elkészítését is elkezdtük 2021-ben. Tárgyévben négy terület, a HUON20008 Rába és Csörnöc völgy, a HUON20013 Öregcser, a HUON20007 Köles-tető és a HUON20020 Gyöngyös-patak és kőszegi Alsó-rét céldokumentuma készült el a Természeti értékek védelme szakmai keretből. A dokumentumok az Agrárminisztérium jóváhagyására várnak.

5.1 B. táblázat: Natura 2000 fenntartási tervek

A Natura 2000 terület neve	A tervezési terület nagysága (ha)	Elfogadott terv (+)	Elfogadásra váró terv (+)	Készülő terv (+)
HUON20006 Pinka	486	+		
HUON20008 Rába és Csörnöc-völgy	12147	+		
HUON20009 Ostffyasszonyfa-csöngői legelő	181	+		
HUON20011 Kenyeri reptér	699	+		
HUON20012 Kemenessömjéni cserjés legelő	618	+		
HUON20014 Gércei tufagyűrű és láprét	455	+		
HUON20013 Öregcser	258	+		
HUON20007 Köles-tető	385	+		
HUON20020 Gyöngyös-patak és kőszegi Alsó-rét	337	+		
HUON20001 Ság-hegy	238	+		
HUON20002 Kőszegi-hegység	4018	+		
HUON20003 Ablánc-patak völgye	1465	+		
HUON20005 Váti gyakorlótér	597	+		
HUON10001 Órség különleges madárvédelmi terület	45694		+	
HUON20018 Órség kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület	44165	+		

5.2 Élőhely-fenntartás, kezelés

5.2.1 Élőhelyeket érintő legjelentősebb ökológiai állapotváltozások

Gyepes és szántók

Az Órségi Nemzeti Park területén a gyepes és a szántók esetében két egymással ellentétes folyamat játszódik le. Egyrészt továbbra is jellemző az apró rét és szántó parcellák felhagyása és erdősülése, de emellett más területeken egyre jellemzőbbé válik a gazdálkodás intenzitásának növekedése is. A gyepes esetében ezt az állattartás lassú, de mégis érzékelhető

fellendülése okozza, aminek következtében a meglévő rétek kezelése egyre intenzívebbé válik. A Szentgyörgyvölgyi-patak völgyében például újra jellemzővé vált az évi kétszeri kaszálás. A szántók esetében egyre több a nagytáblás monokultúra, ami nagyban eltér a hagyományos őségi gazdálkodástól. Megjelent az igény egyik oldalról az öntözésre, másiktól pedig a meliorációra. Pozitív folyamat ugyanakkor a gyepek esetében, hogy Igazgatóságunk folyamatosan hajt végre élőhelyrekonstrukciókat, aminek keretében gyomosodott és cserjésedett réteket állít helyre és tesz újra művelhetővé. Ezzel párhuzamosan több magángazdálkodó is elkezdte a korábban felhagyott területeinek helyreállítását és ezeket újra hasznosítani kezdte. A legeltető állattartás is egyre jellemzőbbé válik a nemzeti park területén, ami részben az igazgatóság állatkihelyezési programjának is köszönhető. Számos előnye mellett a legeltetés jelentős természetvédelmi kockázatokat is hordoz, elsősorban az üde gyepek esetében, ahol a nem megfelelő talajállapotok mellett végzett legeltetés könnyen az élőhelyek leromlását, gyomosodását okozhatja.

Erdők

Az erdők esetében több jelentős változás is bekövetkezett az utóbbi időszakban. A szántók és gyepek beerdősülésével az erdők aránya folyamatosan növekszik, jelenleg az Őrségi Nemzeti Park 72%-át erdők borítják (beleszámítva a cserjéseket is). A gazdálkodás módszereinek megváltozásával a lombos fafajok aránya folyamatosan növekszik, az erdeifenyő pedig rohamosan szorul vissza. Kivételt képeznek ez alól azok az erdők, ahol a gazdálkodó szándékosan visszaszorítja a lombos fafajokat az erdeifenyő javára. Ennek egyik sajnálatos következménye, hogy még mindig kevés olyan erdő van, amely esetében biztonságosan kivitelezhető a természetes folyamatokra alapozott kezelés és köztük a természetes felújítás. A kisparaszti szálalás eltűnésével veszélybe kerültek a számos védett növényfaj (pl. körtikék, korpafüvek) élőhelyét jelentő mészkérülő erdeifenyvesek. Pozitív folyamatok indultak el az erdők elegységének és szerkezeti változatosságának növelése terén, azonban ez még nem általános. Sok esetben sajnos még most is bevett gyakorlat az elegyfajok, elsősorban a pionír lombos fafajok teljes eltávolítása a tisztítások és gyéritések során. A klíma szárazodása következtében a lucfenyő erőteljes visszaszorulása (szúfajok okozta pusztulás) zajlik, ami táji léptékben is jelentős tarvágásokat eredményez az állami tulajdonú (Szombathelyi Erdészeti Zrt kezelésében lévő) erdőkben.

Vizes élőhelyek

A vizes élőhelyek állapotának változására leginkább a klímaváltozás miatti kiszáradás a jellemző. Számos vendvidéki kis patak, amely korábban gazdag halfaunának adott otthont, mostanra időszakossá vált és a nyár nagy részén a medre teljesen szárazra kerül. A lápokot ugyanez a folyamat veszélyezteti. Élőhelyrekonstrukciós munkái során Igazgatóságunk igyekszik ezeknek az értékes élőhelyeknek a vízellátását megoldani. Több láp esetében készültek vízvisszatartó műtárgyak, amelyek várhatóan mérsékelik majd a szárazodás káros hatásait. A kis vízfolyásokkal és a Rábával kapcsolatos másik jelentős folyamat a szennyezések általi terhelés növekedése. A Rába mentén ennek legfőbb oka az intenzív mezőgazdasági művelés, ami a vegyszerek bemosódásának mértékét növeli meg. A kisvízfolyások esetében ez a probléma kevésbé áll fenn, helyette a kis vízhozammal párosuló, növekvő szennyvízbevezetés okoz gondot. A Zala nemzeti parki szakaszán több alkalommal is előfordult, hogy tisztítatlan szennyvíz került a patakba, ennek hatására pedig a gerinctelen élővilág jelentős részben megsemmisült. A szennyvíz csatornahálózat és a tisztítók elégtelen működése miatt a szennyezések várhatóan a jövőben is elő fognak fordulni.

5.2.2 Élőhely-fenntartási, kezelési tevékenységek ismertetése

Őrségi Tájegység

Szántóföldi művelést több mint 212 ha-on végeztünk, elsősorban szántóföldi szálastakarmány előállítás érdekében, de jelentős gabona területeink is voltak, a gabona és az alomszalma igény kielégítése érdekében. A termelt gabonákból (zab, búza, kukorica) a László-majorban lévő daráló gépünkkel abrak takarmányt állítottunk elő. Siló kukoricából, lucernából és keverék kultúrákból (zabos-borsó, zabos-bükköny), erjesztett tömegtakarmányt készítettünk, ezt állataink téli takarmányozására használjuk fel.

A saját használatban lévő területek tekintetében 177 hektáron kaszáltunk első növedéket, 180 hektáron pedig legeltettünk. A legeltetett földrészek egy része egykori parlag szántó volt, amelyeket a folyamatos használat, vagy fűkeverék telepítésével vontuk újra művelésbe. A vegyes művelésű területek első növedékét kaszáltuk, második növedéket legeltettük 50 hektáron. Szántó és gyepterületeinket jelentős mértékben ellepte a parlagfű, ezért a betakarított gabona tarlókat többször be kellett dolgozni, ami többletmunkával járt. Az először lekaszált területeken, ahol nem terveztük a második növedék legeltetését, ott a parlagfű ellen szárazúzással védekeztünk. Azonban volt olyan terület, ahol a második növedéket legeltetéssel szándékoztunk felhasználni, viszont a szarvasmarhákat csak később tudtuk arra a területre ráhajtani, eközben 1 000 000 Forintos növényvédelmi bírságot szabott ki a hatóság Igazgatóságunkra. Kénytelenek voltunk ezt a terület is szárazúzni, emiatt a szarvasmarhák legeltetési tervét át kellett dolgozni. A fellépő többletmunkák miatt a legeltetés utáni tisztító szárazúzást teljes egészét nem tudtuk elvégezni. Idő előtt behajtásra került az állatok egy része. Bérbe adott területeink között legelők és kaszálók is vannak. A nem kezelt gyepterületek egy része korábban becserjésedett és helyreállítása folyamatban van, más részük nem igényel kezelést, mert magasságos növényzet található rajta.

Vendvidéki Tájegység

A saját használatban lévő területek tekintetében 203 hektáron kaszáltunk, 224 hektáron legeltettünk, 123 ha-on pedig az első növedéket kaszáltuk, a másodikat pedig legeltettük. A legeltetett, illetve kaszált földrészek egy része egykori parlag szántó volt, amelyeket a folyamatos használat, vagy fűkeverék telepítésével vontuk újra művelésbe. A vegyes művelésű területek első növedékét kaszáltuk, második növedéket legeltettük. A kaszálással kezelt termőföldjeink között találhatóak nemzeti parkunk legértékesebb gyepterületei. A vendvidéki tájegységen 268 állategységi egyeddel végeztünk legeltetést 195 napig. Szántóföldi művelést 29 hektáron folytattunk szálas takarmány termelés céljából.

Vasi-Hegyhát Tájegység

A saját használatban lévő területek tekintetében közel 165 hektáron kaszáltunk első növedéket, átlagosan a széna hozamunk 3,3 tonna volt hektáronként. Ebben a tájegységben legeltetést nem végeztünk, a második növedéket is kaszáltunk 15,3 hektáron.

Észak-Vasi Tájegység

A Kőszegi Tájvédelmi Körzet mocsárrétjeinek területéből 60 hektárt használati megállapodás keretében a Kőszegi Evangélikus Szakgimnázium, Szakközépiskola és Kollégium kezelt. A

vagyongazdálkodásunkban lévő területeken 2021-ben 4,2 ha gyepterületet haszonbérbe adással, legeltetéssel hasznosítottunk. Hegyalján 4 hektárt megbízás alapján vállalkozóval kezeltettünk. A Doroszlói-réteken 70 hektáron legeltetést végeztünk 34 db növendék üszővel és 7 idősebb-tehénrel, a legeltetés hossza 219 nap volt. A Sághegyen 2021-ben nem végeztünk gyepterületi tevékenységet.

5.2. táblázat: Élőhely-fenntartás

No.	A terület megnevezése	Az érintett terület nagysága (ha)	Élőhely típusa	Fenntartás célja – fő beavatkozások/kezelések
1.	Őrségi Tájegység	357	gyep	Védett növények és nappali lepkék élőhelyének fenntartása érdekében végzett kaszálás és legeltetés.
2.	Vendvidéki Tájegység	304	gyep	Kaszálás és legeltetés védett fajok élőhelyének fenntartása érdekében.
3.	Vasi-Hegyhát Tájegység	165	gyep	Védett növények és nappali lepkék élőhelyének fenntartása érdekében végzett kaszálás.
4.	Észak-Vasi Tájegység	138	gyep	Védett növények és nappali lepkék élőhelyének fenntartása érdekében végzett kaszálás.
5.	Őrségi Tájegység	212	szántó	Szántóföldi, madár és apróvad élőhelyek fejlesztése, fenntartása extenzív gazdálkodással.
6.	Vendvidéki Tájegység	29	szánta	Szántóföldi, madár és apróvad élőhelyek fejlesztése, fenntartása extenzív gazdálkodással.

5.3 Élőhely-rehabilitáció

KEHOP – „Erdőt természetesen!”

2021-ben lezárult az „Erdőt, természetesen! - leromlott állapotú erdők helyreállítása az Őrségben” című KEHOP-4.1.0-15-2016-00039 azonosítószámú projekt, amely 3 éven keresztül meghatározó eleme és feladata volt Igazgatóságunk erdőkezelésének. A projektben tervezett feladatokat az alábbi 3 alprojektre tagolva hajtottuk végre vállalkozó segítségével:

- Az „Elegyetlen fiatalkorú erdőállományok elegyességének kialakítása” című alprojektben 5 db felújítás alatt álló erdőrészletben vadgyümölcsökkel, cserjékkel és egyéb lombos fafajok ültetésével tettük változatosabbá a fiatal erdőket. Évenként kétszeri ápolás elvégzésével pedig biztosítottuk, hogy a faállomány megfelelő minőségben és mennyiségben a lehet legrövidebb idő alatt hódítsa vissza a területet az erdő számára.
- A „Lucfenyő monokultúrák helyett fenyőelegyes gyertyános tölgyesek létrehozása” alprojektben 8 db kondorfai és őriszentpéteri erdőrészletben végeztettük el a szútól és az alkalmatlan termőhelyi viszonyoktól sínylődő és pusztuló faállomány kitermelését, helyükön erdeifenyőelegyes tölgyes erdők létrehozását. Intenzív technológiákkal biztosítottuk a gyors és hatékony fakitermelést és újraerdősítést. Az így létrehozott állományok terveinknek megfelelően fejlődnek, ápolásaikat néhány év múlva el lehet hagyni.
- A „Folyamatos erdőborítás fenntartása” alprojektben értékes élőhelyen lévő, de egykorú, homogén faállományok átvezetését tervezzük „Pro Silva” elvek alapján nyitott lékek segítségével. 32 db különböző méretű léket alakítottunk ki Körmen, Vasalja és Szentgotthárd – Farkasfa községhatárban. A lékekből a természetvédelmi szempontból legkevésbé értékes faegyedeket távolítottuk el, majd talajelőkészítést követően mesterséges ültetéssel biztosítottuk az erdő fennmaradását.

Az élőhelyrekonstrukció során összesen több mint 26 hektáron végeztünk fakitermelést, távolítottuk el a beteg, elpusztult, ill. az erdő megújulását akadályozó faegyedeket. Helyükre közel 370 000 db facsemetét ültettünk, és a vadak rágása elleni védelmük érdekében több mint 12 000 fm kerítést építettünk, az erdők további, természetvédelmi célú kezelése érdekében pedig speciális gépparkot szereztünk be.

Kisléptékű élőhelyrekonstrukciók:

Az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság működési területén számos olyan kisebb méretű, de természetvédelmi szempontból értékes gyepfolt található, melyek a hosszú ideig tartó kezeletlenség következtében becserjésedtek, fajkészletük leromlott, idegenhonos özönnövények uralkodtak el rajtuk, ugyanakkor az igazgatóság nem rendelkezik a helyreállításukhoz szükséges kapacitással. Az igazgatóság ezért a védett és fokozottan védett növényfajok veszélyeztetett állományai és a veszélyeztetett élőhelyek megőrzése céljából a szükséges beavatkozásokat külső vállalkozó megbízása útján végeztette el.

A beavatkozásokkal megcélzott élőhelytípusok: 6210 Szálkaperjés-rozsnokos xero-mezofil gyep, 6240 Pannon lejtősztyeppek és sziklafüves lejtők, 6410 Kékperjés láp-rétek, 6510 Sík-

és dombvidéki kaszálórétek (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*), 6520 Hegyi kaszálórétek, 7230 Mészkesedvelő (meszes talajú) üde láp- és sásrétek.

Az élőhelyrehabilitációval, illetve fenntartó kezeléssel érintett, védett fajok: *Pulsatilla grandis*, *Pulsatilla nigricans*, *Orchis ustulata*, *Eriophorum angustifolium*, *Iris variegata*, *Adonis vernalis*, *Dicentra alba*, *Achillea ptarmica*, *Gladiolus imbricatus*, *Gentiana pneumonanthe*, *Epipactis palustris*, *Schoenus nigricans*, *Iris sibirica*, *Hemerocallis lilio-asphodelus*.

1. Kisméretű, speciális kezelést igénylő közösségi jelentőségű gyepes élőhelytípusok helyreállítása, kézi és kisméretű erővel végzett kaszálás és szénalehordás útján – Belső-Őrségi gyepes

A 6410 Kékperjés láp-rétek, 6510 Sík- és dombvidéki kaszálórétek (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*) közösségi jelentőségű élőhelytípus, valamint az *Iris sibirica*, *Gentiana pneumonanthe*, *Hemerocallis lilio-asphodelus* védett fajok érdekében Velemér, Magyarországi települések közigazgatási határán belüli gyepterületeken, összesen több mint 2,5 ha-on történt kaszálás, illetve a lekaszált növényzet eltávolítása.

2. Kisméretű, speciális kezelést igénylő közösségi jelentőségű gyepes élőhelytípusok helyreállítása érdekében kézi erővel végzett szénalehordás Kondorfa, Ják, Nári és Pornóapáti települések közigazgatási területén

A 6520 Hegyi kaszálórétek, a 6410 Kékperjés láp-rétek közösségi jelentőségű élőhelytípusok, az *Orchis ustulata*, *Iris sibirica*, *Gladiolus imbricatus* védett növényfajok, valamint a *Hemerocallis lilio-asphodelus*, fokozottan védett növényfaj élőhelyének helyreállítása érdekében vállalkozó bevonásával összesen 2,19 ha nagyságú területen végeztünk kaszálást, ebből 1,71 ha-on két alkalommal. A kaszálással és a kaszálék lehordásával az érintett gyepterületeken a tápanyagfeldúsulást megelőztük, a honos fajok életterét növeltük. A munkákkal az özönfajokat és egyéb gyomokat, cserjéket is visszaszorítottuk.

3. Kisméretű, speciális kezelést igénylő közösségi jelentőségű gyepes élőhelytípusok helyreállítása kézi és kisméretű erővel végzett kaszálás és szénalehordás útján Apátistvánfalva, Felsőszőlők, Kétyölgy, Szakonyfalva, Szentgotthárd, Orfalva és Szőce községek területén.

A 6510 Sík- és dombvidéki kaszálórétek (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*), 6520 Hegyi kaszálórétek, a 6410 Kékperjés láp-rétek közösségi jelentőségű élőhelytípusok, az *Eriophorum angustifolium*, *Iris sibirica*, *Gentiana pneumonanthe*, *Achillea ptarmica* védett növényfajok, valamint a *Hemerocallis lilio-asphodelus* fokozottan védett növényfaj élőhelyének helyreállítása, fenntartása érdekében vállalkozó bevonásával összesen 8,25 ha nagyságú területen végeztünk kaszálást, szénalehordást. A területek egy részén - 6,05 ha-on - kétszeri kaszálást végeztünk.

4. Kisméretű, speciális kezelést igénylő közösségi jelentőségű gyepes élőhelytípusok helyreállítása érdekében kézi vagy kisméretű eszközökkel végzett kezelések Borgáta, Celldömölk, Kissomlyó, Sitke, Gérce, Mesteri községek területén

A 6210 Szálkaperjés-rozsnokos xero-mezofil gyepes, 6240 Pannon lejtősztyeppek és sziklafüves lejtők, a 6510 Sík- és dombvidéki kaszálórétek (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*) 7230 Mészkesedvelő (meszes talajú) üde láp- és sásrétek közösségi jelentőségű élőhelytípusok, valamint a *Pulsatilla grandis*, *Iris variegata*, *Adonis vernalis*, *Epipactis palustris*, *Schoenus nigricans* védett növényfajok megőrzése érdekében 3,40 ha kiterjedésben végeztünk kézi és kisméretű kaszálást, valamint a kaszálék lehordását.

5. Kisméretű, speciális kezelést igénylő közösségi jelentőségű gyepes élőhelytípusok helyreállítása érdekében kézi, kisméretű erővel végzett kaszálás és szénalehordás Cák és Kőszegtelepülések közigazgatási területén

A 6210 Szálkaperjés-rozsnokos xero-mezofil gyep közösségi jelentőségű élőhelytípus, a *Dactylorhiza sambucina*, *Orchis ustulata*, *Pulsatilla grandis* védett növényfajok, valamint a *Himantoglossum adriaticum* fokozottan védett növényfaj és *Lycaena dispar* védett állatfaj élőhelyének helyreállítása érdekében vállalkozó bevonásával összesen 2,31 ha nagyságú területen végeztünk kaszálást és a kaszálék legyűjtését. Az érintett gyepterületeken végzett munka hozzájárul a tápanyagfeldúsulás megelőzéséhez, a honos fajok életterének növeléséhez, az özönfajok és egyéb gyomok, cserjék visszaszorításához.

5.3 táblázat: Élőhely-rehabilitáció

No.	A terület megnevezése	Az érintett terület nagysága (ha)	Élőhely típusa	Forrás	Kezdeté és várható befejezése	A rehabilitáció célja - fő beavatkozások/kezelések
1.	Körmend, Kondorfa, Vasalja, Sztg- Farkasfa, Nádasd, Apátistvánfalva, Óriszentpéter	89,86	91F0, 91G0	KEHOP	2019-2021	<p>A rehabilitáció célja a korábbi kedvező természeti állapotok helyreállítása az erősen leromlott őrési erdők rekonstrukciójával, továbbá a megmaradt természeti értékek megőrzése, élőhelyeik kiterjesztése, különös tekintettel a 91G0 Pannon gyertyános-tölgyesek <i>Quercus petraea</i>-val és <i>Carpinus betulus</i>-szal jelölő élőhelyre.</p> <p>Az elegyesség kialakítása érdekében ültetés elvégzése a hiányzó elegyfajokból erdészeti szaporítóanyag felhasználásával. Az elegyfajok lágyszárú konkurenciával szembeni védelme ápolással.</p> <p>Az elpusztult lucfenyvesek fenyőeleges gyertyános tölgyesekre való lecserélése.</p> <p>A megfelelő állományszerkezet kialakítása érdekében lékeket készítése történt a projektterület érintett erdőrészeibe. A lékekből kitermelésre kerültek az ott álló fák, talajelőkészítést követően erdészeti szaporítóanyaggal történt az ültetés. A lágyszárú konkurenciával szembeni védelem érdekében évente két alkalommal végeztünk ápolást.</p>
2.	Belső-őrési	2,5	6410, 6510	TEV	2021	A közösségi jelentőségű élőhelytípus, valamint az <i>Iris</i>

No.	A terület megnevezése	Az érintett terület nagysága (ha)	Élőhely típusa	Forrás	Kezdeté és várható befejezése	A rehabilitáció célja - fő beavatkozások/kezelések
	gyepek					<i>sibirica</i> , <i>Gentiana pneumonanthe</i> , <i>Hemerocallis lilio-asphodelus</i> védett fajok megőrzése. – Kézi és kisépí erövel végzett kaszálás és szénalehordás.
3.	Kondorfa, Ják, Nárái és Pornóapáti	2,93	6520, 6410	TEV	2021	A közösségi jelentőségű élőhelytípusok megőrzése, az <i>Orchis ustulata</i> , <i>Iris sibirica</i> , <i>Gladiolus imbricatus</i> védett növényfajok, valamint a <i>Hemerocallis lilio-asphodelus</i> fokozottan védett növényfajok élőhelyének helyreállítása. – Kaszálás és kézi erövel végzett szénalehordás.
4.	Apátistvánfalva, Felsőszölnök, Kétyölgy, Szakonyfalu, Szentgotthárd, Orfalu és Szöce	8,25	6510, 6410	TEV	2021	A közösségi jelentőségű élőhelytípusok megőrzése, az <i>Eriophorum angustifolium</i> , <i>Iris sibirica</i> , <i>Gentiana pneumonanthe</i> , <i>Achillea ptarmica</i> védett növényfajok, valamint a <i>Hemerocallis lilio-asphodelus</i> fokozottan védett növényfaj élőhelyének helyreállítása, fenntartása érdekében vállalkozó bevonásával összesen 8,25 ha nagyságú területen végeztünk kaszálást, szénalehordást. A területek egy részén - 6,05 ha-on - kétszeri kaszálást végeztünk.
5.	Borgáta, Celldömölk, Kissomlyó, Sitke, Gércse, Mesteri	3,40	6210, 6240, 6510, 7230	TEV	2021	A közösségi jelentőségű élőhelytípus és a <i>Pulsatilla grandis</i> , <i>Iris variegata</i> , <i>Adonis vernalis</i> , <i>Epipactis palustris</i> , <i>Schoenus nigricans</i> védett növényfajok megőrzése. – Kézi és kisépí erövel végzett kaszálás és szénalehordás.
6.	Cák és Kőszeg	2,3080	6210	ŐNPI	2021	A közösségi jelentőségű élőhelytípus helyreállítása és a <i>Dactylorhiza sambucina</i> , <i>Orchis ustulata</i> , <i>Pulsatilla</i>

No.	A terület megnevezése	Az érintett terület nagysága (ha)	Élőhely típusa	Forrás	Kezdeté és várható befejezése	A rehabilitáció célja - fő beavatkozások/kezelések
						<i>grandis</i> védett növényfajok, valamint a <i>Himantoglossum adriaticum</i> fokozottan védett növényfaj és a <i>Lycaena dispar</i> védett állatfaj megőrzése. – Kézi és kisméretű gépi erővel végzett cserjeirtás.

5.4 Fajmegőrzési tevékenységek

5.4.1 A fajokat érintő legjelentősebb ökológiai állapotváltozások

A védett, réti növény- és állatfajokat az élőhelyük kezeletlensége vagy épp ellenkezőleg, a túl intenzív kezelés, elsősorban a túllegeltetés veszélyezteti. Ezek következtében továbbra is jellemző a gyepek, forráslápok gyomosodása, cserjésedése, erdősödése. Ezzel a fajok élőhelye fokozatosan szűkül, a megmaradt élőhelyek egymástól elszigetelődnek. A mészkerülő erdefenyvesek, csarabosok és védett fajaik a váltógazdálkodás, majd az erdei avagyűjtés megszűnését követően folyamatos visszaszorulást mutatnak. Sajnos a nemzeti park területének túlnyomó részén jelenleg a túl nagy vágásterületekkel dolgozó állami erdőgazdálkodás a jellemző, ami védett fajok tömegeit veszélyezteti. A tájban jellemző méretű vágásokban ugyanis teljesen megváltoznak a növények életkörülményeit meghatározó fény és nedvességviszonyok, agresszíven terjedő és növekedő gyomnövények jelennek meg, ezzel az eredeti erdei növényzet alkotói erősen megritkúlnak vagy eltűnnek. Az elegyfajok száma általánosságban véve alacsony, az erdőállományok sematikus kor- és fajösszetételűek, kevés idős és holt fát tartalmaznak, ami kedvezőtlenül hat számos védett faj fennmaradására nézve. Egyre inkább érzékelhető a csapadékhiány miatt az élőhelyek kiszáradása, amely például a bükkösökben érhető tetten.

5.4.2 Fajmegőrzési tevékenységek ismertetése

Fehérmájvirág (*Parnassia palustris*)

Magyarországon védett, nem rendelkezik fajmegőrzési tervvel. Az Őrségi Nemzeti Park működési területén évek óta hiába keressük, korábban ismert élőhelyeiről eltűnt. Emiatt indokoltnak láttuk, hogy a szőcei Lápok Háza mellett található szaporító kertben megkezdjük ex situ védelmét, mesterséges szaporítását. 2021-ben a szaporítókertről gyűjtött magokat a szőcei lápréten két, a faj számára ideálisnak tűnő helyen kiszórtuk, amelyeket megjelöltünk és követjük az alakulásukat.

Karcsú pásztorbotmoha (*Hamatocaulis vernicosus*)

Magyarországon védett mohafaj, nem rendelkezik fajmegőrzési tervvel. A Magyar Természet-tudományi Múzeum munkatársainak közreműködésével a szőcei láprétekre megkísérletük vizs-zatelepíteni a hazánk területéről kipusztult karcsú pásztorbotmohát. A kísérlet egyelőre biztató eredményekkel szolgált, mert a hat kiültetett telepből négy továbbra is folyamatos növekedést mutat. Ebben fontos szerepe van a rendszeres, körültekintő kezelésnek.

Kereklevelű harmatfű (*Drosera rotundifolia*)

Magyarországon ritka, védett faj, amely nem rendelkezik fajmegőrzési tervvel. A korábbi évek tapasztalataiból kiindulva a Szőcei láprétek területén új helyen való magvetéssel igyekeztünk a faj elterjedését elősegíteni, jelenleg itt megközelítőleg 265 egyed található. A faj egyedszáma a legutóbbi felméréshez képest a gondos kezelés ellenére kissé csökkent, amelynek oka a terület szárazodása és taposása. Ennek kezelésére az élőhelyén 3 db, körülbelül 0,5 m² nagyságú területen nyers talajfelszint létesítettünk. Ezekre a Sásos-tóból gyűjtött harmatfű magokat szórtunk

ki, így erősítve a szőcei állományát és teremtve alkalmas helyet a tőzegmoha és harmatfű terjedésére. A lápi növények szaporítókertjében is igyekszünk harmatfűvet nevelni, itt 2021-ben 255 egyedet számoltunk (ezt nem adtuk hozzá a szőcei állomány egyedszámához). A Sásos-tó úszólápján mesterségesen kialakított populáció mintegy 1600 egyedet számlál. Enyhén csökkent a 2020-as állománymérethez képest, amelynek oka lehet az aszályos év, illetve a terület cserjésedése. A cserjék visszaszorítását 2022 tavaszára tervezzük. A Grajka-patak völgyébe visszatelepített állománya 2021-re a 2020-ban elmaradt kezelés miatt eltűnt. Emiatt 2021-ben kétszer kaszáltuk és sarlóztuk a területet. A 2022-es évben tervezzük a faj visszatelepítését. A Lápok Háza melletti szaporító kertben megkezdjük a faj mesterséges állománynövelését, 2021-ben az eredeti 44 egyedről 255-re sikerült növelnünk a mennyiségét.

Keskenylevelű gyapjúsás (*Eriophorum angustifolium*)

A védett keskenylevelű gyapjúsás az elmúlt évtizedek során erősen megritkult az Őrség és a Vendvidék területén, ezért megőrzése érdekében igazgatóságunk és az ELTE Fűvészkert munkatársai közösen fáradoznak a faj helyi állományának felszaporításán. A Lápok Háza udvarán kialakított szaporító kertben az eredeti 14 egyedet sikerült 500 egyedre növelnünk 2021-ben. A tövek kiültetése a jövőben tervezett. Fajmegőrzési tervvel nem rendelkezik.

Töviskés sás (*Carex echinata*)

Erősen megritkult, védett sásfajunk. Az Őrségi Nemzeti Park működési területén található állományai jövőbeni megerősítése céljából a lápi növények szaporítókertjében neveljük egyedeit. 2021-ben 3 egyedből 185-re sikerült mesterségesen felszaporítani. Ez a faj nem rendelkezik fajmegőrzési tervvel.

Tőzegeper (*Potentilla palustris*)

A Szent István Egyetem közreműködésével megkíséreltük a fokozottan védett tőzegeper őrségi helyzetét stabilizálni, ennek érdekében az Igazgatóság működési területén egyedüli szőcei populációból dugványszaporítás útján nyert 3 egyedet a Szentgotthárd-farkasfai Sásos-tó lápi zombékosába ültettünk ki 2015-ben. 2017-ben, majd 2018-ban és 2019-ben is újabb állományerősítés történt. Az újonnan telepített egyedek mindegyike túlélte és virágzott, majd termést is érlelt. A korábban ültetett egyedek láthatóan megerősödtek, és folyamatos terjedésben vannak. A hajtások száma jelenleg 130 körülire tehető. A faj egyetlen, az igazgatóság működési területén található élőhelyén a kipusztulás szélére került az élőhelyül szolgáló láp feltöltődése miatt, ezért a Lápok Háza udvarán kialakított szaporító kertben folyamatosan dolgozunk az egyedszám mesterséges növelésén. A szaporítás egyelőre sikeresnek bizonyul, az eredetileg 12 egyedet 2021-ben 156 egyedre sikerült növelnünk, amelyből 5 tövet ki is ültettünk a Szőcei-láprétre. 2021-ben a kiültetett tövek környezetét és az eredeti élőhelyét is sarlózással kezeltük. A tőzegeper nem rendelkezik fajmegőrzési tervvel.

Alpesi götte (*Ichtyosaura alpestris*)

A fajjal kapcsolatban célzott, kifejezetten rá irányuló tevékenységet nem végzünk. Ugyanakkor korábbi projektek során 100 feletti, a faj számára alkalmas erdei kis vízállást hoztunk létre. 2020-2021-ben elvégeztük ezeknek a vízállásoknak a felmérést. Ennek során a faj jelenlétét 13 helyen sikerült kimutatni.

Barát- és cigányréce (*Aythya ferina*, *Aythya nyroca*)

A fajokkal kapcsolatban célzott, kifejezetten rájuk irányuló tevékenységet nem végzünk, állandó fészkelő állományuk nem ismert az igazgatóság működési területén. Terepi megfigyeléseiket rögzítjük, melyek szinte kizárólag bányatavakról, és egyéb mesterséges víztározókról származnak.

Díszes tarkalepke (*Euphydryas maturna*)

A fajjal kapcsolatban különleges védelmi tevékenységet nem folytattunk. A működési területünkön ismert legnagyobb állomány rajzását Kenyeri mellett azonban nyomonkövettük az igazgatóságunknál szakdolgozó egyetemisták segítségével. A faj élőhelyigényeinek megfelelő erdőgazdálkodást a körzeti erdőtervek véleményezése során próbáljuk érvényre juttatni.

Lápi tarkalepke (*Euphydryas aurinia*)

A védett és közösségi jelentőségű lepkefaj az utóbbi 10 évben csaknem a kipusztulás szélére sodródott a nemzeti parkban, ahol lápréti ökotípusának legjelentősebb hazai állománya él. A visszaszorulás megállításának érdekében fajvédelmi programot indítottunk. Ennek keretében a három legjelentősebb élőhelyen (Orfalu, Gödörháza, Kercaszomor), ahol a jelenlegi állomány túlnyomó része él, teljeskörű hernyófészkek felmérést végeztünk a kaszálás megkezdése előtt. A fészkeket kijelöltük, kézi kaszával körbekaszáltuk, így a gépi kaszálás során ezek érintetlenek maradtak. A fennhagyandó bűvósávokat a lepke petecsomóinak előzetes felderítése után jelöltük ki. A területek állapotát a későbbiekben is ellenőriztük, a bűvósávokat a gazdálkodók megkímélték, a korlátozással érintett időszakra figyelemmel voltak.

Fehér gólya (*Ciconia ciconia*)

Gallyfészkekkel kapcsolatosan 7 esetben, pusztulásokkal összefüggésben pedig 25 alkalommal vettük fel a kapcsolatot az áramszolgáltatóval, amikor különböző oszlopátalakításokra volt szükség (pl. trafó, fészektartó, stb.). Ezekon kívül egyszer kéményre is helyeztünk ki fészektartó állványt.

Haris (*Crex crex*)

Igazgatóságunk a fokozottan védett és közösségi jelentőségű haris megőrzése érdekében a kaszálás elhalasztásáról a gazdálkodóval egy ún. "Élőhelyvédelmi ingatlanhasználati megállapodást" köt, melynek keretében a bevételkiesést kompenzálni tudtuk. 2021-ben csupán egy gazdálkodóval kötöttünk megállapodást, melynek eredményeképpen az érintett élőhelyen augusztus 15. után történt meg a rét kaszálása. Ezen kívül két esetben rendeltettünk el gazdasági korlátozást nem védett területen.

Ragadozómadárvédelem

Az Igazgatóság működési területén fészkelő nappali- és éjszakai ragadozó madárfajok közül a rétisas (*Haliaetus albicilla*), a vörös kánya (*Milvus milvus*), a barna kánya (*Milvus migrans*), a

gyöngybagoly (*Tyto alba*), a kuvik (*Athene noctua*) és az uhu (*Bubo bubo*) kapott kiemelkedőbb figyelmet. 2021-es helyzetükről a ritka- és telepesen fészkelő madárfajoknál, illetve a gyöngybagoly- és kuvik felmérést bemutató pontban teszünk említést. A rétisasok és barna kányák sikeres fészkelésének biztosítása érdekében a szükséges korlátozásokat elrendeltettük. A vörös kánya esetében – mivel az saját kezelésű területünkön fészkel – erre nem volt szükség.

Tárgyévben két szakaszban (Kőszeghegyalja, Kenyeri) összesen 278 db oszlop környékét vizsgáltuk meg. 24 madártetem került elő, ám a tényleges áramütés általi pusztulás ennél minden bizonnyal jelentősebb lehetett a valóságban.

Madárodútelepek

Az Őrségi Nemzeti Park területén három helyszínen üzemeltetünk énekesmadár-odútelepet 37-40 db odúval helyszínenként. Csörötneken 35 db-ot foglaltak el madarak, a következő arányban: örvös légykapó (*Ficedula albicollis*) 12 db, széncinege (*Parus major*) 14 db, kék cinege (*Parus caeruleus*) 6 db, csuszka (*Sitta europaea*) 3 db odú, rajtuk kívül 1 további odúban fajra pontosan meg nem határozott fészkeket találtunk. A rábagyarmati telepen az alábbiakat tapasztaltuk: széncinege 14 odúban, mezei veréb (*Passer montanus*) 9 db, csuszka 4 db, a többi üres. A szalafői Őserdő erdőrezervátum szegélyében található telepen 35 odúban volt jele legalább a fészkelés elkezdésének, az alábbi megoszlásban: örvös légykapó 10, széncinege 5, kék cinege 3, csuszka 4, ismeretlen 3 db. A Chernel-kerti odútelep ellenőrzésére 2021-ben nem került sor.

2021-ben három gyöngybagoly oszlopládát, valamint kettő vércseládát telepítettünk ki. A megye elektromos hálózata mentén az Igazgatóság által működtetett 25 db ún. nagysúlyom-, illetve 109 db kisméretű ládában vörös vércsék (*Falco tinnunculus*) költöttek.

5.4. táblázat: Fajmegőrzés

No.	A faj magyar és tudományos neve	Fajmegőrzési terv (+,-)*	Védettség foka**	A tevékenység és az eredmények rövid ismertetése
1.	Fehérmájvirág (<i>Parnassia palustris</i>)	-	V	A Lápok Háza szaporító kertjében mesterséges állománynövelés folyik, a szőcei láprétre két lokalitáson történt magszórás.
2.	Karcsú pásztorbotmoha (<i>Hamatocaulis vernicosus</i>)	-	V, Natura 2000	Visszatelepítés a Szőcei-láprétekre: hatból négy egyed folyamatos növekedést mutat a megfelelő kezelés hatására.
3.	Kereklevelű harmatfű (<i>Drosera rotundifolia</i>)	-	V	A Lápok Háza szaporító kertjében megkezdjük a faj szaporítását. Élőhely kézi kaszálása, sikeres állománynövelés és fenntartás. Stabil állomány a Sásos-tavon, a Grajka-völgyből eltűnt, visszatelepítése tervezett. Szaporítókert sikeres üzemeltetése a Lápok Háza udvarán, Szőcén.
4.	Keskenylevelű gyapjúsás (<i>Eriophorum angustifolium</i>)	-	V	Sikeres szaporítás, 2021-ben újabb Lápok Háza szaporítókertjébe telepített egyedekből kialakított mesterséges állomány hajtásszáma 14-ről 500-ra nőtt.
5.	Töviskés sás (<i>Carex echinata</i>)	-	V	A lápi növények szaporítókertjében mesterséges állományszaporítása folyik, 2021-ben az eredeti 3 egyedből 185-re sikerült növelni.
6.	Tőzegeper (<i>Potentilla palustris</i>)	-	FV	2021-ben is folytattuk ex situ szaporítását a Lápok Háza szaporítókertjében, 12-ből 156 egyed neveltünk. Korábban 5 került kiültetésre a szőcei láprétre, amelyeket 2021-ben kézi sarlózással kezeltünk a kompetitorok visszaszorítása érdekében.
7.	Alpesi göte (<i>Ichtyosaura alpestris</i>)	+	FV, Natura 2000	A fajjal kapcsolatban célzott, kifejezetten rá irányuló tevékenységet nem végzünk. Korábbi projektek során 100 feletti, a faj számára alkalmas erdei kis vízállást hoztunk

No.	A faj magyar és tudományos neve	Fajmegőrzési terv (+,-)*	Védettség foka**	A tevékenység és az eredmények rövid ismertetése
				létre, melyekben a faj jelenlétét 13 helyen sikerült kimutatni.
8.	Barát- és cigányréce (<i>Aythya ferina</i> , <i>Aythya nyroca</i>)	+	V, FV, Natura 2000	A fajokkal kapcsolatban célzott, kifejezetten rájuk irányuló tevékenységet nem végzünk, állandó fészkelő állományuk nem ismert az igazgatóság működési területén. Terepi megfigyeléseiket rögzítjük, melyek szinte kizárólag bányatavakról, és egyéb mesterséges víztározókról származnak.
9.	Díszes tarkalepke (<i>Euphrydryas maturna</i>)	+	V, Natura 2000	A fajjal kapcsolatban különleges védelmi tevékenységet nem folytattunk. A működési területünkön ismert legnagyobb állomány rajzását Kenyeri mellett azonban nyomonkövettük az igazgatóságunknál szakdolgozó egyetemisták segítségével.
10.	Fehér gólya (<i>Ciconia ciconia</i>)	+	FV, Natura 2000	Gallyfészkekkel kapcsolatosan 7 esetben, pusztulásokkal összefüggésben pedig 25 alkalommal vettük fel a kapcsolatot az áramszolgáltatóval, amikor különböző oszlopátalakításokra volt szükség (pl. trafó, fészektartó, stb.). Ezekon kívül egyszer kéményre is helyeztünk ki fészektartó állványt.
	Haris (<i>Crex crex</i>)	-	FV, Natura 2000	Kőszegszerdahelyen és Kőszegen egy-egy gazdálkodóval szemben rendeltettünk el korlátozást, és kértük a kaszálás elhalasztását augusztus 15. utánra. Ezen kívül Szentgotthárdon kötöttünk élőhelyvédelmi ingatlanhasználati megállapodást egy magángazdálkodóval.
	Lápi tarkalepke (<i>Euphrydryas aurinia</i>)	+	V, Natura 2000	A két legjelentősebb állomány élőhelyén speciális élőhelykezelést alkalmaztunk. Magángazdálkodókkal ezúttal nem kötöttünk szerződést, de a faj számára

No.	A faj magyar és tudományos neve	Fajmegőrzési terv (+,-)*	Védettség foka**	A tevékenység és az eredmények rövid ismertetése
				megfelelő területkezelésről egyeztettünk az érintettekkel.
	Madárodútelepek	-	V, Natura 2000	Énekesmadár odútelepeinken – az előző évvel teljesen megegyező mennyiségben - összesen 97 fészkelés történt. 25 db ún. nagysólyom-, valamint 109 kisméretű lúdát működtedtünk.
	Ragadozómadár védelem	-	FV, Natura 2000	A fokozottan védett fajok esetében minden esetben korlátozást foganasítottunk az erdőgazdálkodókkal szemben.

* Van (+); Nincs (-); Fajvédelmi/kezelési terv kidolgozása a cél (x)

** Védett(V)/fokozottan védett(FV); Natura 2000, illetve nemzetközi egyezmények hatálya alá tartozik (Berni, Bonni, CITES)

5.4.3 *Védett fajokkal kapcsolatos, illegális cselekmények észlelése*

2021-ben eurázsiai hód ellen kihelyezett hurkokat találtunk Szentgotthárd határában. A helyszín kamerás megfigyelésével sem tudtunk információhoz jutni az elkövető kilétét illetően. A hurkok beszedése után újabbak nem kerültek ki. Egy esetben fecskéfészkek leverése miatt indítottunk eljárást, egy esetben pedig hamvas rétihéja veszélyeztetése miatt. E két esetet a 9.3 fejezetben írjuk le részletesebben. Ezen kívül csak kisebb súlyú cselekményeket: védett virágok szedését tapasztaltuk néhány esetben. Utóbbi esetekben az elkövetőket a természetvédelmi őr figyelmeztetésben részesítette.

5.4.4 *Védett és közösségi jelentőségű fajok kártételei*

Igazgatóságunk működési területén 2021-ben kizárólag az eurázsiai hód, mint védett és közösségi jelentőségű faj, kártételével kapcsolatban érkezett bejelentés, illetve megkeresés, összesen 14 db. Ezek a Vas Megyei Kormányhivatal Agrárügyi és Környezetvédelmi Főosztályának megkeresései (állásfoglalás kérése riasztással, gyérítéssel kapcsolatban), valamint a lakosság alább részletezett bejelentései voltak. A hatósági határozatok minden esetben engedélyezték a hódgátak elbontását (több ügyben Igazgatóságunk állásfoglalásának ellenében is).

6 esetben jelentettek be kiskerttulajdonosok hódok által kirágott gyümölcsfákat, jellemzően a Gyöngyös és Perint vízfolyások érintettségével. A kérdéses esetekben a gyümölcsfákat saját költségükön csupaszlemezsel bevontuk. A kármegelőzésre kapott, Természeti értékek védelme szakmai keret (TEV) terhére beszereztük a Wöbra nevű vadriasztó szert, amelyet sikerrel használtunk a hódgátak megelőzésére.

A hódgátak okozta károk megelőzésére egyelőre nem áll rendelkezésre igazán hatékony módszer. A gátak elbontása csak átmenetileg jelent megoldást, mert a hódok napokon belül helyreállítják a gátat. Figyelembe véve az elbontás többszáz ezer forintos költségét, hosszú távon alternatív megoldások kidolgozása szükséges. Éppen ezért Igazgatóságunk, együttműködve a Nyugat-dunántúli Vízügyi Igazgatósággal, elkezdte ezeknek az alternatíváknak a vizsgálatát. A TEV keretből megbíztunk egy vízügyi tervezőt egy, a Kerca-patakon található hódgát okozta elárasztás megszüntetésére műszaki megoldások kidolgozásával. Három különböző elképzelésre készült műszaki terv: a hódgátba beépíthető csőátereszre, a gátat megkerülő csatornára és a gátat megkerülő vízelvezető vápára. A három műszaki megoldás költségeinek összehasonlítása alapján a megkerülő csatorna tűnik a legkedvezőbb megoldásnak. Ugyanakkor a hódok reakcióját a beavatkozásra tesztelni kell a széleskörű alkalmazás előtt.

5.5 *Idegenhonos inváziós fajokkal kapcsolatos gyakorlati*

A WeCon Interreg projekt keretében 2019-ben elvégeztük a Rába folyó vízgyűjtőjén előforduló, inváziós állat- és növényfajok felmérését. A felmérés alapjául szolgáló összesen 58 db 10×10 km-es ETRS négyzet az egész projektterületet lefedte. A széleskörű felmérésben pontos térképezés készült a mintaterületekről az alábbi növény-, ill. állatfajokról: japánkeserűfű hibrid (*Fallopia × bohemica*), ártéri japánkeserűfű (*Fallopia japonica*), kaukázusi medvetalp (*Heracleum mantegazzianum*), egynyári seprence (*Erigeron annuus*), bálványfa (*Ailanthus altissima*), keskenylevelű ezüstfa (*Elaeagnus angustifolia*), kései meggy (*Prunus serotina*), fehér akác (*Robinia pseudo-acacia*), kanadai aranyvessző (*Solidago canadensis*), magas aranyvessző (*Solidago gigantea*), bíbor nebánsvirág (*Impatiens glandulifera*), süntök (*Echinocystis lobata*), zöld juhar (*Acer negundo*), gyalogakác (*Amorpha*

fruticosa), amuri kagyló (*Sinanodonta woodiana*), cifrarák (*Orconectes limosus*), jelzőrák (*Pacifastacus leniusculus*), tömzsi hólyagsiga (*Physella acuta*), új-zélandi iszapcsiga (*Potamopyrgus antipodarum*), kosárcagylók (*Corbicula* spp.), *Barbronia weberi* (piócafaj), naphal (*Lepomis gibbosus*), amurgéb (*Perccottus glenii*), kínai razbóra (*Pseudorasbora parva*), ezüstkárász (*Carassius gibelio*), törpeharcsa fajok (*Ameiurus* spp.).

A 14 növényfaj közül mindnek van adata legalább egy ETRS négyzetből. Igen gyakori fajok a fehér akác (47 négyzet), az egynyári seprence (49 négyzet) és a magas aranyvessző (48 négyzet). Gyakori a hibrid japánkeserűfű (41 négyzet) és a zöld juhar (39 négyzet). Ritka fajok az ártéri japánkeserűfű (2 négyzet), a kaukázusi medvetalp (1 négyzet), a keskenylevelű ezüsthé (11 négyzet) és a kanadai aranyvessző (9 négyzet), ezeknek új adata a felmérések során nem keletkezett.

A projekt felméréseinek keretében célirányosan vizsgált, vízi makroszkopikus gerinctelen fajok közül (faunisztikai jellegű vizsgálat 60, mennyiségi típusú felmérés 40 mintavételi egységben) igen erős, kiterjedt állományai vannak a jelzőráknak (*Pacifastacus leniusculus*), a tömzsi hólyagsigának (*Physella acuta*), az új-zélandi iszapcsigának (*Potamopyrgus antipodarum*) és a kosárcagyló fajoknak (*Corbicula* spp.). Az amuri kagyló (*Sinanodonta woodiana*) és a *Barbronia weberi* nevű piócafaj csupán néhány mintavételi szelvényben fordult elő. A cifrarák (*Orconectes limosus*) előfordulását egyetlen mintavételi szelvényből sem igazoltuk.

Halfaunisztikai vizsgálatok 63 mintavételi egységben történtek, a felmérések során a naphal (*Lepomis gibbosus*) állományait főleg a Rába középső szakasza mentén mutatták ki, az előkerülések mintázatából pedig valószínűsítjük, hogy terjedési útvonalai a folyóvizek. Az amurgéb (*Perccottus glenii*) nyugat-magyarországi elterjedéséről csupán néhány adattal rendelkezünk, a Rába vízgyűjtőjéről pedig csak most, a projekt felmérései nyomán került elő (Kis-Rába). A kínai razbóra (*Pseudorasbora parva*) jelenlétét viszonylag kevés ponton detektálták, és -két mintavételi hely kivételével- állományainak denzitás értékei elmaradnak az országos átlagtól. Az ezüstkárász (*Carassius gibelio*) a projektterület leggyakoribb inváziós halfaja. Számos víztestből előkerült kisebb-nagyobb egyedszámban, és valószínűsítjük, hogy – a gyors folyású kisvízfolyások kivételével – a nem vizsgált víztestek jelentős részében is jelen van. A projektterületen a törpeharcsa fajok (*Ameiurus* spp.) közül csak a törpeharcsa (*Ameiurus nebulosus*) került elő. Annak ellenére, hogy csupán egy víztestből származik friss előfordulási adat, úgy gondoljuk, hogy ha nem is nagy egyedszámmal, de több víztestben is előfordulhatnak a két törpeharcsa faj állományai.

Az elterjedési térképek és megkerülési pontok alapján készült el az „Intézkedési terv készítése az özönfajok visszaszorítására, korai észlelésére és monitorozására” c. jelentés. Az elkészült munka részletezi a megyében megkerült idegenhonos inváziós fajok hazai előfordulását, terjedési dinamikáját, a fajok előfordulását a projekt területén, illetve fajok állományainak visszaszorítására tett eddigi kísérletek bemutatását. Terveink szerint 2022-ben ezek alapján kezdhetjük meg több inváziós fajjal kapcsolatos gyérítési munkánkat.

2021-ben folytattuk az inváziós fajokkal kapcsolatos szemléletformálási kampányunkat, melyben a Magyar Természetvédők Szövetségével 7 vas megyei iskola 20 osztályát, összesen 435 diákot értünk el. A pandémia miatt részben online formában — 2021-ben már előfordult az is, hogy a diákok már iskolai oktatásban hallgatták az előadók online bejelentkezését — megtartott biológiaórák nagyon sikeresek voltak. Az online órák meghirdetése e-mailes és telefonos megkeresés alapján történt, mivel a Covid-járvány miatt az iskolákban online tanítás folyt szinte egész tanévben. A pedagógusok nagy örömmel fogadták az özönfajok témájának ilyen módon való feldolgozását és bemutatását. A tanulók jelentős része aktívan és érdeklődéssel vett részt az órán, bekapcsolódtak az óra folyamatába, az előadás alatt kérdéseket tettek fel, a játékos feladatokat szívesen oldották meg. Ezt segítette az előadás és a játékos rész aránya is. A visszajelzések alapján a pedagógusok szívesen fogadnak további hasonló foglalkozásokat, valamint örülnének a meglévő kidolgozott előadásnak és játékoknak is további felhasználásra. Felmerült az a lehetőség a későbbiekre vonatkozóan, hogy több pedagógus is részt venne/vehetne egy-egy órán, aztán később saját osztályaikban megtartanák a foglalkozást. Ez a kőszegi iskolában részben meg is valósult.

A 2018-ban felmért kaukázusi medvetalp (*Heracleum mantegazzium*) állományt 2021-ben csak felmérni tudtuk. 2021-ben 536 egyedet számoltunk.

A Sághegyi Tájvédelmi Körzetben szakdolgozat témájaként kb. 3 hektáron felmértük az ottani mirigyes bálványfa (*Ailanthus altissima*) állományát. Közel 700 egyedet kezeltünk kéreghántás után glifozát tartalmú készítménnyel az őszi hónapokban.

Igazgatóságunk erdőgazdálkodási tevékenysége során 5 ha fehér akácot (*Robinia pseudoacacia*) kezelt vegyszeresen, valamint 1,5 ha vöröstölgyet (*Quercus rubra*) és 1 ha fehér akácot mechanikai úton.

Az idei évben az F6 Fenntarthatóságért Egyesület közreműködésével készítettünk egy Vas megyét átfogó, tízlábú rákfajok felmérését célzó kutatást. Az elvégzett rákállomány felmérések során a legnagyobb egyedszámban a jelzőrák (*Pacifastacus leniusculus*) példányait sikerült gyűjteni. Összesen 268 egyed került elő 34 mintaponton. A gyűjtött egyedek 60%-a (161) egyed juvenilis példány volt, vagyis a fejtor hossza rövidebb volt 2,5 cm-nél. Sajnálatosan az inváziós jelzőrák az Őrségi Nemzeti Park területén található leggyakoribb tízlábú rákfaj.

5.6 Természetvédelmi mentőtevékenység

Az Igazgatóság Chernel-kerti Madárvédelmi Mentőközpontjába 63 madárfaj 535 sérült vagy elárvult egyede került be 2021 folyamán. 471 példányt a mentőközpont munkatársai, 64 példányt pedig az őrszolgálat tagjai mentettek. A leggyakoribb fajok a molnárfecske (53), a fekete rigó (52), az énekes rigó (34) és a vörös vércse (31) voltak. Fokozottan védett madarak közül 12 faj 32 példánya került be. A bekerülés leggyakoribb okai a fészekből való kiesés, ablaknak vagy más tereptárgynak való ütközés, odú vagy fészek megsemmisülés, macska általi megfogás, leromlott kondíció, illetve az áramütés voltak. Összesen 248 madár repatriálására került sor, ebből 24 fokozottan védett faj példánya volt (16 fehér gólya, 1 fekete gólya, 1 vörös gém, 1 nagy póling, 1 hamvas rétihéja, 5 kuvik).

A madarak mellett 98 emlőst fogadott a mentőközpont, melyek 10 különböző fajhoz tartoztak. A leggyakoribb fajok a keleti sünn (44), az európai mókus (15), a fehérszélű törpedenevér (7) és a közönséges törpedenevér (7) voltak. Többségük elárvult, ezért szorultak mentésre. 57 egyedet sikerült repatriálni. Egy fokozottan védett példány (nyugati piszcedenevér) érkezett az év során, mely szabadon is lett engedve.

A mentőtevékenységre hozzávetőleg 4300 munkaórát és 20 000 futott kilométert fordított az Igazgatóság.

	madár	ebből fokozot- tan védett ma- dár	emlős	ebből fo- kozottan védett emlős	egyéb ge- rinces
mentett	535	32	98	1	0

5.4. táblázat: Védett és közösségi jelentőségű fajok kártételei

A panasszal érintett faj	A panaszban szereplő kártétellel érintett termény, állatfajta stb.	A panasz szerinti kártétel dátuma	Kártétellel érintett terület nagysága (ha)	Károsított példányok száma (db)	Kártétel panasz szerinti mértéke (Ft)	A panasszal kapcsolatos intézkedések	Volt-e helyszín-bejárás (I/N)	Panasz megalapozottsága (%)	Megelőző intézkedés megfelelősége
Castor fiber	gyümölcsfa	január	-	3	270 000	fák egyedi védelme	I	100	nem volt
Castor fiber	gyümölcsfa	január	-	5	450 000	fák egyedi védelme	I	100	nem volt
Castor fiber	gyümölcsfa	január	-	7	630 000	fák egyedi védelme	I	100	nem volt
Castor fiber	gyümölcsfa	február	-	1	90 000	fák egyedi védelme	I	100	nem volt
Castor fiber	gyümölcsfa	március	-	3	270 000	fák egyedi védelme	I	100	nem volt
Castor fiber	gyümölcsfa	március	-	1	90 000	fák egyedi védelme	I	100	nem volt

5.5. táblázat: Halgazdálkodási vízterületek

Név	Kiterjedés (ha)	Vízterkód	Halgazdálkodásra jogosult	Különleges rendeltetésű
Abért I. és II. tavak	25,85	18-0042-1-1	Sportorgász Egyesületek Vas Megyei Szövetsége	
Arany-patak	8,9	18-0035-1-1	Sportorgász Egyesületek Vas Megyei Szövetsége	
Csepregi-tó	0,8	18-0004-1-5	Sportorgász Egyesületek Vas Megyei Szövetsége	
Gencsapáti Perenyei-tó	1,8	18-0033-1-4	Sportorgász Egyesületek Vas Megyei Szövetsége	
Gersekarát-Sárvíz-tó	36	18-0044-1-5	Sportorgász Egyesületek Vas Megyei Szövetsége	
Gyöngyös	25	18-0007-1-1	Sportorgász Egyesületek Vas Megyei Szövetsége	
Hársas-tó	17,4	18-0015-1-1	Sportorgász Egyesületek Vas Megyei Szövetsége	
Herpenyő	21,85	18-0008-1-1	Sportorgász Egyesületek Vas Megyei Szövetsége	
Hímfai-tó	11,2	18-0009-2-1	Szombathelyi Erdészeti Zrt.	igen
Hosszú-víz	6,4	18-0037-1-1	Sportorgász Egyesületek Vas Megyei Szövetsége	
Kerka-patak	127	18-0072-2-1	Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság	igen
Kőris patak + árapasztó	29,4	18-0036-1-1	Sportorgász Egyesületek Vas Megyei Szövetsége	
Láhn-patak	13,8	18-0039-1-1	Sportorgász Egyesületek Vas Megyei Szövetsége	
Lánka-patak	37	18-0038-1-1	Sportorgász Egyesületek Vas Megyei Szövetsége	

			Szövetsége	
Magyarszecsődi-tó	9	18-0013-1-1	Sportorgász Egyesületek Vas Megyei Szövetsége	
Marcal	43	19-0023-1-1	Sportorgász Egyesületek Vas Megyei Szövetsége	
Merseváti-tó	4,24	18-0016-1-1	Sportorgász Egyesületek Vas Megyei Szövetsége	
Perint	5,2	18-0017-1-1	Sportorgász Egyesületek Vas Megyei Szövetsége	
Pinka	5,2	18-0018-1-1	Sportorgász Egyesületek Vas Megyei Szövetsége	
Püspökmolnári-tó	4	18-0019-1-1	Sportorgász Egyesületek Vas Megyei Szövetsége	
Rába	790,7	18-0021-1-1	Sportorgász Egyesületek Vas Megyei Szövetsége	
Rábasömjéni-tó	3,2	18-0024-1-1	Sportorgász Egyesületek Vas Megyei Szövetsége	
Répcse	23	18-0025-1-1	Sportorgász Egyesületek Vas Megyei Szövetsége	
Strém	1,7	18-0028-1-1	Sportorgász Egyesületek Vas Megyei Szövetsége	
Szombathelyi csónakázó- és hotgásztó	12,4	18-0029-1-5	Sportorgász Egyesületek Vas Megyei Szövetsége	
Szölnöki-patak	6,9	18-0026-1-1	Sportorgász Egyesületek Vas Megyei Szövetsége	
Újperint 1. sz. tó	4,67	18-0032-1-5	Sportorgász Egyesületek Vas Megyei Szövetsége	
Vadása-tó	4	18-0030-1-1	Sportorgász Egyesületek Vas Megyei Szövetsége	

Vasvári csónakázótó	4	18-0031-1-5	Sportorgász Egyesületek Vas Megyei Szövetsége	
Vörös-patak	17,3	18-0040-1-1	Sportorgász Egyesületek Vas Megyei Szövetsége	

6. Saját vagyonekezelésű területeken folyó tevékenység

Mezőgazdasági támogatások

A 2021. támogatási évre vonatkozóan benyújtott egységes kérelemben szereplő adatok:

Hasznosítás megnevezése	Igényelt terület (ha)
Őszi búza	25,4683
Siló kukorica	21
Pihentetett terület (parlag)	37,079
Állandó gyeplégtetett	410,1597
Lucerna	4,6016
Ideiglenes gyeplégtetett (kaszált)	166,715
Kukorica	6,74
Ideiglenes gyeplégtetett	67,2875
Állandó gyeplégtetett (kaszált)	272,2735
Füves here	137,0623
Keverék kultúra	19,7777
Tavaszi zab	30,6365

A Vidékfejlesztési Program keretén belül a Vidékfejlesztési Program Irányító Hatósága, mint Támogató által 2021.09.24 napján kiadott, Agrárkörnyezetgazdálkodási kifizetés című, VP4-10.1.1.-21 kódszámú felhívás alapján, Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság támogatási kérelmet nyújtott be.

Magas Természeti Értékű területi lehatárolás, gyeplégtetett hegy- és dombvidéki madárvédelmi előírásokkal 474,3 hektár területre nyújtottunk be támogatási kérelmet.

Magas Természeti Értékű területi lehatárolás, gyeplégtetett nappali lepke védelmi előírásokkal 90,2 hektár területre nyújtottunk be támogatási kérelmet.

Horizontális gyeplégtetett területre 88,6 hektárra nyújtottunk be támogatási kérelmet

6.1 Területvásárlások, kisajátítások adatai (védeltségi szint helyreállítás, elővásárlási jog, pályázatok)

2021-ben Igazgatóságunknál nem került sor földvásárlásra, kisajátításra.

Több vagyonkezelői szerződést is kötöttünk, amelyeknek főbb adatait az alábbi táblázat tartalmazza:

tulajdonosi joggyakorló	szerződés száma	kikerült/bekerült	darab	terület
MNV Zrt	SZT139847	kikerült	4	1,7182
MNV Zrt	SZT139846	bekerült	18	4,4449
NFK	VK-2016/80/5	kikerült	6	4,4262
NFK	VKM-2021/3233	kikerült	3	12,1789

A vagyonkezelésünkben kikerült területek nagy része kivett, közforgalom elől el nem zárt magánút volt, amelyeket a települési önkormányzatok kaptak meg vagyonkezelésbe, illetve tulajdonba. Három ingatlan pedig a Magyar Horgász Szövetség vagyonkezelésébe került.

2021. év folyamán összesen 375 ha területet kezeltünk haszonbérba adás útján, amelyből 175 ha szántó, 198 ha rét/legelő, 1 ha fásított terület, 1 ha kivett. 129 db haszonbérleti szerződésünk volt érvényben, 34-et 2021. év folyamán kötöttünk. Ezek mindegyike pályázatás nélkül történt, mivel a birtoktestek mérete nem érte el az 5 ha-t. 6.809.187 Ft bevételünk keletkezett az említett szerződésekből. 7 szerződést a bérlővel kötött kölcsönös megegyezés alapján felbontottunk, de minden esetben találtunk a területekre új haszonbérletet.

A tárgyévben elvégzett haszonbérleti ellenőrzések tapasztalatait az alábbiakban foglalható össze: 4 cél- és 10 átfogó ellenőrzést végeztünk összesen 41 ha-on. Két gazdálkodót írásbeli figyelmeztetésben részesítettünk a bérbeadott területek nem megfelelő kezelése, illetve a bérleti díj késedelmes fizetése miatt. Az ingatlanok rét, illetve szántó művelési ágúak voltak, de kaszálóként hasznosították őket. Az írásbeli figyelmeztetés eredményre vezetett, ezért azt a szerződést nem bontottuk fel.

6.2 Génmegőrzés

6.2.1 Génmegőrző tevékenység állatok esetében

Az Igazgatóság a kezelésében lévő gyepterületeket elsősorban saját állatállománnyal hasznosítja, legeltetéssel, illetve az állatok részére történő szénakészítéssel. Az Igazgatóság a magyar tarka szarvasmarhákat és a muraközi lovakat elsősorban génmegőrzési és területkezelési céllal, míg kecske és szamár egyedeket bemutatási céllal tartja. Az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóságé hazánk egyetlen muraközi ménese.

Magyartarka szarvasmarha állományunkban 2021. évben 272 db borjú született 3,35 %-os borjú elhullással. 31 db választási üszőt hagyunk meg továbbtartás céljából állományunk növelésére és a kiesett selejtezett egyedek pótlására. Ezen felül 114 választott üszőt értékesítettünk az év folyamán továbbtartásra. A választási bika borjakat az újonnan megépült bikahizlaldánkba helyeztük ahol végsúlyig fogjuk őket hizlalni. Jelenleg 90 egyed van beállítva hizlálásra, ekkora a maximális férőhely kapacitása az istállónak. Ezen túli szaporulatot választási korban továbbtartásra értékesítettünk (25 darabot). 3 választási bikát tenyészbika jelöltként üzemi teljesítmény vizsgálaton indítottunk, reményeink szerint 2022 tavaszán tenyészbikákká minősülnek. A következő évre a 86%-os vemhesülési arányt produkáltunk. A vemhesítésnél mesterséges

illetve háremszerű párosítást alkalmaztunk. Az alábbi bikákat használtuk természetes fedezetés során: 30303 Őrségi Pityke Comet, 29596 Nyőgéri PORTRE Iklad, 33220 Őrségi SZINKRON Nadap, 26532 Derecskei MARCEL Gormo, 35457 Őrségi Útifű Nadap, 35458 Őrségi Utód Hans. A hódmezővásárhelyi gazdanapokon állatbetegség miatt nem tudtunk megjeleni a magyartarka szarvasmarháinkkal. A koronavírus járvány miatt a kaposvári állattenyésztési napokon nem tudtunk részt venni. 2022-es évben tervezünk állatokkal megjeleni a különböző kiállításokon.

A muraközi ménesünk létszámát 2021-ban sem növeltük, közel 50 lovat tart Igazgatóságunk. Az újonnan beállított tenyészkancák javító hatással vannak állományunk minőségére. A muraközi fajta rekonstrukciós programban egy jó tulajdonságokkal bíró választási kancát és 4 db muraközi tenyészmén jelölt választási mén csikót és 1 db jó tulajdonságokkal bíró választási kancát vásároltunk, valamint 3 db választási kancát tartottunk meg tenyésztünkben továbbtartásra. A teljes szaporulat 2021-ban 17 csikó volt (12 kanca-, 5 méncsikó). 18 kancát fedeztetünk, 3 tenyészmént használtunk (6455 Őriszentpéter-17 Aladár, 6541 Őriszentpéter-290 Ákos, 6346 Őriszentpéter-21 Csani). Az állományból az értékesítésre kínált egyedeket sikerült jó áron eladni, ezek között továbbtenyésztésben nem kívánatos egyedek, valamint választási csikók és selejt ménnek is szerepeltek.

A BGMF/121-1/2021 támogatói okiratszámú, magyar hidegvérű fajta, muraközi típusú ló génmegőrzési mintaprogram 2021. évi elvégzett feladatai:

- Az induló kanca és ménállomány adatfelvétele az új Típusbírálat módszertanával,
- Párosítási terv elkészítése,
- Párosítási terv végrehajtása,
- Ellési adatok gyűjtése, rendszerezése.
- Fedezetési adatok gyűjtése rendszerezése.
- Csikó választási adatok gyűjtése, rendszerezése, elemzése.
- Növendék csikók minősítése.
- Választási csikók minősítése.
- Muraközi szakmai nap szervezése, lebonyolítása.
- Muraközi törzskönyv felállítása, vezetése.

A Szilvásvárad Master Nemzetközi fogathajtó versenyen bemutatkozhattunk muraközi lovakkal. 2 tenyészménnel jelentünk meg és lehetőséget kaptunk a lovas arénában való fajtabemutatóra. 2021.10.16.-án istállóavatással és ménvizsgálattal egybe kötött muraközi napot rendeztünk a Széll Kálmán majorban a Muraközi Ló Tenyésztéséért Egyesülettel. Tavasszal és ősszel is jelesen szerepeltek ménjeink a ménvizsgálatokon, 4 új tenyészmén kapott fedezetési engedélyt az évben: Őriszentpéter-290 Ákos, Ják-210 Pedró, Ják-30 Solyom, Ják-12 Sirály.

Szántóföldi művelést a szántó művelési ágban lévő területek közül közel 212 hektáron végeztünk, elsősorban szántóföldi szálás és abrak takarmány előállítás, és az alomszükséglet megtermelésének érdekében. Gyepeink egy részén szintén szálás takarmány előállítást végeztük. Az idei évben kimagaslóan magas mennyiségű szénánk keletkezett, a megtermelt plusz réti széna

bálákat értékesítésre kínáljuk. Azonban szemes kukorica és zabtermésünk nem lesz elegendő a következő betakarításig, ezért 2022-ban vásárolni kell belőlük. Szemes kukoricából kevés termőterület állt rendelkezésre, vadvédelmi kerítés nélkül nem tudunk megfelelő abrak és erjesztett tömegtakarmányt előállítani. Zab esetében 9 hektáros területen jelentős vadkár volt, emiatt kevesebb termény került betakarításra.

Rendelkezésünkre álló szálas és abrak takarmányok mennyisége.

Kultúra	2021-ben termelt (t)	Készlet 2021.12.31 (t)
Őszi búza	80	75,3
Tavaszi zab	49,8	20,5
Silókukorica	572	568,5
Kukorica	30,5	6,5
Lucerna szenázs	101,4	0
Zabos bükköny szenázs	131,3	131,3
Zabos borsó szenázs	109,9	40,3
Réti széna	2221	3142
Alomszalma	170	117

A korábbi évekhez hasonlóan ebben az évben is az Állattenyésztési Teljesítményvizsgáló Kft. elemezte a takarmányaink beltartalmi értékeit.

Réti szénák esetében a vizsgált minták a gyenge és a közepes minőségűek voltak.

Zabos borsó szenázs: A minta nyersfehérje-és nyersrosttartalma átlagos, kedvező. A minta rostemészthetősége pedig kiváló.

Zabos bükköny szenázs: a minta szárazanyag-tartalma kedvező. A minta nyersfehérje- és nyersrosttartalma kedvező. A minta rostemészthetősége pedig kiváló.

Lucernaszenázs: A minta nyersrosttartalma és rostösszetétele a magyar adatbázis alapján összességében a jó minőséget erősíti meg. A nemzetközi RFV-érték szintén jó minőséget jelez.

Kukoricaszilázs: a minta szárazanyag-tartalma kedvező. A minta kémhatása megfelelő, tejsavtartalma megfelelő, ecetsav-tartalma átlagos.

Szemes búza: a minta átlagos táplálóanyag-tartalom mellett mérsékelten fehérjehiányos volt.

Szemes zab: a minta átlagos táplálóanyag-tartalom mellett mérsékelten fehérjehiányos volt.

Szemes kukorica: a minta átlagos táplálóanyag-tartalom mellett mérsékelten fehérjehiányos volt.

A Vidékfejlesztési Program keretén belül a Vidékfejlesztési Program Irányító Hatósága, mint Támogató által 2017.03.30. napján meghirdetett, védett őshonos és veszélyeztetett mezőgazdasági állatfajták genetikai állományának ex situ vagy in vitro megőrzése, továbbá a genetikai beszükülést megelőző tanácsadói tevékenységek támogatása című, VP4-10.2.1.2-17 kódszámú felhívás alapján; 2021-es évben 1 660 054 forint támogatási összeget utaltak ki részünkre.

2021 évben az egységes kérelem keretében „Átmeneti nemzeti anyatehén tartás támogatása” és „termeléshez kötött anyatehéntartás támogatása” nevű támogatásokra nyújtottunk be kérelmet –ezek a támogatások várhatóan 2022-ben kerülnek kifizetésre.

További „Szarvasmarhatartás extenzifikációs támogatása” címen 2 662 000 Forint támogatási összeget és „Húsmarhatartás támogatás” címen 48 400 Forintot utaltak ki részünkre.

6.2.2 Egyéb állatállomány és kezelése

Igazgatóságunk egyéb állatállománya bemutatási és vadon területkezelési célokat szolgál. Ezek között megtalálható a baromfi, a kameruni törpekecske, a kárpáti borzderes szarvasmarha, a magyar parlagi szamár, a Przsevalszkij vadló és az európai bölény is.

Kondorfa Hegy-völgy Vadon Terület - az Őrségi Nemzeti Park speciális kezelési tervű részterülete

Több, mint egy évtizeddel ezelőtt a nemzeti park igazgatóság vezetése úgy döntött, hogy a nemzeti parkon belül létrehoz egy kezelés mentes, „vadon” területet és arra visszatelepíti az egykor itt is élt európai bölényt. A cél érdekében az elmúlt évek során az igazgatóság megvásárolta a Kondorfa község határában található un. Hegy-völgy területét. A zömében gyepterületekből álló, kilencven hektáros élőhelyen jelentős mennyiségben található fásszárú vegetáció is, tölgyes, erdeifenyves erdőfoltok formájában. A vásárlást követően egy mélyfúrású kutat létesítettünk. 2019 tavaszára készült el a teljes élőhely körül egy speciális, ötezer folyóméter hosszú, hét vezetékshálóból álló elektromos kerítés és abban az évben népesítettük be a területet európai bölényekkel.

A 2021. évben folytattuk az állatok életnyomainak és a terület vegetációjára gyakorolt hatásának dokumentálását. Havonta gyűjtött hulladék elemzésével vizsgáltuk a táplálék összetétel szezonális változását, GPS jeladó segítségével az állatok élőhely-használatát. Madártani felmérést végeztünk a fészkelő madárközösségek vizsgálata céljából. Hulladék elemzés útján tártuk fel az állatokhoz kötődő trágyabogár fauna összetételét és mennyiségi viszonyait. Az év során a csehországi Tábor állatkertjéből kaptunk kihelyezésre egy bölény tehenet, melyet a Vadon Területen helyeztünk el. Két borjú született, így 2021. év végére a terület állatlétszáma 12 európai bölény és két Przsevalszkij vadló volt, míg a szalafői bemutató területen 6 bölény bika és 2 vadló él. A vadon terület zárt, oda szigorú biztonsági szabályok betartásával jelenleg csak az igazgatóság szakemberei léphetnek be.

6.2.3 Génmegőrző tevékenység növények esetében

Őriszentpéteren, a Csörgőalma és a Keserűszeri Gyümölcsöskertben az őrségi és a vendvidéki helyi honos gyümölcsfajtákból összegyűjtött gyümölcsfaoltványok fenntartása során tavasszal metszést végeztünk, pótoltuk a hiányokat, az évben háromszor kaszáltunk. A fajták megismerését táblák segítik. A génmegőrző kertjeinkből szedett oltóvesszőket márciusban a Csörgőalma Oltónapunkon kívántuk hasznosítani, a rendezvény azonban a koronavírus miatti korlátozások következtében elmaradt. A gyűjtött oltóágakból postai és személyes úton juttattunk el az érdeklődőknek.

6.3 A nemzeti park igazgatóság vagyonkezelésében álló erdőterületek

Az üzemtervezett erdőterület összesen 6 erdőtervezési körzethez tartozik, ebből 5 erdőtervezési körzet a Vas Megyei Kormányhivatal, 1 pedig a Zala Megyei Kormányhivatal illetékességi területén fekszik. A legtöbb üzemtervezett erdőterület (több mint 800 ha) a Felső-Őrség és Vendvidék erdőtervezési körzetbe tartozik. Jelentősebb erdőterület esik az Alsó-Őrségi és Szentgyörgyvölgyi körzetekbe is. Az Alpokalja erdőtervezési körzetbe (kb.: 100 ha) zömmel a Kőszegi-hegység erdei tartoznak. Az egyes üzemtervezési körzeteken belül sem jellemző a saját vagyonkezelésben lévő nagy, összefüggő erdőtömb a tulajdonviszonyok mozaikossága miatt.

Az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság a bejegyzett erdőgazdálkodó minden -a vagyonkezelésben álló 1/1-es állami tulajdonú - erdőrészletben. Az osztatlan közös tulajdonban lévő erdőterületek esetében, ahol a Magyar Állam tulajdoni hányada meghaladta a 40%-ot, többlehasználati megállapodások megkötését követően erdőgazdálkodóként bejelentkezett az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság. Ezek a területek a magántulajdonosok felé évente elszámolunk. Azokon a területeken, ahol használati megosztást tudunk lefolytatni, önálló, magántulajdontól elkülönített módon tudjuk az erdőkezelési tevékenységünket folytatni, mint erdőgazdálkodó. Ugyanakkor még maradtak fenn olyan területek is, ahol, mint vagyonkezelő jelen van az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság, de az említett eljárások valamilyen okból nem voltak lefolytathatóak (pl.: túl alacsony tulajdoni hányad), idegen erdőgazdálkodó végzi az erdőgazdálkodási feladatokat. Ezen erdőgazdálkodók tevékenységét figyelemmel kísérjük, évente az elszámoltatásuk megtörténik.

Erdőterület adatok védetség szerinti megoszlásban:

Igazgatósági vagyonkezelésben lévő erdőterületek	Terület (ha)	Erdőrészletek száma	Erdőtervezési körzetek száma
Fokozottan védett természeti területen lévő erdő (nem Natura 2000 terület)	0	0	0
Fokozottan védett természeti területen és egyúttal Natura 2000 területen lévő erdő	99,25	114	3
Országos jelentőségű védett természeti területen lévő erdő (nem Natura 2000 terület és nem fokozottan védett)	4,3	3	2
Országos jelentőségű védett természeti területen és egyúttal Natura 2000 területen lévő erdő (nem fokozottan védett)	2051,96	758	6
Országos jelentőségű védett /fokozottan védett természeti területen kívüli, de Natura 2000 területen lévő erdő	96,34	34	4

Egyéb erdőterületek	747,25	0	0
Összesen	2999,10	909	6

Faállomány-típusok, és a hozzájuk tartozó élőhelytípusok az Őrségi Nemzeti Park vagyonkezelésében álló erdőterületeken

A faállomány-típusok és a hozzájuk tartozó terület adatok az Országos Erdőállomány Adattár 2021.12.31-i állapotának megfelelően szerepelnek az alábbi táblázatokban.

Erdőtörvény 7.§ szerinti a, b, c természetességi kategóriájú erdőrészek		
Faállomány-típus (OEA)	Faállomány-típus területe (ha)	Előforduló élőhelytípusok (Á-NÉR kód és Natura 2000 kód)
Bükkösök	120,1	K5 - 9130 (9110,9180)
Gyertyános tölgyesek	231,99	K2 - 91G0
Tölgyesek	115,91	L2b, L2a - 91M0
Cseresek	1,27	L2b, L2a - 91M0
Molyhos tölgyesek	0	
Hazai egyéb kemény lombosok	120,37	RC - 91F0
Hazai nyárasok	28,49	J5 - --
Víztűrő egyéb lágy lomb	199,27	J4, J5 - 91E0
Hazai egyéb lágy lomb	93,7	RB - --
Erdei fenyves - ahol tájthonos	1012,27	N13, RDa - --
Lucfenyvesek-elegyes lucosok	36,94	N13 - --
Elegyes tölgyes	98,78	P1 - --
Elegyes tölgyes	9,63	P8 - --

Az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság vagyonkezelésében álló erdőterületeken – elsősorban a Vendvidéken – még kisebb foltokban jelen vannak olyan lucfenyő állományok, amelyek a kedvező természetességi kategóriákba tartoznak, a domborzati és mikroklímatis viszonyoknak köszönhetően a „helyükön” vannak.

2021-ben végrehajtott 3 ha mesterséges első kivittel 98,78 ha-ra nőtt a felújítási terület (P1).

Ebben az évben 9,63 ha vágásterület (P8) a használati megosztás révén került az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság erdőgazdálkodásába, melyek a korábbi erdőgazdálkodó által, viharok miatt letermelt erdőrészek. 2022. évre terveztük ezen területek mesterséges első kivételét. (Az „erdővagyon kezelés tervezése” excel tábla 36. sor)

Erdőtörvény 7.§ szerinti d, e, f természetességi kategóriájú erdőrészek		
Faállomány-típus (OEA)	Faállomány-típus területe (ha)	Előforduló élőhelytípusok felsorolása (Á-NÉR kód és Natura 2000 kód)
Akácosok	39,65	S1
Idegenhonos kemény lombosok	5,54	S3
Nemes nyárasok és nemes fűzesek	10,11	S2
Erdei-, fekete- és egyéb fenyvesek	25,97	S4
Őshonos hazai lombállományok 15%-ot meghaladó A elegyaránnal	30,77	S6

A táblázatban szereplő területek további csökkentéseként első lépésben az utolsósorban megjelenő erdőrészekben szeretnénk az akác elegyarányát megszüntetni. Ezzel ez a 30,77 ha is a természeteszerű természetességi kategóriába kerülne át. Vágásterület nélkül, injektálással szeretnénk megvalósítani ezt a célt, ahol a visszamaradó lombos állomány záródása biztosított az akác egyedek pusztulását követően.

A táblázat első sorában szereplő akácosok teljes szerkezetátalakítását a későbbiekben szeretnénk csak elindítani, amikor már a jelenleg folyamatban lévő mesterséges erdőfelújításaink elérték a befejezett állapotot.

Üzem mód szerinti területi arányok a természetességi kategóriákban

Erdőtörvény 7.§ szerinti a, b, c természetességi kategóriájú erdőrészek		
Üzem mód		terület (ha)
Vágásos üzem mód	Tarvágás	14,07
	Fokozatos felújítóvágás	73,07
	Szálalóvágás	178,71
Vágásos üzem mód összesen		1125,94
Átmeneti üzem mód		32,94
Örökerdő üzem mód		106,93
Faanyagtermelést nem szolgáló üzem mód		802,91

Erdőtörvény 7.§ szerinti d, e, f természetességi kategóriájú erdőrészek

Üzem mód		terület (ha)
Vágásos üzem mód	Tarvágás	7,16
	Fokozatos felújítógátás	-
	Szálalógátás	-
Vágásos üzem mód összesen		62,91
Átmeneti üzem mód		2,68
Örökerdő üzem mód		-
Faanyagtermelést nem szolgáló üzem mód		46,45

A természetszerű és származék erdők közel fele még vágásos üzem módban van. Ennek egyik fő oka az, hogy a korábban hagyományos erdőgazdálkodással kezelt állományokban azok egészségi állapotának megőrzése, elegyarányának természetvédelmi szempontok szerinti alakítása miatt szükséges a nevelógátások végrehajtása.

Ugyanakkor jól látszik, hogy a végvágás előírással érintett erdőkben a természetes folyamatokra alapozott erdőfelújítási módokat lehetővé tevő szálalógátás és fokozatos felújítógátás aránya 95%.

Vagyonkezelésben lévő erdőkben folyó kezelési tevékenységek alapelvei

Erdőkezelési alapelveinket, céljainkat a 2017-ben készült "Az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság saját vagyonkezelésű erdeinek erdőstratégiája és kezelési koncepciója" fogalmazza meg:

„A vágásos erdőgazdálkodás visszaszorítása, a folyamatos erdőborítást biztosító módok előtérbe helyezése

A természetes erdődinamikai folyamatokra minél nagyobb mértékben támaszkodó erdőkezelés kialakítása és alkalmazása

Az erdő(állományok) természetességi állapotának javítása, a természeti értékek megőrzése

Az erdőhöz kötődő védett és közösségi jelentőségű élőhelytípusok és fajok állományának fenntartása, növelése

Elmozdulás a célok irányába nem csak állományléptékben, hanem táji léptékben is.”

A jelenleg megtalálható faállomány-típusok miatt a teljes fafajcserés átalakításra kevés erdő-részlet esetében van szükség.

A folyamatos erdőborítás eléréséhez cél a kevés fafajból álló állományok fajgazdagságának (cserjefajokra is tekintettel) növelése, valamint kor-és méret szerint változatos szerkezetű erdőkép kialakítása, amely maga is folyton változik térben és időben a természetes folyamatok miatt. Ennek érdekében a mesterséges beavatkozásoknak a lehető legkisebb térléptékkel kell megvalósulnia, a természetes folyamatokat elősegítve, azokra alapozva.

A holtfa jelenléte kívánatos az erdőben. A fakitermelések során erre való tekintettel ügyelünk rá, hogy mind lábon álló, mind földön fekvő holtfa maradjon az erdőben. Elhalt fekvő fa és gally gyűjtésére sem adunk engedélyt.

A kedvező erdőklíma megtartásának érdekében a nagy erdőtömbök határán kívánatos az erdőszegély kialakítása, ahol az hiányzik.

Fahasználatok

2021. évben végrehajtott fahasználatok mindegyike természetszerű, illetve származék természetességi kategóriájú erdőrészekben történt.

Törzskiválasztó gyéritést 1,98 ha érintett területen végeztünk Magyarszombatfa 20F erdőrészekben. A beavatkozás célja, hogy az egyenetlen erdei fenyves állományban a lombos elegyfa-fajok megtelepedését előkészítse, megerősödését segítse a fahasználat.

Növekedésfokozó gyéritést 25,11 ha érintett területen hajtottunk végre négy erdőrészekben, Magyarszombatfa, Szalafő és Nagyrákos község határában. Jellemzően az érintett erdőrészek gyertyán, kocsánytalan tölgy fafajokkal elegyes erdei fenyő állományok. A fahasználatok célja az állékonyság fokozása, a lombos fafajok elegyarányának növelése, a magtermő korhoz közelítve az egyenetlen gyéritéssel az állományszerkezet változatosabbá tétele, a későbbiekben beinduló „kis erdőciklus” előkészítése.

Véghasználat (felújítógátás-szálalógátás) jellegű fahasználat összesen öt erdőrészekben, 35,79 ha érintett területen 4,96 ha redukált területtel történt 2021-ben. Magyarszombatfa 53-as tagban és Nagyrákos 45-ös tagban lombelegyes erdei fenyvesekben, Nagyrákos 44F erdőrészekben gyertyános kocsányos tölgy állományban (magas erdei fenyő elegyarányú állomány). Az erdő „magára hagyás”-ának előkészítése volt a cél. Egyenetlen bontással, illetve lécek nyitásával igyekeztünk megindítani a „kis erdőciklust”.

Mag- és csemetetermelés, beszerzés

A mesterséges erdőfelújításokhoz, pótlásokhoz szükséges, igazolt származású szaporítóanyagot erre szakosodott, elsősorban helyi termelőktől szereztük be. Mag- és csemetetermeléssel a jövőben sem tervezünk foglalkozni. A természetes folyamatokra alapozott erdőkezelés ezt nem teszi szükségessé.

Erdőfelújítás, erdőművelési munkák

Egészségügyi okokból (lucfenyő pusztulása), illetve erdei fenyő viharkár miatt keletkezett vágásterületeken kellett mesterséges erdőfelújításokat, első kiviteket végrehajtani tölgy főfajjal, illetve számos elegyfajjal (gyertyán, madárcseresznye, egyéb vadgyümölcsök, magas kőris, szelídgesztenye). A pótlások során is az elegyítés volt a fő szempont. Az erdei fenyő természetes úton is visszakerül az állományokba. Kis mennyiségben az ápolások során a spontán megjelenő, akár pionír elegyfajokat (nyír, kecskefűz) is meghagyjuk, kíméljük az erdősítésekben.

A mesterséges első kiviteléknél mindenütt részleges (pásztás) talajelőkészítést hajtottunk végre, hogy a jó állapotú erdőtalajokat a lehető legjobban kíméljük.

Erdőtelepítést sem a közelebbi, sem a távolabbi jövőben nem tervezünk, mert a terület erdősült-ségét és táji szerkezetét figyelembe véve új erdő létrehozása nem stratégiai cél.

Erdőfelújítási kötelezettség alá vont terület 2021-ben 108,41 ha. A felújítások állapota megfelelő, nincs erdősítési hátralék, vagy bírság.

Erdővédelmi tevékenység

Mesterséges erdősítések körül fix kerítéseket üzemeltetünk vadkárelhárítás céljából. Célunk, hogy minél hamarabb elérjék a zárt, befejezhető állapotot ezek az erdősítések, és a kerítések elbonthatók legyenek.

Részben épített, részben elektromos kerítést üzemeltetünk a Pro Silva erdőtümb körül Csörötneken. Itt a lékdinamikai folyamatok megfigyelése a cél a vad kizárása mellett, így hosszú fenntartási idővel tervezzük működtetni a kerítést.

Inváziós (és egyéb tájidegen) fásszárúak visszaszorítása

Inváziós fajok közül az akác bír jelentőséggel az Őrségi Nemzeti Park vagyonkezelésében álló erdőterületeken. Jelenléte ugyanakkor a területadatokból is láthatóan nem túl magas.

2021. évben a folyamatos tölgy erdősítésekben Őriszentpéter és Szalafő község határárokban mechanikus módszerekkel igyekeztünk visszaszorítani az akácot, saját forrásból. Ezt szeretnénk a jövőben vegyszeres kezelésekkel kiegészítve hatékonyabbá tenni.

Ugyancsak vegyszeres módszereket is alkalmazva terveztük a feljebb említett akáccal fertőzött idősebb lombos erdőkben (30,77 ha) az inváziós fásszárúak visszaszorítását. Amennyiben nyílik erre támogatási forrás, akkor azt igénybe szeretnénk venni.

Erdőtervezésben való részvétel NPI vagyonkezelésében álló erdőkre vonatkozóan

2021. évben az Alpokaljai erdőtervezési körzet üzemtervezése zajlott. Három község határárban (Bozsok, Cák és Kőszeg) található saját vagyonkezelésű erdők, összesen 17 erdőrészlet. Az erdőrészletek természetvédelmi rendeltetésén túl további védelmi rendeltetéssel bírnak (talajvédelmi és határrendészeti). A védelmi funkciók ellátása miatt is fontos a folyamatos erdőborítás, ezért két erdőrészlet kivételével, mindenütt faanyagtermelést nem szolgáló üzemmód bevezetését kértük, ami meg is történt.

Eszköz és infrastruktúra ellátottság

Az erdőterületek feltártsága, megközelíthetősége viszonylag jó, bár a saját vagyonkezelésben álló területek szétszórtsága miatt saját feltáróúttal nem rendelkezünk. Azonban mindig sikerül az utak tulajdonosaival megegyezni azok használatáról.

A már részletezett KEHOP pályázatnak köszönhetően jelentős saját gépparkkal bír a nemzeti park igazgatóság. Saját gépparkunk része egy Valtra T194-es traktor maróval és pásztakészítővel, valamint egy kihordószerelvény is, mellyel a kisebb beavatkozások esetében is megoldható az értékesítésre szánt faanyag gyors és kíméletes közelítése.

Faanyag értékesítés

A fakitermelések során keletkezett választékok közül a saját felhasználásra szükséges tűzifán kívül minden egyéb belföldi értékesítésre kerül.

2021. évben leginkább fenyő fűrészipari rönk (1727 m³) és fenyő rostfa (1225 m³), kisebb mértékben lombos tűzifa (271 m³) választék képződött a végrehajtott fahasználatok során.

Mind a kitermelt, készletezett választék esetében, mind a lábon történő értékesítés esetében nyílt ajánlattételi felhívást tesz közzé a nemzeti park igazgatóság, így célozva meg a lehető legkedvezőbb értékesítési árat.

6.4 Vadászterületeken folyó vadállomány szabályozás

Igazgatóságunk nem rendelkezik vadászterülettel, nem folytat vadgazdálkodási tevékenységet.

6.5 Halgazdálkodási vízterületek

6.5.1 6.5.1. Természetvédelmi és génmegőrzési szempontból különleges rendeltetésű halgazdálkodási vízterületek

Az Igazgatóság működési területén összesen 32 víztér áll védettség alatt, amelyből 9 van igazgatóságunk halászati kezelésében. Igazgatóságunk a területeken semmilyen bevételt eredményező gazdálkodási tevékenységet nem folytat, ugyanakkor 2021-ben elkészítette a 18 különleges rendeltetésű halgazdálkodási vízterület halgazdálkodási tervét. Ezekben kiemelt szerepet kapott az őshonos halfajok állománymegőrzése és az idegenhonos inváziós halfajok gyérítése

6.1. táblázat: Az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság halgazdálkodási kezelésében lévő víztetek

Sorszám	A halászati víztér	Kiterjedése (ha)	Víztérkód
1.	Grajka-patak	4,8	18-065-2-1
2.	Hársas-patak	11,5	18-066-2-1
3.	Szakonyfalui-patak	7,2	18-067-2-1
4.	Huszászi-patak	13,1	18-068-2-1
5.	Lugosi-patak	15,0	18-069-2-1
6.	Szentgyörgyvölgyi-patak	3,6	18-070-2-1
7.	Kerca-patak	10,7	18-071-2-1
8.	Kerka-patak	7,7	18-072-2-1
9.	Alsószölnök 029/1a hrsz holtág	0,4	18-073-2-1
Összesen:		74	

Ezen vízterületeken továbbra sem folyik sem halászati sem horgászati tevékenység. Cél a természetes-természetközeli állapotok fenntartása, melynek érdekében a természetvédelmi kezelés részeként halfaunisztikai vizsgálatokat végeztünk elektromos halászgéppel.

6.5.2 6.5.2. Védett természeti területen található halastavak

Az Igazgatóság működési területén összesen három védett természeti területen lévő tó van, a Himfai-tó a Szombathelyi Erdészeti Zrt., a Vadása-tó magán és önkormányzati, a Hársas-tó pedig önkormányzati vagyonkezelésben van. A tavak mindegyike horgászati hasznosítás alatt áll, halászat nem folyik rajtuk. Az Igazgatóság vagyonkezelésében védett halastó nincs.

2.1. táblázat: Saját vagyongazdálkodású területek

Művelési ág	Tárgyévben vásárolt/kisajátított terület (ha)	Tárgyévben kikerült (ha)	Összes kiterjedése (ha)	Saját használatban		Haszonbérbe (hasznosításba) adva	
				ha	%	ha	%
Szántó	0	0	1028,93	853,55	83	175,38	17
Gyep	0	0	1233,14	1034,66	84	198,48	16
Gyümölcsös	0	0	0,89	0,89	100	0	0
Erdő	0	0	3092,45	3091,73	99,9	0,72	0,01
Kivett	0	18,32	452,27	451,29	99,8	0,98	0,02
Összesen	0	18,32	5807,68	5432,12	94	375,56	6

6.2.1. táblázat: Saját állatállomány

Faj	Fajta	Egyedszám (db)	Tárgyévi állomány- növekedés (db)	Tárgyévi állomány- csökkenés (db)
Szarvasmarha	Magyar tarka szarvasmarha	534	95	
	Kárpáti borzderes	1	-	-
Ló	Magyar hidegvérű muraközi típusú ló	49	1	
Szamar	Magyar parlagi szamar	4		1

7. Tájvédelem

7.1 Egyedi tájértékek

Az Igazgatóság működési területén **126**településen összesen **2 184**db egyedi tájértéket tartunk nyilván. Tárgyévben 10 településen 138tájértéket vettünk nyilvántartásba.

Település	Értékek száma	változás 2021-ben
Bajánsenye	7	-
Bozsok	11	-
Cák	9	-
Felsőjánosfa	12	-
Felsőmarác	12	-
Hegyhátszentmárton	9	-
Ispánk	10	-
Ivác	22	-
Kercaszomor	10	-
Kerkáskápolna	6	-
Kisrákos	18	-
Kőszegdoroszló	33	-
Kőszegszerdahely	10	-
Magyarszombatfa	13	-
Nagyrákos	17	-
Orfalu	27	-
Órimagyarósd	13	-
Perenye	12	-
Szaknyér	11	-
Szalafő	84	-
Szatta	16	-
Velem	11	-
Velemér	8	-
Viszák	17	-
Alsószölnök	9	-
Apátistvánfalva	66	-
Csörötnek	13	-
Daraboshegy	12	-
Felsőszenterzsébet	7	-
Felsőszölnök	15	-
Halogy	11	-
Kétvölgy	7	-
Kondorfa	12	-
Kőszeg	20	-

Település	Értékek száma	változás 2021-ben
Magyarföld	18	-
Magyarlak	9	-
Nádasd	19	-
Óriszentpéter	51	-
Pankasz	11	-
Rábagyarmat	14	-
Szakonyfalu	14	-
Szentgotthárd	21	-
Szentgyörgyvölgy	10	-
Szóce	14	-
Döbörhegy	17	-
Nagymizdó	27	-
Petőmihályfa	52	-
Sárfimizdó	13	-
Szarvaskend	30	-
Csönge	25	-
Kemenessömjén	22	-
Kenyeri	27	-
Pápoc	15	-
Vönöck	21	-
Csehimindszent	13	-
Csipkerek	18	-
Mikosszéplak	20	-
Olaszfa	25	-
Pácsony	15	-
Harasztifalu	17	-
Horvátlövő	11	-
Kemestaródfa	26	-
Magyarnádalja	11	-
Nagykölked	13	-
Pinkamindszent	24	-
Pornóapáti	28	-
Rádóckölked	9	-
Szentpéterfa	29	-
Vasalja	17	-
Meggyeskovácsi	23	-
Nemeskolta	14	-
Püspökmolnári	17	-
Rábahídvég	23	-
Rábatöttös	16	-

Település	Értékek száma	változás 2021-ben
Zsennye	16	-
Gyanógeregye	17	-
Csákánydoroszló	18	-
Döröske	18	-
Egyházashollós	26	-
Gasztony	18	-
Magyarszezsőd	15	-
Molnasszezsőd	20	-
Nemesmedves	17	-
Rátót	8	-
Rönök	19	-
Vasszentmihály	17	-
Andrásfa	14	-
Felsőcsatár	21	-
Gersekarát	19	-
Halastó	21	-
Hegyháthodász	11	-
Hegyhátsál	15	-
Katafa	8	-
Narda	17	-
Telekes	11	-
Vaskeresztes	21	-
Bérbaltavár	25	-
Bögöte	16	-
Csehi	13	-
Duka	12	-
Győrvár	13	-
Hegyhátszentpéter	17	-
Hosszúpereszteg	34	-
Keléd	7	-
Nagytilaj	26	-
Vashosszúfalu	15	-
Alsóújlak	14	-
Bejczygyertyános	19	-
Borgáta	7	-
Egervölgy	19	-
Egyházashetye	12	-
Kám	17	-
Kissomlyó	15	-
Köcsk	12	-

Település	Értékek száma	változás 2021-ben
Nyőgér	10	-
Szemenye	7	-
Acsád	26	26
Gencsapáti	31	31
Gyöngyösfalu	16	16
Lukácsháza	15	15
Meszlen	9	9
Nemescsó	9	9
Salköveskút	8	8
Söpte	6	6
Vasasszonyfa	7	7
Vasszilvagy	10	10
Összesen	2184	138

Az Agrárminisztérium Nemzeti Parki és Tájvédelmi Főosztálya általi (NPTF/679/2021 sz. levél) megkeresésre a nyilvántartott korábbi összes egyedi tájérték adatbázisát 2021. december 15-ig leadta Igazgatóságunk a Főosztály fele. Összesen 34 hibás koordinátákkal szereplő egyedi tájértéket találtunk az adatbázis átvizsgálása során. Ezek javítása 2022 márciusáig fog megtörténni.

7.2 Településrendezési eszközök és területrendezési tervek véleményezése, valamint településképi arculati kézikönyv és településképi rendelet véleményezése, közreműködés az elkészítésben

Az igazgatóság 2021-ben településrendezési eszközök módosításának/felülvizsgálatának véleményezése keretében összesen 42 alkalommal tett szakmai állásfoglalást. 9 településképvédelmi rendelet véleményezését is elvégeztük, 9 alkalommal pedig adatot szolgáltatunk rendezési eszköz módosításához.

Településrendezési eszközök módosítása miatt kezdeményezett egyeztetések a vírushelyzetre való tekintettel online térben zajlottak az elmúlt évben, az egyeztetésekről a szükséges információt előre megkaptuk, a lebonyolítás gördülékenyen zajlott minden esetben. Észrevételeink legtöbb esetben beépültek a tervekbe, kész tervek visszamutatása is elégséges.

Ökológia hálózat magterületének módosítására egy alkalommal érkezett igény: Magyarlak település településrendezési eszköz módosítása során a kérelmet helyben hagytuk.

Lechner Tudásközpont által kezelt településképi arculati kézikönyvekkel (TAK) kapcsolatos ügyintézés (véleményezés, módosítás) már csak online végezhető, melyek kezelése Ügyfélkapus rendszerben történik a munkatársak saját (több esetben magán) email címén. A TAK-os feladatok kiosztása így más metódust igényel, mint az Igazgatóság központi rendszerébe (online, levélben) érkező ügyiratoknál.

A településképi arculati kézikönyvek és településképi rendeletekkel kapcsolatos feladatok	Kimenő ügyiratok száma 2021
Adatszolgáltatások a településképi arculati kézikönyvek és településképi rendeletek készítéséhez	-
Településképi arculati kézikönyvek véleményezése	3
Településképi rendeletek, ill. rendelet módosítások véleményezése	9
Összesen 2021 év végéig:	9

7.3 Fejlesztési koncepciók és egyéb tervek véleményezése, közreműködés az elkészítésben

Az igazgatóság szakvéleményét kérték Szlovénia-Magyarország Határon Átnyúló Együttműködési Programhoz (SIHU Program) készülő környezeti vizsgálati jelentés tematikájához, 2022-ben folytatódik a SIHU Programban való részvétel az akciótervek hatáselemzésének véleményezésével.

7.4 Tájvédelmi jelentőségű beavatkozások

Az igazgatóság tájvédelmi tevékenysége elsősorban a hatósági munka megsegítésének céljával kiadott belföldi jogsegély keretein belül valósul meg. Az igazgatóság 2021-ban 5 alkalommal művelési ág váltás, 12 esetben más célú hasznosítás, egyszer művelésből való kivonás ügyében nyilatkozott. Az elsődlegesen élővilág védelmével kapcsolatos ügyek véleményezése során minden esetben figyelembe vettük azok tájvédelmi vonatkozásait is. Az igazgatóság összesen 18 esetben adott építésügyi szakvéleményt. A tervezők jellemzően elfogadták, és a tervekbe beépítették a javaslatokat. A véleményezések tárgyát épület felújítása/bővítése, családi házak, vendégház és vendéglátóhely, szabadidős horgászépület, piac, gazdasági épületek, mintagazdaság, vedkerítés építése képezte.

8. Projektek

Megalakulásunk óta folyamatosan figyelemmel kísérjük az aktuális pályázati lehetőségeket. A központi költségvetési keretek szűkös volta miatt a nagyobb léptékű célok eléréséhez szükséges a pályázati lehetőségek kiaknázása. 2021-ben pályázati aktivitásunk az előző évhez hasonlóan alakult azzal a különbséggel, hogy folyamatban volt az összes, a jelenlegi fejlesztési ciklusban megvalósítandó, még be nem fejezett építési beruházásunk.

2021-ben az alábbi eredményeket értük el a források lekötése és a projektek megvalósítása terén:

- A Természetvédelmi rendeltetésű területek muraközi lóval történő kezeléséhez szükséges istálló és kiszolgáló létesítmények fejlesztése című KEHOP pályázatunkban az istálló megépült, az őszi folyamán ünnepélyes keretek között adtuk át.
- Az Erdőt természetesen – leromlott állapotú erdei élőhelyek rekonstrukciója az Őrségben című KEHOP projektben sikeresen lebonyolítottuk a gépbeszerzésre vonatkozó közbeszerzési eljárást, ráemelést kértünk és kaptunk, a vállalkozó pedig leszállította a gépeket.
- A Magyartarka szarvasmarhával történő természetvédelmi célú területkezelés infrastrukturális feltételeinek kialakítása című KEHOP projekt esetében az istálló elkészült és az őszi folyamán ünnepélyes keretek között adtuk át. Sikeresen lebonyolítottuk a gépbeszerzésre vonatkozó közbeszerzési eljárást, ráemelést kértünk és kaptunk, a vállalkozó pedig leszállította a gépeket.
- A Rába és ártere közösségi jelentőségű természeti értékeinek interaktív bemutatásához szükséges infrastruktúra kialakítása című projektben az építési munkák 90 százalékos készütségbe jutottak. Megkezdődött a kiállítás kivitelezése.
- A Szlovénia-Magyarország Határon Átnyúló Program által támogatott Green Exercise című pályázatunk zárójelentését elfogadták.
- Az Ausztria-Magyarország Határon Átnyúló Program pályázati kiírása által támogatott PaNaNet+ című pályázatunkban megépítettük a Fekete golya játszótérrel Őriszentpéteren, kiadtuk nemzeti parki újságunk következő számát, és elkészítettük a Miénk itt a rét! című rendezvényünkre épülő módszertani útmutatókat.
- A WeCon projektben elkészült a Rába vízgyűjtőjére a természetvédelmi érték-kataszter, az inváziós idegenhonos fajok kezelésére intézkedési terv, természetvédelmi-árvízvédelmi konfliktustérkép és a határon átnyúló ökológiai folyosók közös kezelési koncepciója. A projekt keretében elkészült a „Pataklakók kalandjai” című oktatófilm, melyet nagy sikerű bemutatón hoztunk nyilvánosságra. Megtartottuk a projekt zárórendezvényét.
- A „Pannon gyepek és kapcsolódó élőhelyek hosszútávú megőrzése a Priorizált Intézkedési Terv intézkedéseinek megvalósításával” című LIFE projektünk keretében folytattuk a gyepek helyreállítását, hulladékot távolítottunk el a projekt területekről és beszereztünk egy erőgépet.
- Contracts 2.0 projektünkben partnertalálkozón vettünk részt Spanyolországban, folytattuk a munkát az Innovációs Műhely az Őrségért keretében. Egy személyes

műhelymunkát és több online találkozót tartottunk, melyek eredményeképpen a résztvevőkkel együtt megfogalmaztuk az „álomszerződés”, az ideális támogatási rendszer elemeit.

- D2C pályázatunk kutatási tevékenységei lezárultak és folytatódott az ökológiai folyosók tervezése.
- A GRASSLAND-HU LIFE IP projekt keretében 221 köbméter hulladékot gyűjtöttünk. Ezenkívül 18 ha-on végeztünk cserjeirtást, 5 ha-on tuskómarást, 19 ha-on szárazzást, 95 ha-on kaszálást a leromlott állapotú gyepterületek helyreállítása érdekében. Környezeti nevelési foglalkozást 16 esetben tartottunk a projekt témájában.
- Három előkészítési projektet írtunk és nyertünk el a KEHOP keretéből. Ezek a következő fejlesztési ciklus tervezett beruházásainak megalapozását szolgálják és tervezési tevékenységeket tartalmaznak. Részleteik a táblázatban olvashatóak.
- Az Agrárminisztérium támogatásával valósítottuk meg a Muraközi ló génmegőrzési programjának 2021. évi tevékenységeit, melyben szabályzatok kidolgozása, vízszállító tartály beszerzése és szakmai nap lebonyolítása szerepelt.
- Szintén az Agrárminisztérium támogatása tette lehetővé, hogy a Szalafő Pityerszeri Népi Műemlékegyüttesünk Visontai-féle házát felújíthassuk, ami teljes lebontást és újjáépítést jelentett.

8.1. táblázat: Projektek

Projekt címe	Támogatási szerződés hatálybalépése (dátum)	Fizikai befejezés (dátum)	Forrás megnevezése	Célok, tevékenységek	Megcélzott védett természeti terület/ Natura 2000 terület megnevezése	Célterület kiterjedés e ¹ (ha)	Kapcsolódó bemutatási elem	Pályázat költségvetése (MFt)	Támogatás összege (MFt)	Pályázat 2021. évi teljesítése ² (Ft)
PaNaNet+ ATHU003	2017.12.14.	2021.12.31	AT-HU Interreg	A projektből természetismereti és népi hagyományok játszóháza épül, határon átnyúló diáknapiak és további rendezvények valósulnak meg, kiadásra kerül egy nemzeti parki újság, szakmai tanulmányutakon veszünk részt.	ŐNPI teljes működési területe	334 933	Szalafőn épült játszóház, Őriszentpéteren játszótér	145	145	27 776 074 (újság kiadás, játszótér építés, hirdetések megjelentetése, módszertani útmutató elkészítése)
WeCon ATHU077	2018.10.16.	2021.05.31.	AT-HU Interreg	A projektben elkészül a Rába, a Pinka és a Répce	ŐNPI teljes működési területe	334 933	Patakla-kók kalandjai című oktatófilm,	109	109	55 091 617 (személetformáló kiadvány, digitális foglalkoztatófűzet,

Projekt címe	Támogatási szerződés hatálybalépése (dátum)	Fizikai befejezés (dátum)	Forrás megnevezése	Célok, tevékenységek	Megcélzott védett természeti terület/ Natura 2000 terület megnevezése	Célterület ki terjedés e ¹ (ha)	Kapcsolódó bemutatási elem	Pályázat költségvetése (MFt)	Támogatás összege (MFt)	Pályázat 2021. évi teljesítése ² (Ft)
				<ul style="list-style-type: none"> •ökológiai hálózatainak közös kezelési stratégiája, •özönfajainak visszaszorítására vonatkozó közös stratégia, •hallépcsőinek továbbfejlesztését célzó közös stratégia. 			foglalkoztató füzet			oktatófilm, kutatási jelentések)
Muraközi Ló Génmegőrzési Program 2021.	2021.02.25.	2021.12.31.	Agrárminisztérium	A program célja az értékes géntartalék megmentése, mely által a muraközi típusú ló fenntartása, újratenyésztése lehetővé válik.	ŐNPI teljes működési területe	334 933	-	12	12	12 390 000 (adatbázis karbantartása, tenyészcikó jelöltek vásárlása, szabályzatok elkészítése,

Projekt címe	Támogatási szerződés hatálybalépése (dátum)	Fizikai befejezés (dátum)	Forrás megnevezése	Célok, tevékenységek	Megcélzott védett természeti terület/ Natura 2000 terület megnevezése	Célterület kiterjedése ¹ (ha)	Kapcsolódó bemutatási elem	Pályázat költségvetése (MFt)	Támogatás összege (MFt)	Pályázat 2021. évi teljesítése ² (Ft)
										vízszállító tartály, ajándéktárgyak beszerzése)
„Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság Pityerszeren található bemutató épület-együttes felújításának megkezdése (Visontaiház)	2021.09.27.	2021.12.31.	Agrárminisztérium	Az épület bontása, dokumentálása, újjraépítése, bemutatói technikájának korszerűsítése.	Őrségi Nemzeti Park, Őrség KMT/KTT	45 694	A teljes projekt bemutatást szolgál.	60	60	59 764 785 (tervezés, műszaki ellenőri feladatok, épület újjáépítése)

Projekt címe	Támogatási szerződés hatálybalépése (dátum)	Fizikai befejezés (dátum)	Forrás megnevezése	Célok, tevékenységek	Megcélzott védett természeti terület/ Natura 2000 terület megnevezése	Célterület kiterjedés e ¹ (ha)	Kapcsolódó bemutatási elem	Pályázat költségvetése (MFt)	Támogatás összege (MFt)	Pályázat 2021. évi teljesítése ² (Ft)
Veszélyeztetett növény- és állatfajok, társulások természetvédelmi helyzetének javítása (projekt-előkészítés) KEHOP-4.1.0-15-2021-00096	2021.09.03.	2022.12.31.	KEHOP	A Gyöngyös menti Hosszú-rét vizes élőhelyeinek rekonstrukciója, valamint a Kercapatak holtmedrének, továbbá a Chernel-kerti Madárvédelmi Mentőközpont infrastruktúrális továbbfejlesztése valósul meg tervezési szinten.	Bozsok Kovács-rét Ex lege láp, Kőszegi TK, Kőszegi-hegység KTT; Gyöngyöspatak és a kőszegi Alsórét KTT; Őrség KMT/KTT	50 151	-	20	20	Nem történt pénzügyi teljesítés
Természetvédelmi	2016.15.13.	2021.11.30.	KEHOP	Az ÖNP gyepterületeinek megőrzése és	Őrség KMT/KTT	45 694	Muraközi ló	556	556	493 197 853 (lóistálló kivitelezése, elektromos

Projekt címe	Támogatási szerződés hatálybalépése (dátum)	Fizikai befejezés (dátum)	Forrás megnevezése	Célok, tevékenységek	Megcélzott védett természeti terület/ Natura 2000 terület megnevezése	Célterület kiterjedés e ¹ (ha)	Kapcsolódó bemutatási elem	Pályázat költségvetése (MFt)	Támogatás összege (MFt)	Pályázat 2021. évi teljesítése ² (Ft)
rendeltetésű területek muraközi lóval történő kezeléséhez szükséges istálló és kiszolgáló létesítmények fejlesztése KEHOP-4.1.0-15-2015-00001				génmegőrzés céljából tartott muraközi ló állománya számára istálló és kiszolgáló berendezések létesítése, beszerzése.			Szabadtéri Tanterem			hálózatfejlesztés, átadó rendezvény, póló beszerzése)
A Rába és ártere közösségi jelentőségű	2018.02.05.	2022.09.30.	KEHOP	A Rába- és Csörnőc-völgy természetvédelmi	Rába- és Csörnőc-völgy KTT, Őrségi	56 311	A teljes projekt bemutatási célú.	880	880	284 553 531 (látogatóközpont 50%-os

Projekt címe	Támogatási szerződés hatálybalépése (dátum)	Fizikai befejezés (dátum)	Forrás megnevezése	Célok, tevékenységek	Megcélzott védett természeti terület/ Natura 2000 terület megnevezése	Célterület kiterjedés e ¹ (ha)	Kapcsolódó bemutatási elem	Pályázat költségvetése (MFt)	Támogatás összege (MFt)	Pályázat 2021. évi teljesítése ² (Ft)
természeti értékeinek interaktív bemutatásához szükséges infrastruktúra kialakítása KEHOP-4.1.0-15-2017-00087				fogadóközpontjának kivitelezése, kiállítás, játszótér, kenukikötő, kenu- és kerékpártároló létesítése.	Nemzeti Park, Őrség KMT/KTT					készültég, mikrobusz beszerzés, műszaki ellenőri feladatok, geodéziai felmérés)
Pannon gyepes és kapcsolódó élőhelyek hosszútávú megőrzése a	2018.12.19.	2026.12.31	LIFE	A projekt elsősorban a féltermészetes gyepterületekre fókuszál, amelyek aktív beavatkozást és élőhely-kezelést igényelnek a ked-	Őrségi Nemzeti Park, Őrség KMT/KTT	45 694	-	345	345	46 208 191 (traktor beszerzés, gépi hulladékgyűjtés, gyepvédelmi tanácsadás, közbeszerzési

Projekt címe	Támogatási szerződés hatálybalépése (dátum)	Fizikai befejezés (dátum)	Forrás megnevezése	Célok, tevékenységek	Megcélzott védett természeti terület/ Natura 2000 terület megnevezése	Célterület kiterjedés ^{e1} (ha)	Kapcsolódó bemutatási elem	Pályázat költségvetése (MFt)	Támogatás összege (MFt)	Pályázat 2021. évi teljesítése ² (Ft)
Priorizált Intézkedési Terv intézkedéseinek megvalósításával LIFE17 IPE/HU/0 00018				vező környezetvédelmi állapot elérésének és biztosításának érdekében.						tanácsadó, brigádhoz tartozó bérkifizetések)
Az Őrség és a Vendvidék Természetvédelmi Tájegység természeti értékeinek bemutatása (projekt-	2021.09.03.	2022.11.30.	KEHOP	A projekt célja, Az Őrség és a Vendvidék Természetvédelmi Tájegység bemutatóhelyeinek és kiállításaink korszerűsítéséhez szükséges tervek beszerzése.	Őrségi Nemzeti Park, Őrség KMT/KTT, Kőszegi TK, Kőszegi-hegység KTT, Sághegyi TK, Sághegy KMT	50 319	A teljes projekt bemutatási célú.	30	30	0

Projekt címe	Támogatási szerződés hatálybalépése (dátum)	Fizikai befejezés (dátum)	Forrás megnevezése	Célok, tevékenységek	Megcélzott védett természeti terület/ Natura 2000 terület megnevezése	Célterület ki terjedés e ¹ (ha)	Kapcsolódó bemutatási elem	Pályázat költségvetése (MFt)	Támogatás összege (MFt)	Pályázat 2021. évi teljesítése ² (Ft)
előkészítés)										
DTP2-007-2.3 – D2C – DaRe to Connect –	2018.06.01.	2021.11.30.	Danube Transnational Programme - Interreg	A Duna Régió ökológiai összeköttetésének támogatása a zöldövezet mentén a Natura 2000 területek összekapcsolásával	ŐNPI teljes működési területe	334 933	-	48	48	6 400 000 (Közösségi jelentőségű denevérfajok térképezése, és az Országos Ökológiai Hálózat továbbfejlesztése)
H2020 Contracts2.0 –	2019.06.01.	2023.05.31.	European Commission	Az ŐNPI megvizsgálja az agrár-környezetvédelmi beavatkozások különböző megközelítéseit, és elemzi azok hatékonyságát befolyásoló tényezőket. A	Őrségi Nemzeti Park, Őrség KMT/KTT	45 694	-	26	26	2 824 053 (Utazás partnertalálkozóra, részvétel, workshop, személyi költségek)

Projekt címe	Támogatási szerződés hatálybalépése (dátum)	Fizikai befejezés (dátum)	Forrás megnevezése	Célok, tevékenységek	Megcélzott védett természeti terület/ Natura 2000 terület megnevezése	Célterület ki terjedés e ¹ (ha)	Kapcsolódó bemutatási elem	Pályázat költségvetése (MFt)	Támogatás összege (MFt)	Pályázat 2021. évi teljesítése ² (Ft)
				meglévő támogatási rendszereken kívül (pl. Agrárkörnyezetvédelmi támogatások) az ÖNPI megvizsgálja az ökoszisztéma-szolgáltatások támogatásán alapuló új megközelítés bevezetésének lehetőségét.						
Erdőt természetesen leromlott állapotú erdei élő-	2016.08.25.	2021.09.28.	KEHOP	Elpusztult lucfenyő állományok helyén elegyes, lombos fafajú erdőállományok létrehozása,	Őrségi Nemzeti Park, Őrség KMT/KTT	45 694	Gyantászok útja tanösvény létesítése	393	393	161 633 258 (közbeszerzési tanácsadói díj, erdészeti gépek, monitoring eszközök,

Projekt címe	Támogatási szerződés hatálybalépése (dátum)	Fizikai befejezés (dátum)	Forrás megnevezése	Célok, tevékenységek	Megcélzott védett természeti terület/ Natura 2000 terület megnevezése	Célterület ki terjedés e ¹ (ha)	Kapcsolódó bemutatási elem	Pályázat költségvetése (MFt)	Támogatás összege (MFt)	Pályázat 2021. évi teljesítése ² (Ft)
helyek rekonstrukciója az Őrségben KEHOP-4.1.0-15-2016-00039				elegység fokozása erdőfelújításokban, elegyetlen, egykorú erdők változatos kor- és fafajszerkezetűvé alakítása.						tanösvény kialakítása, leporrelló, műszaki szakértő költsége)
Magyartarka szarvasmarhával történő természetvédelmi célú területkezelés infrastrukturális feltételeinek kialakítása	2016.12.06.	2021.12.06.	KEHOP	A projektből legrőlők bekerítése, rétegvíz kutak, itatók létesítése, kilátópontok létesítése, gépbeszerzés és egy 100 férőhelyes bikaistálló építése valósul meg.	Őrségi Nemzeti Park, Őrség KMT/KTT	45 694	-	533	533	252 126 189 (természetvédelmi célú területkezeléshez szükséges gépbeszerzés, bikaistálló kivitelezés végösszege, műszaki ellenőri tevékenység, közbeszerzési

Projekt címe	Támogatási szerződés hatálybalépése (dátum)	Fizikai befejezés (dátum)	Forrás megnevezése	Célok, tevékenységek	Megcélzott védett természeti terület/ Natura 2000 terület megnevezése	Célterület ki terjedés e ¹ (ha)	Kapcsolódó bemutatási elem	Pályázat költségvetése (MFt)	Támogatás összege (MFt)	Pályázat 2021. évi teljesítése ² (Ft)
KEHOP-4.1.0-15-2016-00060										tanácsadói díj, leprelló tervezés és gyártás, monitoring eszközök, műszaki szakértő, tanulmányút költsége)
Az Órségi Nemzeti Park szeres településszerkezetéhez kapcsolódó természeti értékek bemutatása (projekt)	2021.09.03.	2023.02.28.	KEHOP	Pityerszeri fogadóépület engedélyezési és kiviteli terveinek elkészítése, Tervellenőri tevékenység, Guminár-ház felújításához kapcsolódó kiviteli terv készítése, kiállítás tervezések.	Órségi Nemzeti Park, Órség KMT/KTT	45 694	-	60	60	nem volt pénzügyi teljesítés

Projekt címe	Támogatási szerződés hatálybalépése (dátum)	Fizikai befejezés (dátum)	Forrás megnevezése	Célok, tevékenységek	Megcélzott védett természeti terület/ Natura 2000 terület megnevezése	Célterület kiterjedés e ¹ (ha)	Kapcsolódó bemutatási elem	Pályázat költségvetése (MFt)	Támogatás összege (MFt)	Pályázat 2021. évi teljesítése ² (Ft)
előkészítés) KEHOP-4.1.0-15-2021-00094										
Összesen								3 217 MFt	3 217MFt	1 401 965 551 Ft

9. Jogi és ügyiratforgalommal kapcsolatos tevékenységek

9.1 Az Igazgatóság ügyiratforgalma

Igazgatóságunk központi iratkezelése jelenleg még az IQtató SQL nevű iktatóprogramon történik. A Központi Érkeztető Rendszerből az ügyiratok hivatali kapun keresztül, illetve papír alapon jutnak el hozzánk. Az elektronikusan érkező iratok is nyomtatásra kerülnek, illetve digitálisan is lementjük őket. A digitalizált dokumentumok tárolása – mivel azt jelenlegi iktatóprogramunk nem teszi lehetővé – a központi szerveren történik. Az iktatóprogram email-rendszerrel, illetve hivatali kapuval való összekapcsolása jelenleg nem lehetséges. Az ügyiratok ügyintézőnek való továbbítása a programon keresztül nem megoldható, így az ügyintézési folyamat nehezen nyomon követhető.

Igazgatóságunk vállalta az EKEIDR rendszer 2022. első negyedévében történő bevezetését, melyhez kapcsolódóan megtettük a szükséges lépéseket. Az licence szerződés aláírása megtörtént, jelenleg a NISZ Zrt. intézkedésére várunk.

A küldemények továbbítása postai, valamint elektronikus úton (email, hivatali kapu, e-papír) egyaránt történik, nagyságrendileg a kimenő ügyiratforgalom egyharmadának küldése történik elektronikusan. A hatósági ügyek intézése nagyrészt hivatali kapun keresztül valósul meg. A 2021. évi ügyiratforgalom 8275 iratot tartalmazott. Ezek közül 2801 e-mail, 1667 postai levél, 1959 Hivatali Kapu, 62 honlap, 71 Céghatár és 1709 pedig egyéb (pl. belső levelezés) útján bonyolódott.

Igazgatóságunknál a munkavállalók rendelkeznek ügyfélkapus tárhellyel, kivételt képeznek ez alól a közfoglalkoztatotti jogviszonnyal rendelkezők, mert ők erre nem kötelezettek. Az új belépők a munkába állás után legkésőbb 15 napon belül nyilatkozatot tesznek a biztonságos kézbesítési szolgáltatásra alkalmas elektronikus elérhetőségükről, valamint hozzájárulnak természetes személyazonosító adataik kezeléséhez. A megíjásulási igazolásból látható, hogy ki nem veszi át az elektronikus küldeményt. Továbbra is a fizikai állomány tagjai azok, akik elsősorban nem használják az ügyfélkapujukat, ott is az idősebb korosztály, akinek otthon nincs internet hozzáférése, vagy számítógépe sem, és a munkaköréből adódóan a munkavégzéséhez sincs rá szüksége. Ők továbbra is kérik a papír alapú kiadmányozást.

Jelenlegi iktatórendszerünk nem alkalmas az e-HR folyamatra.

9.1.1 Szakvélemény adás, adatközlés hatóságok részére

Működési területünk a Vas Megyei és a Zala Megyei Kormányhivatalok Agrárügyi és Környezetvédelmi Főosztályai Környezetvédelmi és Természetvédelmi Osztályainak illetékességi területét érinti, valamint egyes ügyekben a Pest Megyei Kormányhivatal Környezetvédelmi és Természetvédelmi Főosztályának illetékességi területét. A szakértői munka és a terepi munkarészek zömét a Természetmegőrzési Osztály, valamint az Természetvédelmi Őrszolgálati tagjai végezték. A fenti hatóságok összesen 118 ügyben keresték meg Igazgatóságunkat. A Vas Megyei és Zala Megyei Kormányhivatal Erdészeti Osztálya további 77 ügyben küldött megkeresést. Tárgyévben összesen 325 elővásárlási ügye zajlott az Igazgatóságon. Önkormányzatok részéről összesen 201 esetben történt ügyintézés, ebből 69 alkalommal adatközlési kérelem céljából.

		Főszám	Alsám	Összesen
Megyei Kormányhivatal Környezetvédelmi és Természetvédelmi Főo.				
	Pest megye	15	18	33
	Vas megye	103	545	648
	Zala megye	0	0	0
Erdészeti hatóság				
	Vas megye	62	67	129
	Zala megye	15	7	22
Önkormányzat		201	111	312
NFA		12		45
Magyar Államkincstár Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési TFE		13	3	16
Agrárminisztérium		285	393	678
Ügyfelek, egyéb hatóságok		1526	2684	4210
Helyi ügyirat		1709	473	2182
Ügyiratforgalom		3941	4301	8275

9.1.2 Nem saját vagyonkezelésben lévő védett és Natura 2000 erdőterületek

Igazgatóságunk működési területén az Országos Erdőállomány Adattár (OEA) alapján összesen 42 863 ha erdő található. Az erdők 71%-a élvez természetvédelmi oltalmat országos jelentőségű védett természeti területként vagy Natura 2000 területként. További 8%-a fokozottan védett természeti területen található.

NPI működési területén fekvő erdőterületek (OEA)	Terület (ha)	Erdőrészek száma	Erdőtervezési körzetek száma
Fokozottan védett természeti területen lévő erdő (nem Natura 2000 terület)	3,80	2	1
Fokozottan védett természeti területen és egyúttal Natura 2000 területen lévő erdő	3246,41	1676	4
Országos jelentőségű védett természeti területen lévő erdő (nem Natura 2000 terület és nem fokozottan védett)	461,49	150	10
Országos jelentőségű védett természeti területen és egyúttal Natura 2000 területen lévő erdő (nem fokozottan védett)	29875,33	14986	8

Országos jelentőségű védett/ fokozottan védett természeti területen kívüli, de Natura 2000 területen lévő erdő	9276,02	3897	9
Összesen	42863,05	20711	10

Az Országos Erdőállomány Adattár alapján az erdőkben öt különböző közösségi jelentőségű erdei élőhelytípus fordul elő. Azek közül leggyakoribbak az erdők 23%-át kitevő 91G0 Pannon gyertyános-tölgyesek, de 15%-os arányban fordulnak elő a 9130 Szumontán és montán bükkösök is. Legkisebb mennyiségben a 91M0 Pannon cseres-tölgyesek fordulnak elő.

NPI működési területén fekvő jelölő élőhelyek (OEA)	Terület (ha)	Erdőrészle- tek száma	Erdőtervezési kör- zetek száma
9130	6404,62	2194	6
91E0	1589,64	958	9
91F0	903,66	287	5
91G0	9637,10	4072	8
91M0	278,67	36	2
Összesen	18813,69	7547	10

Körzeti erdőtervezés:

2021-ben két körzet erdőtervezése érintette Igazgatóságunkat:

- Alpokaljai körzet: 2877 db erdőrészlet, ebből 1395 db védett és/vagy Natura 2000
- Gyöngyös-Pinka-menti körzet: 3525 db erdőrészlet, ebből 204 db védett és/vagy Natura 2000

Az erdőtervezés folyamatában végig részt vettünk. Április 30-ig megadtuk a körzetekhez az általános természetvédelmi szempontokat tartalmazó adatszolgáltatásunkat, amely kiterjedt többek között a körzeteket érintő védett és Natura 2000 területek elhelyezkedésére, az érintett jelölő élőhelyekre és jelölő fajokra, az ex lege védett, helyi védett és egyedi határozattal védett területekre, a tervezési irányelvekre a védett értékek megőrzéséhez, valamint a természetvédelmi célokra és kezelési irányelvekre. Június végéig megadtuk az erdőrészletszintű javaslatainkat, majd a körzeti erdőtervezési eljárásban véleményeztük a terveket.

Az élőhelyek és fajok megőrzése érdekében korlátozásokat kezdeményeztünk a fakitermelések időbeli és térbeli korlátozására, hagyásfacsoportok, biotópfák és holtfa visszahagyására. A vizes élőhelyek, valamint a Kőszegi-hegységben a kis légykapó és fehérhátú fakopáncs élőhelyein, valamint a fokozottan védett területeken teljes gazdasági korlátozás bevezetését kezdeményeztük. Az adatszolgáltatást nehezíti, hogy a természetvédelmi korlátozási javaslatainkat április 30-ig kell megadnunk, a tervezett fahasználatok ismerete nélkül.

Az ügyintézés során sikerült törölni majdnem minden gazdasági célú fahasználatot a fokozottan védett erdőrészekben (egyedül ET maradt), jelentős mértékű hagyásfacsoportok kijelölését és esetenként akár 30 m³/ha holtfa visszahagyását értük el. A vizes élőhelyeken sikerült olyan korlátozásokat bevezetni, amelyek üzemmód váltása nélkül is garantálják a folyamatos erdőborítás fennmaradását. Nem sikerült a természetvédelmi érdekeket érvényesíteni a célállományok kérdésében, sok esetben monokultúrát eredményező EF célállomány került betervezésre.

A kis légykapó és fehérhátú fakopáncs élőhelyein a részletszintű tárgyalásokon nem sikerült a teljes gazdasági korlátozásra vonatkozó kezdeményezésünket érvényesíteni, így 41 db erdőrészlet esetében fogalmaztunk meg véleményeltérést. A kérdéses erdőrészekről a Zöldhatóság szakhatósági állásfoglalása révén törlésre kerültek a fahasználatok. Az erdőterv határozat megszületése 2022. év elejére várható.

Természetvédelmi kezelői véleményezés, adatszolgáltatás:

A nem saját vagyonkezelésben lévő védett és Natura 2000 erdőrészek esetében az illetékes kormányhivatal Erdészeti Osztálya erdőtervmódosítási kérelemmel keresi meg Igazgatóságunkat, melynek megválaszolási határideje 8 nap. Az illetékes kormányhivatal Környezetvédelmi és Természetvédelmi Osztálya vegyszerezési, vegetációs időben való fakitermelési, kerítés építési és bontási ügyekben keresi meg Igazgatóságunkat, melynek válaszadási határideje 5 nap.

Erdőtervmódosítás:	22 db
Vegetációs idejű fakitermelés:	19 db
Vegyszerezés:	4 db
Kerítés építés, bontás:	3 db
Fakitermelések bejelentése:	18 db
Egyéb tájékoztatás:	35 db

Erdőrezervátumok:

Kutatás: 2021-ben elvégzésre került a Pap-erdő (ER54) és Szabó-völgy (ER52) erdőrezervátumok HTV módszertan szerinti újulati- és cserjeszint (ÚJCS) valamint aljnövényzeti (ANÖV) alapállapot-felmérése. Ezen kívül megtörtént a Szalafő erdőrezervátum (ER53) ANÖV monitoringja. A felmérés Szegleti Zsófia vezetésével történt, az első két esetben a Természeti értékek védelme 2021. szakmai keret terhére, utóbbi esetben saját költségvetésből. Igazgatóságunk a felvételezésben segédkezett.

Ügyintézés: 2021-ben ügyintézással a Hosszú-völgy és Szalafő erdőrezervátumok voltak érintettek. A Hosszú-völgyben az Alpokaljai körzet tervezése során kezdeményeztük minden fahasználat törlését a védőzónában, amely csak részben sikerült, mivel 5%-os erélyű ET

fahasználatok előírásra kerültek. Sajnálatos módon a Velem 15B erdőrészletben jelentős mértékű fakitermelések történtek, így a védőzóna védelmi funkciója sérült. A Szalafő erdőrezervátum védőzónája nagy részben letermelésre került a korábbi években. Erdőtervmódosítási kérelem érintette a Szalafő 14C védőzónás erdőrészletet. Itt több erdőrészlet esetében is probléma a lucpusztulás után véghasznált erdőrészletek felújítása tölgygel.

9.1.3 *Jelentési feladatok az Agrárminisztérium számára*

Igazgatóságunk a szakmai irányító szerv által kért jelentéseket, adatszolgáltatásokat az év folyamán teljesítette. Elkészítette a 2021. évre vonatkozó szakmai és pénzügyi beszámolóját. Jelentést készített a 2020-ban elvégzett kutatási és monitorozás feladatokról is. A Költségvetési és Gazdálkodási Főosztály (21 ügyirat) és a Magyar Államkincstár felé az államháztartási jogszabályokban meghatározott követelményeknek megfelelően eleget tettünk beszámolási és adatszolgáltatási kötelezettségünknek. A Nemzeti Parki és Tájvédelmi Főosztály számára beküldtük 2021. évi vagyonkezelési tervezést és a 2020. évi jelentést, valamint havi rendszerességgel a Természetvédelmi Őrszolgálat működéséről, hatósági feladatairól beszámoló jelentést. Nemzeti Parki és Tájvédelmi Főosztály (68 ügyirat), Természetmegőrzési Főosztály (11 ügyirat) szakmai kapcsolattartás folyamatos volt az év folyamán. Rendszeres tájékoztatást adtunk a közbeszerzési eljárásainkról. A Személyügyi Főosztály részére rendszeresen adatot szolgáltatunk a létszám- és bérgazdálkodásra vonatkozóan (100 ügyirat). A Környezeti Nevelési és Ökoturisztikai osztály 2022. év januárjában elkészítette a 2021. évre vonatkozó Látogatóstatistikát, illetve Környezeti nevelési statistikát, valamint az Ökolétesítmények adatbázisának frissítését.

9.1.4 *Ügyfelekkel történő levelezés, egyeztetés*

Igazgatóságunk 2021-ben összesen 632 ügyben levelezett különböző ügyfelekkel különböző témákban. Ezek között a legjelentősebb számban a kaszálási bejelentések (511 db) voltak. Kisebbszámban érkeztek területbérletekkel kapcsolatos megkeresések (55 db) és terület felajánlások megvásárlásra (6 db). Emellett voltak engedélyezési eljárásokat megelőző állásfoglalás kérések (17 db), lakossági bejelentések (28 db), valamint szakdolgozó és szakmai gyakorlatos jelöltek megkeresései (15 db).

9.2 *Szabálysértés*

A 2012. évi II. törvény alapján Igazgatóságunk már nem szabálysértési hatóság, ezért az illetékes rendőrkapitányságokon kezdeményezhet szabálysértési eljárást. 2021-ben nem kezdeményeztünk szabálysértési eljárást.

9.3 *Természetvédelmi bírság*

A Vas Megyei Kormányhivatal Környezetvédelmi és Természetvédelmi Főosztályán 29 eljárást kezdeményeztünk. Ezek között volt védett ill. Natura 2000 területet érintő illegális szemét elhelyezés, rét engedély nélküli átalakítása, illegális fakitermelés, engedély nélküli gyógynövénygyűjtő túra szervezés.

Egy esetben védett madárfajjal, egy esetben pedig fokozottan védett madárfajjal kapcsolatos

jogsértés ügyében kezdeményeztünk eljárást.

2021. május 19-én lakossági bejelentést kaptunk, hogy a csehimindszenti Mindszenty József Általános Iskola homlokzatáról az intézményvezető utasítására leverik a fecskefészkeket. Elsőként természetvédelmi őrünk a helyszínen próbálták tisztázni a körülményeket és jobb belátásra bírni az intézményt. A helyszíni egyeztetést követően tájékoztató levelet is küldtünk. Sajnos a fáradozásunk nem volt eredményes, mert újabb lakossági bejelentést kaptunk, mely szerint továbbra is folytatják a készülő fészkek leverését. Ekkor hatósági bejelentést tettünk. A hatóság végül 87.500,-Ft természetvédelmi bírság fizetésére és a fecskék riasztására kihelyezett tárgyak eltávolítására kötelezte az intézményt.

2021 májusában terepmadarászoktól értesültünk, hogy az Uraiújfalu 0282/3 hrsz-ú vetett gyepvel borított szántó ingatlanon fokozottan védett hamvas rétihéják nászaktivitást mutatnak. Természetvédelmi őrünk felvette a kapcsolatot a területet művelő Sárvári Mezőgazdasági Zrt-vel. Az együttműködés kezdetben jó volt, a kaszálásból kihagyták a kért területrészt. A madarak a megfigyelések alapján folytatták a költést. Magát a fészket nem látták, de a szülők rendszeres mozgása bizonyította a fészkelést. A gazdálkodóval való kezdeti jó együttműködés azonban nem tartott ki a költés befejezéséig, a megbeszéltek ellenére a költéssel érintett területrészt július 31-i észleléssel betárcsázták. A természetvédelmi hatóság 250.000,-Ft természetvédelmi bírságot szabott ki.

9.4 Büntető ügyek

A rendőrség felé 6 bejelentésünk volt. Hulladékgyűjtés rendjének megsértése kapcsán 2 esetben, falopás miatt 4 esetben indítottunk eljárást.

9.5 Polgári perek

Polgári perünk 2021-ben nem volt. Egy közigazgatási perünk volt, melyben az erdészeti hatósági határozatot támadtuk meg bíróságon. A Szombathelyi Erdészeti Zrt. kezdeményezte 50 erdőrészlet esetében a 3 hektárnál nagyobb tarvágásra, valamint 5 hektárnál nagyobb felújító vágásos véghasználatra vonatkozó erdőtervi előírások törlését. A Vas Megyei Kormányhivatal Erdészeti Osztálya a határozatában megállapította, hogy a természetvédelmi hatóságnak nincs jogköre a kérdést vizsgálni (a korábbi gyakorlattal ellentétesen), Igazgatóságunk állásfoglalását pedig tévedésnek nevezték. A határozatot Igazgatóságunk közigazgatási per keretében megtámadta. A közigazgatási per alperese a Vas Megyei Kormányhivatal, az alperes pernyertességének előmozdítására perbelépett a Szombathelyi Erdészeti Zrt. Az ítéletet tárgyaláson kívül hozta meg a Győri Törvényszék, melyben a felperes keresetét elutasította. Az ítélet értelmében a jövőben a 3 hektárnál nagyobb tarvágások és 5 hektárnál nagyobb végvágások bejelentéshez kötöttek, az erdészeti hatóság azok felett kontrollt gyakorol. Az ítélet szerint a hatályban lévő Evt. 41. § (1) bekezdése az engedélyezési eljárást felváltotta a bejelentési eljárással, sem a régi, sem az új Evt.-ben nem szerepel a tárgyi fakitermeléssel kapcsolatban a természetvédelmi hatóság engedélyezési jogköre. Bár a Tvt. 33. § (5) bekezdés a) pontjában szerepel az „engedélyezhető” kifejezést, azonban ebből hatáskör telepítésére vonatkozó kifejezett rendelkezés nem kiolvasható. Tehát mivel az Evt. 41. § (1) bekezdésének módosítását nem követte le a Tvt. módosítása, ezért engedélyezés alatt a bejelentési eljárást és az erdészeti hatóság ellenőrzési jogkörét kell érteni.

9.6 Egyéb jogi ügyek

Tárgyévben összesen 23 szabályzat volt érvényben az Igazgatóságon. A 2020-ban megkezdődött felülvizsgálati ellenőrzést 2021. januárjában lezáró, EF/1-1/2021. számú ellenőrzési jegyzőkönyve intézkedési terv készítést irányozta elő, melynek keretében Igazgatóságunk a szabályzatok közül 16-ot felülvizsgált illetve módosított, továbbá 8 újat készített el 2021-ben.

9.1. táblázat: *Bírságok*

	Ügyek száma	Kiszabott bírság összege (eFt)
Szabálysértési eljárás	0	Nincs információnk
Helyszíni bírság	4	30

9.2. táblázat: *Büntető ügyek*

	Feljelentések száma	Eredményes	Eredménytelen	Folyamatban
Hulladékgazd. rendjének megsértése	2	1	0	1
Lopás	4	2	1	1

9.3. táblázat: *Polgári perek*

	Ügyek száma	Nyert	Vesztett	Folyamatban
Polgári perek	0	0	0	0

10. Természetvédelmi őrszolgálat

10.1 Alapadatok

10.1.1 Személyi feltételek

Igazgatóságunk Természetvédelmi Őrszolgálat az év során 4 tájegységben, 13 fővel látta el feladatait, ebből 12 fő felsőfokú, 1 fő középfokú végzettségű volt. A szűk létszám már a nemzeti park területén is nehezé teszi a feladatellátást.

Felsőfokú végzettségű természetvédelmi őr (fő)	Középfokú végzettségű természetvédelmi őr (fő)	Összesen (fő)
12	1	13

A jogszabályban előírt képesítéssel és az egyéb szükséges jogosítványokkal (maroklófegyver vizsga, „B” kategóriás jogosítvány) is mindenki rendelkezik. Középfokú idegen nyelv ismerete 9 főnek van, német, ill. angol nyelvből, illetve 1 főnek francia, 1 főnek angol nyelvből felsőfokú nyelvvizsgálója van. Két fő PhD fokozatot szerzett.

Az egy főre jutó működési terület tekintetében az országos átlagot 10 fős létszámbővítéssel érnénk el.

10.1.2 Technikai felszereltség, őrszolgálati irodák

A jogszabályban előírt egyenruházattal az őrszolgálat minden tagja rendelkezik, de a beszerzések csak a terepi egyenruhára korlátozódnak. A rendszeresen, minden tájegységben, tartott helyszíni őrszolgálat-vezetői ellenőrzések eredményeként azt az örök előírászerűen viselik.

Jelenleg 9 gépjármű (3 db Suzuki Jimny, 5 db Toyota Hilux, 1 db Dacia Duster) áll az őrszolgálat használatában, műszaki állapotuk a megfelelő és a jó között van. Az Észak-Vasi Területi Osztályon lévő gépkocsikat ugyan nemcsak az őrszolgálat, hanem a többi dolgozó is használja, ez azonban nem okoz fennakadást a munkavégzésben.

Az őrszolgálat minden tagja rendelkezik szolgálati mobiltelefonnal, kézi távcsővel. 6 db spektív (állványos távcső) áll rendelkezésre.

Az adatgyűjtés okostelefonos alkalmazással történik.

Az elhasználódott gépkocsik cseréjét KEHOP plusz pályázatból szeretnénk megoldani, ahogy az egyéb technikai fejlesztéseket is. Utóbbi körben elsősorban terepi adatgyűjtő eszközökre (pl megfelelő GPS vevővel és hardver jellemzőkkel rendelkező okostelefon) és képrögzítő eszközökre (pl. kültéri kamerák, vadkamerák) van szükség. Szükséges az elavult irodai számítógépek cseréje is az ügyintézés rugalmasabbá tevő laptopokra.

A Természetvédelmi Őrszolgálat irodái a kőszegi Bechtold István Természetvédelmi Látogatóközpontban (Észak-Vasi Tájegység) és az őriszentpéteri irodaházunkban (Őrségi, Vasi-Hegyháti és Vendvidéki Tájegység) található. A kőszegi iroda ugyanakkor távol esik a tájegység keleti felén található védett és főként Natura 2000 területektől, így az itteni természetvédelmi őr munka tekintetében kifejezetten indokolt volna egy fő létszámbővítés és egy tájegységi iroda létrehozása. A Vendvidéki Tájegység rendelkezik irodát is magában foglaló épülettel (Apátistvánfalvi Ökocentrum épületében), melyet jelenleg technikai okok

miatt nem használunk. Az épülethez egy saját kis szennyvíztisztítót kell építenünk a csatornahálózat hiánya és az eddigi gyűjtő tönkremenetele miatt, valamint az irodai használathoz megfelelő internetkapcsolatot kell megoldanunk.

10.1.3 *Polgári természetőrök*

Polgári természetőrök száma 25 fő maradt, vizsgára ebben az évben nem került sor. 2021-ben 2 fő bekerült a nemzeti park igazgatóság állományába, a Környezeti nevelési és ökoturisztikai osztályra. 20 fő aktív, öten gyermekvállalás miatt 2021-ben nem vállaltak feladatot. Általában természetvédelmi őr mellé beosztva, felmérésekben (Országos Sasszinkron, hóvirág, fehérhátú fakopáncs felmérés), a Dobogó-erdőn a tavaszi tűzikeőrzésében, és rendezvényeinken (Miénk itt a rét, önkéntes nap, Vasi Természetvédelmi Konferencia) segítették munkánkat. Önállóan továbbra is jelzéseik jelentik a leghasznosabb segítséget őrszolgálatunk számára, valamint az állatmentésekből is kiveszik a részüket.

10.2 *Feladatellátás*

10.2.1 *Hatósági feladatellátás*

A szolgálatteljesítés a létszám és az egyéb feladatok miatt korlátozott. Leginkább a rendszeres területbejárás marad el. A jogellenes tevékenységeket ezért gyakran későn észleljük, ami nemcsak az elkövetők felderíthetetlenségét okozza, hanem a területek, értékek is nagyobb kárt szenvednek. Némi javulást a felderítésekben a vadkamerák nagyobb mértékű használatával értünk el. Több esetben a rendszeres falopással érintett területen vadkamera képei alapján tudtunk eredményes eljárást kezdeményezni. A tavaszi tűzike kiemelten kezelt őrzését polgári természetőrök és a Vas Megyei Rendőr-főkapitányság munkatársainak segítségével oldottuk meg.

Rendszeresen találunk engedély nélküli cserjeirtásokat, néha engedély nélküli gyepfelszántás is előfordul. Erdőkben és fásított területeken is gyakori az engedély nélküli, vagy engedélytől eltérő fahasználat.

Igazgatóságunkon a hatósági jellegű feladatok a természetvédelmi őrök munkájának talán kisebb részét teszik ki, ha a ráfordított munkaidőt nézzük, bár objektíven ezt nehéz elkülöníteni, hiszen az őrök a terepi munka során egyszerre többféle munkát végeznek. Egy fészekellenőrzéssel töltött munkanapon talált engedély nélküli tevékenységből hatósági feladat lesz, így az adott munkanapot tekinthetjük természetvédelmi monitoring tevékenységnek, de akár hatósági ellenőrzésnek is.

10.2.2 *Együtműködés más hatóságokkal*

Rendszeresen együttműködtünk - a megkötött együttműködési megállapodások alapján - a területileg illetékes rendőri, katasztrófavédelmi szervekkel, valamint a polgárőrséggel. Közös járőrszolgálatot láttunk el a rendőrhatalóság tagjaival, elsősorban a védett területeken végzett engedély nélküli közlekedés visszaszorítása, illegális hulladék lerakások, illetve a saját vagyonekezelésben lévő erdők vagyonevédelme érdekében. A közös szolgálat örvendetes módon rendszeres lett: több mint 43 alkalommal csatlakoztak természetvédelmi őrök a rendőrökhöz. A

Magyar Államkincstár munkatársaival mezőgazdasági támogatások ellenőrzése kapcsán 156 esetben bonyolítottunk le helyszíni ellenőrzést, amelyben 11 munkatársunk vett részt.

Az együttműködés célja, hogy az évente, részben véletlenszerűen, részben kockázatelemzéssel kiválasztott gazdálkodók VP agrárkörnyezetgazdálkodási intézkedéseinek, VP Natura 2000 kompenzációs kifizetések és a természetvédelmi vonatkozású kölcsönös megfeleltetési szabályok (JFGK2,3) helyszíni ellenőrzésében résztvevő munkatársaink a Kincstár munkáját segítve, szakértőként működnek közre.

Az ellenőrzésekben résztvevő munkatársaink, a Megyei Kormányhivatalok helyszíni ellenőrzésben érintett munkatársai és a NÉBIH munkatársai között jó munkakapcsolat alakult ki az évek során. Az együttműködés hatékonysága továbbra is példás. Elmondható mindez a gazdálkodókkal való kapcsolattartásra is. Az évenkénti rendszeres ellenőrzések hatására a gazdálkodók nagy része már tudja, hogy a természetvédelmi előírások betartásának kérdésében melyik területileg illetékes természetvédelmi őrhöz fordulhatnak tanácsért, segítségért.

A hatósági, szakhatósági eljárásokban a Vas Megyei Kormányhivatal az Igazgatóság természetvédelmi őrszolgálatának bevonását kérte, elsősorban a friss terepi információk szükségessége, a helyszíni bejárások és a határozatokban foglaltak ellenőrzése miatt.

10.2.3 *Nem hatósági feladatok ellátása*

Rendszeresen végeztük a védett, fokozottan védett, illetve Natura 2000 jelölőfajok monitoringját. Emellett az őrszolgálat tagjai végezték a saját vagyongazdálkodásban lévő gyepek kezelésének monitorozását is.

Az örök részt vettek az élőhelymegőrzési, terület-fenntartási munkákban. A közfoglalkoztatás 2018-as megszűnése után az őrszolgálat tagjai saját kezűleg végezték el a legfontosabb fizikai munkákat, főleg a szőcei láprét és a hasonlóan kiemelkedő értékű területek kaszálása, szénalehordása tekintetében.

Három őr az Észak-Vasi Területkezelési Osztály munkáját segítette, így ellátták a sérült madarak gondozását, illetve a Chernel-kert és a Bechtold István Természetvédelmi Látogatóközpont működtetésében is részt vettek.

Az invázióra hajlamos japánkeserűfű irtását Körmend község határban nem védett saját vagyongazdálkodású ingatlanon végeztük, akác irtását Szőce, Nádasd sajátvagyongazdálkodású erdeiben, KISSOMLYÓN pedig védett növény élőhelyének védelme érdekében magánterületeken, megállapodás alapján végeztük. A Ság-hegyen bálványfa visszaszorításában is részt vett őrszolgálatunk.

3 db gólyafészkek tartóra helyezését, illetve felújítását végeztük el, 2 helyen pedig a gólyák fészkekből kihullott anyagokat távolítottuk el az ereszcatornából. Két helyszínen az E-ON munkatársainak segítségével önálló oszlopokat helyeztünk ki saját vagyongazdálkodású ingatlanokra, amelyeken gólyafészkek tartó és bagoly/vércseláda is található. A megye 2 helyszínén denevérek épületbe jutása miatt kellett szigetelést készíteni és sokszor a bajbajutott denevéreket kellett épületekből menteni.

A békák tavaszi biztonságos átkelését, Szentgotthárd-Zsidahegy közútján épített ideiglenes békaterelővel segítették őrünk. Védett fajok megtelepedését segítő 3 nagy odútelepet (Szalafő, Szőce, Rábagyarmat) őrszolgálatunk tart karban. Az ellenőrzéseket viszont a három

odútelepen kívül is, több helyszínen, szerte Vas megyében (iskolák, majorságok) végzik őrünk. Denevérek számára Iváncon és a körmendi Dobogó-erdőben helyeztünk ki 2021-ben új odúkat.

A molnárfecskek fészkeinek megőrzése érdekében több helyszínen "fecskepelenka" készítésével járultunk hozzá, hogy az emberek türelemmel viseljék e védett faj megtelepedését. Iskoláknak, óvodáknak a járványhelyzet miatt tavasszal nem tartottunk rendezvényeket a jeles napokhoz kötődően, de nyáron és ősszel már 8 környezeti nevelési programot és 2 (Jáki kardvirágos, Lápréti Szőce) túrát meg tudott tartani őrszolgálatunk.

A "Tisztítsuk meg az országot" program után saját költségvetésünk terhére is gyűjtöttünk hulladékot.

A GRASSLAND-HU LIFE IP projekt keretében szintén gyűjtöttünk hulladékot: 200 köbméter gépi erő alkalmazásával, vállalkozó bevonása útján, 21 köbmétert a projektben alkalmazott brigáddal. Ezen kívül 18 ha-on végeztünk cserjeirtást, 5 ha-on tuskómarást, 19 ha-on szárzúzást. Összesen 95 ha kiterjedésben végeztünk kaszálást, a leromlott állapotú gyepterületek helyreállítása érdekében, ez számos területen kétszeri kaszálást jelentett. A „Természeti értékek védelme” szakmai keretből kézi kaszálás útján 19 ha kisméretű, de természeti értékeit tekintve különösen fontos gyepterület kézi kaszálását végeztük el vállalkozó bevonásával.

10.1. táblázat: Órszolgálat

	Felsőfokú végzettségű	Középfokú végzettségű	Összesen
Létszám	12	1	13

	Átlagosan	Minimum	Maximum
Az egy főre eső illetékességi terület (ha)	28106	4946	88522
Az egy főre eső védett természeti terület (ha)*	4602	75	6812

Helyszíni bírságok száma	4
Szabálysértési eljárások száma	0
Természetvédelmi bírság kiszabására irányuló elj.	29
Az igazgatóság által tett feljelentések száma**	12

*nem védett Natura 2000 területek nélkül

** nem természetvédelemmel kapcsolatos feljelentés

11. Költségvetés és vagyon

11.1 Kiadások

Igazgatóságunk 2021.évitervezettkiadásieredeti-előirányzata 814 827 000 Ft volt, ezzel szemben az évvégi módosított előirányzat 2 700 105 612 Ft, a kiadásiteljesítés 2 443 946 938 Ft.

Az elemi költségvetésben meghatározott, kiadási előirányzat több, mint 66,7 %-a a személyi juttatások tervezéséhez kapcsolódott, 244 millió Ft volt dologi kiadásokra tervezhető, mindössze 27 millió Ft pedig beruházási kiadásokra. Az év folyamán azonban a beérkező agrártámogatások, az EU-s támogatások és a saját bevételek előirányzatosítása lehetővé tette az év közben felmerülő kiadások finanszírozását.

Likviditási probléma nem merült fel, a bevételeink kiszámítható időpontban megérkeztek, melyből a kiadásokat ütemezni lehetett.

11.2 Bevételek

Igazgatóságunk 2021.évben 1 477 404 919 Ft költségvetési bevételt realizált. Az előző évről áthúzódó felhasználható előirányzat-maradványa 534 782 230 Ft volt. Bevételeink túlnyomó részét a költségvetési támogatás, 666 501 215 Ft, valamint az EU-s források (KEHOP, LIFE, stb.) tették ki. A tervezett saját bevételi összegek túlteljesültek: eredeti előirányzat 169 998 000 Ft volt, ezzel szemben a teljesítés 210 011 092 Ft. Ennek oka egyrészt a vásárolt erdőknek köszönhető, melyből a tervezettnél több bevételünk származott. Másik oka pedig az, hogy a mezőgazdaságban is a tervezettnél több értékesítésre kerülhetett sor (állat, bála stb.) Illetve jelentős bevétel származott az erdős KEHOP pályázatunkban kitermelt fanyag értékesítéséből. A mezőgazdasági támogatások a vagyongazdálkodás terén felmerült működési kiadások finanszírozásában nyújtottak segítséget, azonban a tervezetthez képest alulteljesültek a kifizetések következő évre történő áthúzódása miatt.

Nemzeti parki termék védjegyes termékek értékesítéséből Igazgatóságunknak 644 eFt bevétele keletkezett (tökmagolaj, tökmagkrém, fazekastermékek).

11.3 Vagyon

Az Igazgatóság vagyonának alakulását a 10.3. táblázat mutatja.

Az Igazgatóság 2021. évi mérlegfőösszege 7 290 457 661 Ft volt, az előző évi értékhez (6 749 871 408 Ft) képest kis mértékben növekedést mutat, melyet túlnyomórészt a tárgyi eszközök állományváltozása okoz, 878 714 298 Ft összegben mutatható ki a növekedés, melynek oka az új létesítmények kialakítása.

A nemzeti vagyonba tartozó befektetett eszközök értéke összességében az előző évihez képest 880 428 389 Ft-tal növekedett.

2021-ban a legjelentősebb fejlesztések:

- Lezárult a KEHOP forrásból indított 100 férőhelyes bikaistálló építése
- Szalafőn, a Pityerszeri falumúzeumban befejeződött a Visontay ház felújítása, az Agrárminisztérium által biztosított keretből
- Csákánydoroszlón elkezdődött a Vízi Vándor Látogatóközpont építése
- László major gépüzem, többfunkciós csarnoképület tervezése folytatódott

- A Széll Kálmán majorban felépült az új Lóistálló
- KEHOP-ból egy db mikrobusz beszerzésre került
- 238 millió Ft értékben vásároltunk mezőgazdasági eszközöket, köztük 3 db Massey Ferguson traktort (KEHOP pályázatból)
- 178 millió Ft-ból vásároltunk az Erdős KEHOP forrásból erdészeti gépeket
- 49 millió Ft összegben LIFE pályázatból traktort és további gépeket vásároltunk

Folyamatban lévő főbb beruházásaink:

Csákánydoroszlói Vízbázis építése, László major gépüzem átépítése, kőszegi Látogatóközpont energiahatékonysági fejlesztési terve.

Felújítások:

Szalafőn, a Pityerszeri falumúzeumban a Visontay ház felújítására került sor nettó 54 millió Ft összegben, melyre az Agrárminisztériumtól 49 millió Ft támogatást kaptunk. A felújítás keretében a műemlék épület darabokra szét lett szedve, a problémás gerendák ki lettek cserélve, majd ezt követően újjá lett építve.

Forgóeszközök

A forgóeszközök állománya az előző évihez képest összességében csökkent (27 901 312 Ft), a vásárolt készletek összege növekedett minimálisan, mintegy 202 787 Ft-al, a növendék-, hízó- és egyéb állatok értéke mintegy 27 millió Ft-al nőtt. Ennek oka, hogy a hízóbikákat meghagytuk, nyilvántartásuk ezen a soron történik, azonban a Tenyészállatok soron kisebb az összeg az előző évihez képest, hiszen a hízóbikák tenyészé minősítésére még várni kell.

A befejezetlen termelés, félkész termékek, késztermékek összege 55 millió Ft-al csökkent.

11.1. táblázat: Kiadások

		Eredeti előirányzat (Ft)	Teljesítés (Ft)
Működési kiadások	Személyi juttatás	468 661 000	498 675 392
	Munkaadót terhelő járulék	74 805 000	79 310 268
	Dologi kiadások	244 172 000	604 826 087
	Egyéb működési célú támogatások ÁH-on belülre	0	37 080 420
Felhalmozási kiadások	Egyéb felhalmozási célú kiadások	0	
	Intézményi beruházási kiadás	27 189 000	1 180 128 251
	Felújítás	0	43 926 520
Kiadások összesen		814 827 000	2 443 946 938

11.2. táblázat: Bevételek

		Eredeti előirányzat (Ft)	Teljesítés (Ft)
Támogatások államháztartáson belülről	Működési	123 365 000	108 668 778
	Felhalmozási	0	1 041 205 734
Működési bevételek		169 998 000	210 011 092
Felhalmozási bevételek		0	4 134 614
Átvett pénzeszközök	Működési	0	53 165 054
	Felhalmozási	300 000	60 219 647
Államháztartáson belüli megelőlegezések		0	23 564 434
Központi, irányítószervi támogatás		521 164 000	666 501 215
Maradvány igénybevétele		0	534 782 230
Összes bevétel		814 827 000	2 702 252 798

11.3. táblázat: Vagyon

	Bruttó érték (Ft)	Értékcsökkenés (Ft)	Nettó érték (Ft)
Immateriális javak	24 926 022	21 505 445	3 420 577
Ingtatlanok és kapcsolódó vagyoni értékű jogok	5 849 344 103	402 369 494	5 446 974 609
Befejezetlen beruházás	667 886 280	0	667 886 280
Gépek, berendezés, felszerelés, Járművek	1 419 937 884	812 312 024	607 625 860
Tenyészállatok	134 955 191	64 313 562	70 641 629

11.4. táblázat: Befektetett eszközök

	Előző évben (eFt)	Tárgyévben (eFt)
Szellemi termékek	1 707	3 421
Immateriális javak összesen	1 707	3 421
Ingtatlanok és kapcsolódó vagyoni értékű jogok	5 398 449	5 446 975
Gépek, berendezések és felszerelések, Járművek	314 956	607 626
Tenyészállatok	81 667	70 641
Beruházások, felújítások	119 342	667 886
Tárgyi eszközök összesen	5 914 414	6 793 128
Nemzeti vagyonba tartozó befektetett eszközök mindösszesen	5 916 121	6 796 549

11.5. táblázat: Nemzeti vagyonba tartozó forgóeszközök

	Előző évben (eFt)	Tárgyévben (eFt)
Vásárolt készletek	20 955	21 158
Befejezetlen termelés, félkész termékek, késztermékek	108 611	53 318
Növendék-, hízó és egyéb állatok	46 892	74 081
Nemzeti vagyonba tartozó forgóeszközök:	176 458	148 557

11.6. táblázat: Épületek

Az épület típusa	Száma (db)	Növekedés a tárgyévben (db)
Iroda	2	0
Információs Centrum	1	0
Kóstolóház	1	0
Vendégház	1	0
Látogatóközpont	3	0
Múzeum (Ság-hegy)	1	0
Műemlék-együttes	1	0
Fedett kerékpártároló	1	0
Szociális épület	1	0
Tanya (volt TSZ major 6 épülettel)	6	0
Állattartó épület	3	2
Szarvasmarha istálló	2	1
Natura 2000 fogadóépület	1	0
Játszóház	1	0
Strandfürdő épületegyüttes	1	0
Madárröpdé	2	0
Erdei Iskola (Nat. 2000 Harmatfű Oktatóközpont)	1	0
Kilátó Szalafő 049/6 hrsz	1	0
Kilátó Kondorfa 049/4 hrsz	1	0
Kilátó Kőszeg	2	0

11.7. táblázat: Eszközök

Az eszköz megnevezése	Száma (db)	Növekedés a tárgyévben (db)
Mezőgazdasági munkagép	62	20
Terepjáró	16	0
Személygépjármű	12	1
Erdészeti gép	3	8
Motorkerékpár	1	1
Kerékpár(e-bike)	20	0
Vízi jármű	4	0

Videokamera	1	0
Digitális fényképezőgép	29	3
Spektív	12	0
Kézi távcső	50	1
Számítógép (notebook)	89	9
Mobiltelefon	63	11

12. Bemutató, oktatás, társadalmi kapcsolatok

12.1 Ökoturisztikai és környezeti nevelési infrastruktúra

12.1.1 *Látogató- és oktatóközpontok*

Őriszentpéter: Harmatfű Természetvédelmi Oktatóközpont

A Harmatfű Természetvédelmi Oktatóközpont szállásépülete erdei iskolai bázishelyként működik. 10 szobában összesen 33 fő elszállásolását tudjuk biztosítani.

Az oktatóközpont főépülete jelenleg nem tölti be funkcióját, felújítása, természetiskolai kiszolgáló épületté alakítása „A Natura 2000 területeket bemutató hálózat elemeinek infrastrukturális fejlesztése Vas megyében” elnevezésű KEHOP Plusz projekt-tervek közt szerepel.

Natura 2000 Látogató- és Fogadóközpont

Az Őriszentpéter központjában lévő épületegyüttes fogadóközpontjának első emeletén kialakított „Az Őrség természeti értékei” elnevezésű interaktív kiállítás négy termen keresztül mutatja be interaktív módon az őrségi élőhelyeket. A ház körüli élővilág, az őrségi őshonos gyümölcsfajták, az erdei és réti életközösségek, valamint a vizes élőhelyek őrségi jellegzetességeit minden teremben egy-egy kapcsolati hálóval szemléltető installáció prezentálja. A kiállítás 2018 júliusa óta látogatható, az érdeklődők visszajelzése alapján nagy népszerűségnek örvend.

Az épület földszintjén kapott helyet a Tourinform Őrség iroda, mely az országos tourinform hálózathoz kapcsolódva segíti a térségbe érkezők turisztikai információkkal való ellátását. Az irodának köszönhetően szélesebb körben tudjuk népszerűsíteni saját kiadványainkat és szolgáltatásainkat is, hiszen nemcsak azok térnek be hozzánk, akik a nemzeti park iránt érdeklődnek. Ezen kívül a térségi szolgáltatókkal való kapcsolattartás is gördülékenyebb a tourinform égisze alatt.

Az épületben található a nemzeti park ajándékboltja és kávézója is. Az ajándékbolti kínálat nemcsak „saját-márkás” termékekből áll, igyekszünk a természetvédelmi témájú kiadványok, könyvek széles palettáját is kínálni a hozzánk érkezőknek a legkisebbektől a felnőttekig. Emellett a helyi, illetve védjegyes termelőktől megvásárolható és piacképes áron értékesíthető termékeket is kínáljuk.

A fogadóközpont udvarán kerékpártároló és pihenő padok biztosítják a látogatók kényelmét.

A látogatóközpontban kapott helyet a működési területünk Natura 2000 területeit bemutató kiállítás és az Igazgatóság adminisztratív központja is.

A 2021. évi tavaszi járványügyi korlátozások miatt a látogatóközpont május 11-től fogadott csak vendégeket.

Kőszeg: Bechtold István Természetvédelmi Látogatóközpont

Az Európai Unió támogatásával 2006-ban felépült, a 2010-ben az év látogatóközpontja címet elnyert Bechtold István Természetvédelmi Látogatóközpontban olyan kiállítások látogathatók, melyek híven szemléltetik a környék jellegzetes élővilágát. Interaktív kiállítótermünkben a gyerekek játékos formában ismerkedhetnek a természettel. A hét kiállító-egységben a madarak életét kísérhetik figyelemmel. A 2021. év során felújításra került az épület kupolaszerkezete.

A központ mellett található arborétumban madárvédelmi mentőközpont működik: sérült vagy elárvult madarakat ápolunk. A látogatóközpontban multimédiás konferenciaterem, a parkban óriás puzzle, sövénylabirintus várja a vendégeket. A 2021. évi tavaszi járványügyi korlátozások miatt a látogatóközpont csak május 11-től fogadott vendégeket.

12.1.2 *Tanösvények*

Az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság kezelésében lévő tanösvények:

- Rezgőnyár tanösvény
- Sárgaliliom tanösvény
- Fürge Cselle tanösvény
- Szomoróczy tanösvény
- Szala-menti tanösvény
- Élet a kaszálógyümölcsösben Tanösvény
- Felsőszéri tanösvény
- Körtike tanösvény
- Hármashatár tanösvény
- Rába-menti tanösvény
- Nyugati pont tanösvény
- Rókagomba tanösvény
- Áfonyás tanösvény
- Malomgát tanösvény
- Tőzegmohás láprét tanösvény
- Dobogó-erdő tanösvény
- Felelős hulladékgazdálkodás tanösvény
- Gyantászok útja tanösvény - új
- Védett növényeket bemutató tanösvény (Chernel-kert, Kőszegi TK)
- Madárvédelmi tanösvény (Chernel-kert, Kőszegi TK)
- Ság-hegy élővilágatanösvény (Sághegyi TK)
- Ságvulkánösvény (Sághegyi TK)

12.1.3 *Egyéb bemutatóhelyek*

Őrségi Népi Műemlékegyüttes

A Szalafő-Pityerszeren található Őrségi Népi Műemlékegyüttes épületei a 2021-es évben is hatékonyan szolgálták az Őrségbe látogatók ismereteinek bővítését a népi építészettel kapcsolatban.

Az Agrárminisztérium támogatásának köszönhetően a Visonati-féle lakóház teljes rekonstrukciója és interaktív kiállítás létrehozása valósult meg a 2021. évben.

A Pityerszeren tartott rendezvényeink, foglalkozásaink (hagyományos, kézi tökmagolaj-sajtolás, őrségi kerekperccs sütés, íjászkodás, mézeskalács díszítés, kincskereső játék, táncház, fazekas korongozással és fazekas bemutató) jelentősen hozzájárultak a látogatószám növekedéséhez.

A járványhelyzet korlátozásai miatt a tavaszi nyitás április 1-ről május 3-ra tolódott.

A Természetismereti és népi hagyományok öko-aktív élményközpontja, rövidebb nevén a Ját-szópajta a 2021-es évben is kedvelt helyszín volt az óvodás, kisiskolás korosztály számára.

A műemlékegyütteshez tartozó büfé és szatócsbolt helyiségeket továbbra is bérleményként üzemeltettük.

A műemlékegyüttes területén igénybe vehető családbarát szolgáltatások egyikeként a Pityerke játszótér továbbra is biztosította az önfelelt mozgás lehetőségét a legkisebbek számára.

Az élő múzeum elvét követve továbbra is fenntartottuk a baromfiudvart és a kecskesimogatót.

A műemlékegyüttes területén lévő „Élet a kaszálógyümölcsösben” interaktív tanösvény és az éjszakai életet bemutató kiállítás a természetismereti szemléletformálásban töltött be fontos szerepet.

A műemlékegyüttestől ebben az évben is folytatódtak a rendszeresített túrák az eurázsiai vadlovak és az európai bölények bemutatására is. Ezek a túrák az egyéb Pityerszeren igénybe vehető kiegészítő szolgáltatásokkal kombinálva sok csoport komplex megismerési igényét szolgálták.

A 2020. évben vásárolt ún. Guminár-ház felújítása és a műemlékegyütteshez szervesen illeszkedő kiállítás létrehozása az „Egy hagyományos őrési lakóház, az ún. "Guminár ház" Natura 2000 bemutató hálózati ponttá alakítása az Őrségi Népi Műemlékegyütteshez csatlakozó attrakcióként” elnevezésű KEHOP Plusz projekt tervben szerepel.

Sághegyi Múzeum

A Sághegyi Múzeum néhány éve történt teljes felújítása, interaktív kiállítási egységekkel való kiegészítése, a teljes kiállítási anyag megújítása minőségi javulást jelentett a kínálati oldalon. A bemutatóhelyet 2021-ben is Celldömölk Város Önkormányzat üzemeltette.

Ökoturisztikai Információs Centrum

Az Apátistvánfalvánlétesült bemutatóhely a szlovén ajkú Rába-menti turisztikai vállalkozások segítségével, a szomszédos natúrparkokkal (Goričko, Raab) való kapcsolatok kiterjesztését, a helyi közösség szemléletformálását tűzte ki célul. A 2021-es évben a vendvidéki szakvezetéses túrák elsődleges kiindulópontjaként funkcionált.

Természetturisztikai Kutatóközpont és Kutatóház (Lápok Háza)

A Lápok Házában kapott helyet „A lápok titokzatos világa” elnevezésű interaktív kiállítás, mely az őrési lápok jellegzetességeit hivatott bemutatni. A házban található kiállítás mellett 2021-ben nemcsak ajándékbolttal és turisztikai információ-nyújtással segítettük az ide látogatókat, hanem büfé szolgáltatást is biztosítottunk. A ház udvarán található kültéri tanterem fedett helyen biztosította a különböző foglalkozásokat. Itt kapott még helyet egy kis játszótér és egy kialakított szalonnasütő hely is. Az itt nyújtott szolgáltatásokat bővítette a tözegmohás lápréten található tanösvényen vezetett túra, illetve a Szóce-patakon végzett biológiai vízminőség vizsgálat, a patak makrogerinctelen faunájának bemutatása is.

2021-ben az üzemeltetést végző személyzet 1 főre korlátozódott, így a nyitvatartási időt csökkentenünk kellett. A bemutatóhely a járványhelyzet korlátozásai miatt csak május 4-től üzemelt. Így május 4-től június 14-ig, illetve szeptember 1-től október 31-ig keddtől szombatig, a nyári szezonban június 15-től augusztus 31-ig keddtől vasárnapig volt nyitva.

12.1.4 Természetiskolai minősítésre felterjesztett helyszínek

Harmatfű Természetiskola

A 2019-ben felújított épület 10 szobájában összesen 33 főt tudunk elszállásolni, két-, három-,

és négyágyas szobákban. Emellett melegítőkonyha és egy közösségi helyiség található még az épületben. Az épület környezetében egy fedett kerékpártároló és egy tűzrakóhely került kialakításra, valamint itt kapott helyet a felelős hulladékgazdálkodás megismertetését szolgáló tanösvényünk. 2021-ben két objektummal bővült a természetiskolai szálláshely udvara, a lovak életét, és a muraközi ló jellegzetességeit bemutató interaktív Muraközi tanteremmel és vizes élőhelyek hangulatát megidéző a Fekete gólya játszótérrel.

12.1.5 *Szálláshelyek*

Keserűszeri Vendégház és sátorozóhely

A Keserűszeri Vendégház a Téry Ödön Turistaház Fejlesztési Programnak köszönhetően 2020-ban megújult. A komfortnövelő fejlesztésnek köszönhetően a 4 db négyágyas szobát 3 ágyassá alakítottuk (pótágyazási lehetőség biztosított), minden szobához külön fürdőszobát építettünk ki, a fűtést elektromos fűtésre cseréltük, az energiaellátást napelem biztosítja és szürkevíz-hasznosítási rendszert alakítottunk ki.

A vendégház udvaratovábbra is 30 fő sátorozását teszi lehetővé, vizesblokkokkal és megújult konyhával.

Harmatfű Természetiskola Szállás

A 2019-ben felújított épület 10 szobájában összesen 33 főt tudunk elszállásolni, két-, három-, és négyágyas szobákban. Emellett melegítőkonyha és egy közösségi helyiség található még az épületben.

12.1.6 *Új ökoturisztikai és környezeti nevelési létesítmények*

Gyantászok útja tanösvény

Az Apátistvánfalván létrehozott tanösvény a kisparaszti szálalóerdők, és a vendvidékre jellemző elegyes fenyvesek élővilágának bemutatásán túl az ún „gyantászás” folyamatát is bemutatja, valamint kitér a további erdei mellékhaszonvételi lehetőségekre is. A 4,1 km hosszú tanösvény az Ökoturisztikai Információs Centrumtól indul, és Apátistvánfalva erdein vezet végig a látogatókat.

Feketególya játszótér

A Harmatfű Természetiskola udvarán létesült játszótér a vizes élőhelyek hangulatát idézi meg. Központi figurája a fekete gólya, a játékokat pedig a nádas, sásos, ingoványos környezet ihlette. Elsősorban ügyességi, egyensúlyozós, mozgásos játékelemek kerültek kialakításra, igazodva a természetiskolában megszálló iskolás korosztály igényeihez.

12.2 *Ökoturisztikai és környezeti nevelési programok, szolgáltatások*

12.2.1 *Szakvezetési túrák, speciális túrák*

A 2021-es esztendőben 8112 fő vett részt összesen szakvezetéseinken, nyári túráinkon. Ebbe a munkába a Természetvédelmi Őrszolgálat és a Természetmegőrzési Osztály munkatársai is

aktívan bekapcsolódtak. A járványhelyzet korlátozásai miatt a téli, illetve kora tavaszi túráink elmaradtak, azonban májustól kezdődően egyre több csoport jelentkezését fogadtuk. Az Európai Nemzeti Parkok Napján speciális Bölényszafarit tartottunk a kondorfai Hegy-Völgy Vadon területen. Szerveztünk természetismereti túrát a virágzó tőzegmohás láprétre, és az újonnan védett területté nyilvánított jáki kardvirágos erdőbe. Ezekben a kis létszámmal tervezett, speciális túrákon összesen 88 fő vett részt. A nyári hétköznapi meghirdetett túrák a családok, baráti társaságok körében voltak népszerűek. Ezekben a napokon Szalafőn, Magyarszombatfán és Szócén gyalogtúrákat szerveztünk, a Vendvidékre elektromos kerékpáros túrákat vezettünk, illetve az Őrségi Népi Műemlékegyüttesnél szekerezésre is volt lehetőség. Összesen 537 fő vett részt ezeken a túrákon. Az Őrségi Népi Műemlékegyüttesnél tárlatvezetést és bölénytúrát tartottunk az év során előzetes bejelentkezés alapján, melyeken összesen 6196 fő vett részt. A szőcei tőzegmohás lápréten 628 főnek tartottunk szervezett túrát. Előzetes bejelentkezés alapján 663 főt kísértünk szakvezetéseinken szerte az Őrségben.

12.2.2 *Nyílt nap, jeles nap, saját szervezésű rendezvények*

A **nyílt napokon** 2021-ben is változatos programokkal vártuk az érdeklődőket. Pataklakók kalandjai címmel ismeretterjesztő filmet készítettünk a vízfolyások gerinctelen állatvilágáról, melynek bemutatóján 140-en vettek részt, ezt az alkalmat terepi patakvizsgálati bemutatóval színesítettük. Traktoros napot szerveztünk az Őrségi Népi Műemlékegyüttesnél, amelyen 35 főnek mutattuk be az újonnan beszerzésre kerül mezőgazdasági gépeket, és a legelő állatainkat. A Hétrétország Köztiválon terepi patakvizsgálati bemutatót tartottunk, melyen 50 fő vett részt. Megrendeztük a Majorsági családi élménynapot, melyen 130 fő, jórészt kisgyermekes családok ismerkedhettek a Széll Kálmán major lakóival. Az adventi időszakban kézműves foglalkozással vártuk a gyerekeket a Természetiskolában, melyen 25 fő vett részt.

A kőszegi Chernel-kertben madárgyűrűzési bemutatót szerveztünk, melyen 40 fő érdeklődő figyelte meg a gyűrűzés folyamatát. A Doroszlói-réteken 2 alkalommal is nyílt túrát szerveztünk, összesen 60 fő résztvevővel. A Savaria Múzeumban madár bemutatót tartottunk, melyen 100 fő vett részt, valamint a Rába Természetházban 30 fő résztvevőnek madárgyűrűzési bemutatót szerveztünk. Ezen kívül Lepkevadászatot tartottunk 50 fő részvételével.

A **jeles napok** alkalmait a 2021-es évben az óvodás és az általános iskolás korosztály számára a Madarak és Fák Napjával kezdtük, melyen 50 fő vett részt. Az Európai Madámegfigyelő Napok alkalmával a rábapatyi bányatónál szervezett programon 120 fő vett részt.

Az Állatok Világnapján a Chernel-kertben 50 fő, Óriszentpéteren 70 fő ismerkedhetett Igazgatóságunk állatállományával.

A **saját szervezésű rendezvények** közül a tavaszi megszokott programjaink a járványhelyzet miatt elmaradtak, így a Húsvétváró, a Lepkekaland, és a Pünkösdlő nem került megrendezésre 2021-ben.

Nem tudtuk meghirdetni végül a márciusban tartandó Csörgőalma Oltónapot sem, ahol az őshonos gyümölcsfajták népszerűsítésére különféle programokat, előadásokat szerveztünk volna. A kőszegi Abért-tónál szervezett „Megjöttek a madarak” elnevezésű kora tavaszi programunkat sem tudtuk meghirdetni.

2021-ben megtartottuk azonban a Miénk itt a rét! elnevezésű rendezvényt a kőszegi Alsó-réten, mely hagyományosan Vas megye leglátogatottabb természetvédelmi rendezvénye, a pénteki napon az iskolás csoportok, szombaton pedig a családok ismerkedhettek a játékos feladatokon keresztül a rétek élővilágával. Ezen a programon összesen 430 fő vett részt.

A Tökfesztivált egy, a megszokotthoz képest korábbi időpontban, szeptember 11-én szerveztük,

tekintettel a koronavírus okozta bizonytalanságra. Összesen 2800 fő látogatót regisztráltunk a rendezvényen.

12.2.3 *Természetiskolai minősítésre felterjesztett programszolgáltatás*

Természetiskola programot a tavasz folyamán 191 gyermeknek tartottunk. Ezen kívül két alkalommal saját szervezésű napközis nyári táborot hirdettünk a közelben lakó gyermekeknek, melyen összesen 36 gyermek vett részt, illetve természetiskolai foglalkozást tartottunk egyéb táborokban összesen 144 gyermeknek.

A Természetiskola minősítésre a következő programok kerültek felterjesztésre:

Alsós korosztály (1-4. osztály):

A program címe: **Az erdők világa**

A program témája: Megismerkedni az erdővel, annak alkotóelemeivel, az erdőben élő állatokkal, az erdők kincseivel.

Modulok:

- Ismerd meg a terepet: Ismerkedés a helyszínnel, a körülötte lévő természeti környezettel, a településsel és az őrségi élőhelyekkel.
- Az erdei körforgás: Az erdőben bekövetkező változások, szukcessziós folyamatok megismerése és megtapasztalása, lomblevél lebomlási fázisainak megfigyelése.
- Az állatok nyomában: Erdei állatok, állatnyomok és jelek, táplálékhálózat.

A program címe: **Ilyen az élet az Őrségben**

A program témája: Megismerkedni az őrségi élőhelyekkel, a hagyományos életmóddal, az egyedülálló őrségi településszerkezettel (szerek) és építészettel, és mesterségekkel, valamint az ember környezetében élő madarakkal.

Modulok:

- Ismerd meg a terepet: Ismerkedés a helyszínnel, a körülötte lévő természeti környezettel, a településsel és az őrségi élőhelyekkel.
- Pityerszeri felfedező körút: Szala-mente élővilága, őrségi életmód és mesterségek.
- Körülöttünk élő madárvilág: Milyen madarak élnek körülöttünk, mit tehetünk értük?

Felső korosztály (5-8. osztály):

A program címe: **Sokszínű élővilág**

A program témája: Megismerkedni az erdővel, annak alkotóelemeivel, az erdőben élő állatokkal, az erdők kincseivel.

Modulok:

- Ismerd meg a terepet: Ismerkedés a helyszínnel, a körülötte lévő természeti környezettel, a településsel és az őrségi élőhelyekkel.
- Az erdei körforgás: Az erdőben bekövetkező változások, szukcessziós folyamatok megismerése és megtapasztalása, lomblevél lebomlási fázisainak megfigyelése
- Erdei kincsestár: Erdei állatok, állatnyomok és jelek, táplálékhálózat
- Keserűszeri kalandok: Kaszálógyümölcsösök élővilága, vízminőség vizsgálat, lepkevadászlat és –határozás
- Teszteld a tudásod: A hét zárása játékos vetélkedők formájában

A program címe: **Sokszínű élővilág**

A program témája: Az 5 napos program során minden olyan fontos területet és témát érintünk, amivel segíthetjük a természetvédelem szerepét. Megismerkedünk olyan fontos élőhelyekkel mint a csökkenő számban lévő lápi területek. A felelős hulladékgazdálkodás és a hulladékcsökkentés lehetőségeivel is foglalkozunk.

Modulok:

- Ismerd meg a terepet: Ismerkedés a helyszínnel, a körülötte lévő természeti környezettel, a településsel és az őrségi élőhelyekkel.
- Felelős hulladékgazdálkodás: Mi a szemét és a hulladék közti különbség, szelektív hulladékgyűjtés, újrahasznosítási lehetőségek, fenntarthatóság.
- Erdei kincsestár: Erdei állatok, állatnyomok és jelek, táplálékhálózat
- Láp réti kalandozás: A lápok élővilága és az ott élő nemszeretem állatok.
- Teszteld a tudásod: A hét zárása játékos vetélkedők formájában

12.2.4 *Egyéb ökoturisztikai és környezeti nevelési programok, szolgáltatások*

Az Igazgatóság egész évben tartotta a kapcsolatot a helyi óvodákkal, térségi általános és középiskolákkal, valamint felsőfokú oktatási intézményekkel. Összesen 259 fő gyermeknek tartottunk valamilyen természetismereti programot az iskolákban, óvodákban. Egy hetes szakmai gyakorlati tábort szerveztünk a szombathelyi Hermann Ottó Szakképző Iskola környezetvédelmi technikus tanulóinak, illetve a Soproni Egyetem erdőmérnök hallgatóinak.

A Magyar Nemzeti Parkok Hete nyitórendezvényén pedig kb. 1100 gyermekkel ismertettük meg az Őrség világa elnevezésű társasjátékot.

Az Őrségi Népi Műemlékegyüttesnél szervezett kézműves foglalkozásaink továbbra is nagy népszerűségnek örvendenek. Ezeken a foglalkozásokon az őrségi hagyományokkal igyekszünk megismertetni a résztvevőket, így „hőkkön” sült kerek perccet készítünk, mézeskalácsot díszítünk, reflexíjjal íjászodunk, a hagyományos tökmagolajsajtolás menetét mutatjuk be kóstolási lehetőséggel, fazekas bemutatót tartunk, korongozási lehetőséget nyújtunk, illetve táncjátékot tartunk. Összesen 2361 fő vett részt foglalkozásainkon a 2021. évben.

A Natura 2000 Látogatóközpontban két kiállítás szerveztünk 2021-ben. Az őrségi fazekasságot bemutató kiállítás egy állandó kiállítótérrel rendelkezik, melyen a régmúlt hagyományait lehet megtekinteni, illetve egy időszakos kiállításon a ma élő fazekasok munkáit mutattuk be. Ezt a

kiállítást 2021-ben 650 fő tekintette meg. Ezen kívül a szlovén kisebbségi iskolások Kaptárvég kiállítása is látható volt a Látogatóközpontban, melyet 240 fő tekintett meg.

A kőszegi Bechtold István Terészetvédelmi Látogatóközpontban a Vándor Székely kiállítást 566 fő, az Év természetfőptosa kiállítást pedig 226 fő tekintette meg.

Együttműködési megállapodásunk az alábbi iskolákkal és óvodákkal van:

- Kossics József Kétnyelvű Általános Iskola és Óvoda Felsőszölnök
- Körzeti Általános Iskola Óriszentpéter
- Apátistvánfalvi Kéttannyelvű Általános Iskola és Óvoda
- Kölcsey utcai Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola, Körmend
- Pankasz, Kistrákos, Viszák Általános Iskolája és Óvodája
- Csaba József ÁMK, Csákánydoroszló
- Széchenyi István ÁMK Általános Iskola, Nádasd
- Somogyi Béla Általános Iskola, Körmend
- Magyarlak – Csörötnek Általános Iskola és Óvoda
- Zalalövői Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola
- Pöttömsziget Óvoda és Bölcsőde Bajánsenye
- Katica Óvoda Óriszentpéter
- Zalalövői Napközi otthonos Óvoda
- Kétnyelvű Általános Iskola Pártosfalva (Szlovénia)
- Izsák Imre Általános Iskola Zalaegerszeg
- Rábagyarmati Általános Iskola

2021-ban az Aktív- és Ökoturisztikai Fejlesztési Központnak által rendelkezésünkre bocsátott 15 db elektromos kerékpárt egy helyi vállalkozóval közösen üzemeltettük. A fenntartási kötelezettségünknek eleget téve májustól október végéig szerveztünk túrákat, melyeken összesen 162 fő vett részt.

12.2.5 *Kiadványok*

Igazgatóságunk a 2021-es évben 10 új kiadványt jelentetett meg:

- Aktívan a zöldben – 20.000 db
- Muraközi lovak az Órségi Nemzeti Parkban – 1.000 db
- Magyartarka szarvasmarhák az Órségi Nemzeti Parkban – 1.000 db
- Védjegyes termékek az Órségi Nemzeti Parkban – 5.000 db
- Erdőt, természetesen! – 2000 db
- Órség és környéke turistakalauz – 20.000 db
- Muraközi foglalkoztató füzet – 2.000 db
- Miénk itt a rét! Módszertani kézikönyv – 500 db
- Vizes élőhelyek ökológiai hálózatának fejlesztése az osztrák-magyar határrégióban – 5.000 db
- Chernel-kerti Madárvédelmi Mentőközpont - Éves tájékoztató 2020 – 600 db

Ezen kívül a Pananet+ pályázatnak köszönhetően immár ötödik alkalommal adtuk ki népszerű, nemzeti parki újságunkat, mely a Harmónia – Az Órségi Nemzeti Park Igazgatóság lapja nevet viseli. 11 300 példányban került terjesztésre, a nemzeti park valamennyi háztartásába eljuttattuk.

12.2.6 *Látogatóstatisztika*

Őrségi Népi Műemlékegyüttes

Az Őrségi Népi Műemlékegyüttes látogatói 2021-ben 8.408 fő teljes árú és 25.024 fő kedvezményes (diák/nyugdíjas, csoportos vagy családi) jegyet váltottak, így összesen 33.432 fő belépőjegyet vásárló látogatta a szabadtéri múzeumot. Az ingyenes kategóriába tartozó látogatók száma 3.440 fő volt. 2021-ben így mindösszesen 36.872 főt regisztráltunk, ami 15 százalékos növekedés az előző évhez képest. A műemlékegyüttes 2021-ben a koronavírus helyzet miatt a szokásos április 1. helyett csak május 3-tól tudott látogatókat fogadni.

Bechtold István Természetvédelmi Látogatóközpont

A Bechtold István Természetvédelmi Látogatóközpont látogatószáma az alábbiak szerint alakult: teljes árú jegyből 1.227 db-ot, kedvezményes (csoportos/családi/diák/nyugdíjas) jegyből pedig 2.534 db-ot váltottak. Ingyenesen 185 fő látogatta az intézményt, így összesen, a 2020-as évhez képest 28 százalékos növekedés mellett, 3.946 fő látogatót regisztráltunk 2021-ben. A látogatóközpont májustól októberig volt nyitva.

Sághegyi Múzeum

A bemutatóhelyet 2021-ben Celldömölk Város Önkormányzata üzemeltette, az éves látogatószáma 2.656 fő volt, melyből 762 fő váltott teljes árú belépőjegyet, 1.894 fő pedig kedvezményes (diák, nyugdíjas vagy családi). A múzeum 2021-ben május 1-től október 31-ig tartott nyitva.

Lápok Háza

A Lápok Háza látogatóinak száma 2021-ben 35 százalékkal haladta meg az előző évit és részleteiben a következőképpen alakult: 2.739 fő váltott teljes árú belépőjegyet, 2.238 fő pedig kedvezményes (diák vagy nyugdíjas). Ingyenes látogatónk 581 fő volt. Kiegészítő szolgáltatásként 17 alkalommal, összesen 628 főt vezettünk a tőzegmohás lápréten, illetve 13 diáknak tartottunk biológiai vízminőség vizsgálatot a Szőce patakánál. A Lápok Háza 2021-ben a koronavírus helyzet miatt a szokásos április 1. helyett csak május 4-től tudott látogatókat fogadni.

Natura 2000 Látogató- és Fogadóközpont

2021-ben a fogadóközpontban működő Tourinform Őrség irodát 8.029 fő látogatta meg – 20 százalékkal kevesebb, mint tavaly. Az épület első emeletén kialakított kiállítás megtekintéséhez 2.134 db teljes árú és 2.039 db kedvezményes (diák/nyugdíjas) jegyet váltottak. 368 fő 6 éven aluli vagy fogyatékkal élő ingyenes látogató volt, így összesen 4.541 főt látogatót regisztráltunk, közel 30 százalékkal többet, mint 2020-ban. A látogatóközpont 2021-ben január 1-től május 11-ig a járványhelyzet miatt zárva volt.

Szakvezetés, garantált túrák

Csoportok esetében előzetes egyeztetéssel szakvezetést 663 főnek biztosítottunk, garantált és nyílt túráinkon összesen 7.449 fő vett részt, így szakvezetéseinknek 8.112 fő látogatója volt, ami 85 százalékkal több, mint a 2020-as évben.

Nyílt nap, jeles nap, saját szervezésű rendezvény

2021-ban 2.470 fő fizető látogatót fogadtunk rendezvényeinken, és 1.710 fő vett részt valamely ingyenes programunkon.

Természetiskolai program

Természetiskolai programot 191 főnek biztosítottunk. Természetvédelmi napközis tábort 36 fő résztvevővel szerveztünk. Nem saját szervezésű táborban 144 főnek biztosítottunk természetismereti programot.

Kiállítás, előadás, rendezvények

Az Őrségi Nemzeti Parkot bemutató, illetve természetvédelmi témájú előadást 2021-ban nem tartottuk.

Látogatóközpontjainkban 4 kiállítást tekinthettek meg a látogatók.

A kőszegi Madárvédelmi Mentőközpont munkatársai 2021-ben 3 alkalommal tartottak madárbemutatót megyeszerte.

Kézműves foglalkozások

Az Őrségi Népi Műemlékegyüttesnél szervezett kézműves és hagyományőrző foglalkozások, gyermekprogramok továbbra is népszerűek voltak. A hagyományos tökmagolajsajtolás bemutatásán 734 fő, az Őrségi kerek percc készítésén 182 fő, íjászon 244 fő, kincskeresőn 409 fő, mézeskalács készítésén 147 fő, fazekas korongozáson 437 fő, táncházon 49 fő, fazekas bemutatón 86 fő, tökfárgáson 73 fő vett részt. Összesen, a tavalyi évhez képest 85 százalékkal több, 2.361 fő kért valamilyen foglalkozást kiegészítő programként.

Keserűszeri Vendégház

A Keserűszeri Vendégházban 2021-ben 193 fő vendégünk volt, akik összesen 587 vendégéjszakát töltöttek el. Az 1 főre jutó átlagos vendégéjszaka 3,04 volt. A sátorozó helyen 93 fő szállt meg, 181 vendégéjszakát eltöltve. Az 1 főre jutó átlagos vendégéjszaka 1,95 volt.

Harmatfű Természetiskola

A Természetiskola szálláshelyén 545 fő szállt meg, összesen 1281 vendégéjszakát töltöttek el itt. Az 1 főre jutó átlagos vendégéjszakák száma 2,35 volt.

Szállásszolgáltatásunkat 2021-ban így összesen 831 fő vette igénybe, az eltöltött vendégéjszakák száma összesen 2049 volt, az 1 főre jutó vendégéjszakák száma 2,47.

12.2.6. táblázat: Látogatóstatisztika

A nemzeti park igazgatóság ökoturisztikai bemutatóhelyek regisztrált látogatói						
Bemutatóhely neve	Fizetős látogatók (fő)	Nem fizetős látogatók (fő)	Összesen (fő)	Belépőjegy ára (tól-ig; Ft)	Megjegyzés	
1 Órségi Népi Műemlékegyüttes	33 432	3 440	36 872	700-1200		
2 Harmatfű Természetvédelmi Oktatóközpont			0		2021-ben bemutatóhelyként nem működött	
3 Bechtold István Természetvédelmi Látogatóközpont	3 761	185	3 946	350-1000	2021. szeptember 15-től felújítás miatt zárva	
4 Sághegyi Múzeum	2 656		2 656	600-2400	2021-ben a Celldömölki Önkormányzat üzemeltetése alatt állt.	
5 Lápok Háza	4 977	581	5 558	300-500		
6 Natura 2000 Látogatóközpont	4 173	368	4 541	500-700		
Regisztrált látogatók összesen:	48 999	4 574	53 573			

A nemzeti park igazgatóság ökoturisztikai szolgáltatásainak regisztrált igénybevevői						
Szolgáltatástípus	Fizetős látogatók (fő)	Nem fizetős látogatók (fő)	Összesen (fő)	Szolgáltatás ára (tól-ig; Ft)	Megjegyzés	
Szakvezetéses túra, nyílt túra	8 041	71	8 112	650-950		
Nyílt nap, jeles nap, saját szervezésű rendezvény	2 470	1 710	4 180	700-1200		
Erdei iskolai program	191		191	300-650		
Természetvédelmi táborok	180		180	650-2150		

Kulturális jellegű rendezvények (pl. koncertek)			0		
Egyéb: Kiállítás, előadás		1 682	1 682		
Egyéb: Környezeti nevelés		259	259		
Egyéb: Környezeti nevelési foglalkozás kitelepüléseken		1 100	1 100		
Egyéb: Kézműves foglalkozások	2 361		2 361	300-750	
Regisztrált igénybevevők összesen:			18 065		

Szálláshelyek nemzeti park igazgatósági működtetésben			
		Ár (tól-ig; Ft)	Megjegyzés
Szállóvendégek száma (fő)	831	650-5400	
Vendégéjszakák száma (fő)	2 049		

Bemutatóhelyek és szolgáltatások összesen:	71 638
Szállóvendégek	831
Mindösszesen	72 469

12.2.7 *Környezeti nevelési statisztika*

A környezeti neveléshez kapcsolódó tevékenységen résztvevők létszáma 2021-ben összesen 4438 fő volt.

Szakvezetéses túrán 1292 fő vett részt, mely 27 alkalommal gyalogos, 11 alkalommal kerékpáros és 5 alkalommal rendhagyó, exkluzív természetismereti túra volt.

Erdei iskola programon 126 fő vett részt, 3 alkalommal 5 napos bentlakásos program keretében, 2 alkalommal napközis programként, 4 alkalommal pedig a szentgyörgyvölgyi Gó-Na Szabadidőközpontba érkező csoporthoz kitelepülve.

Saját szervezésű szakmai napon 1670 fő vett részt. Ezek a programok egy része valamilyen jeles naphoz köthető, melyeket saját helyszínen, illetve iskolákba, óvodákba kitelepülve is biztosítottunk, más része, mint pl. a Miénk itt rét!, vagy a Majorsági családi élménynap egy-egy téma köré épülve foglalkoztatta a résztvevőket, illetve térségi rendezvények kísérőprogramjaként valósult meg.

Természetvédelmi tábor 2 alkalommal szerveztünk, összesen 36 gyermek vett részt az 5 napos programon.

Természetvédelmi szakmai előadást 5 alkalommal tartottunk, összesen 87 főnek.

Egynapos osztálykiránduláson 575 fő vett részt, mely során igénybe vették természetsimereti foglalkozásainkat, szakvezetésünket.

Egyéb tematikus programjaink közé soroljuk a madárgyűrzési alkalmakat és madarász-bemutatókat, a biológiai vízminőség vizsgálatot, az iskolai természetismereti vetélkedőket, a terepgyakorlatokat és szakmai gyakorlatokat, illetve a közösségi szolgálatot nálunk teljesítő diákok programját. Ezeken összesen 652 fő vett részt 2021-ben.

12.2.7. táblázat: Környezeti nevelési statisztika

ŐRSÉGI NEMZETI PARK IGAZGATÓSÁG 2021. ÉVI KÖRNYEZETI NEVELÉSI STATISZTIKAI ADATAI									
Környezeti neveléshez kapcsolódó tevékenység	korosztály/helyszín	létszám (összes/év)					modulfoglalkozás/év	belépőjegy /modul ára	megjegyzés
		fizetős (fő)	nem fizetős (fő)	regisztrált együtt (fő)	Menny. egys	összesen fő	db	tól-ig Ft/egység	
Szakvezetési túra						1292			
gyalogos túra		1046	54	1100	27			100-200	
kerékpáros túra		70		70	11			200-300	
csónak-, kenu túra								200-300	
fotós/exkluzív túra		122		122	5			1000-1500	
Barlangi program, túra-vezetés						0		2500-3000	
Erdei iskola/óvoda						126			
3-5 napos ottalvós saját helyszínen	iskolai korosztály	48		48	3			25000 ft/x nap	
	óvodás csoport							25000	

3-5 napos bejárós saját helyszínen	iskolai korosztály	36		36	2			10000	
	óvodás csoport							10000	
erdei iskolai program	saját helyszín							15000	
	külsős helyszín	42		42	4			20000	
saját szervezésű szakmai napok						1670			
nyíltnap, jeles nap	saját helyszín		600	600	3				megrendezett napok
	külsős helyszín /kitelepülés		130	130	2				
téma nap	saját helyszín		25	25	2				
	külsős helyszín /kitelepülés		190	190	2				
családi nap	saját helyszín		615	615	3				

	külsős helyszín /kitelepülés		110	110	3				
természetvédelmi táborok						36			
ottalvós								25-35000	
napközis		36		36	2			20000	
természetvédelmi szakmai előadások						87		200-800	
tanóra jellegű	iskolai koroszt.		50	50	3				
ismeretterjesztő	felőtt koroszt.		37	37	2				
osztálykirándulás						575			
• egynapos			575	575	5			10-12000	
• kétnapos								20-24000	
Egyéb tematikus program						652			
madárgyűűzés			170	170	3			15000	
mobil program (terepi víz-vizsgálat)			13	13	1			25-30000	

vetélkedő, rajzverseny		430	430	1				iskola
Felnőttképzés								csoport
terep- gyakorlat		9	9	1				iskola
szakmai gyakorlat		28	28	1				iskola
közösségi szolgálat		2	2	2				iskola
Regisztrált igénybevevők összesen:					4438	0		

12.3 Társadalmi kapcsolatok

12.3.1 Nemzeti Parki Termék Védjegyrendszer működtetése, pályázati eredmények, programok bemutatás

Az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság a 2021-es évben újabb Nemzeti Parki Termék Védjegy pályázatot nem írt ki.

Meglévő védjegyeseink:

Termelők, és termékeik:

ifj. Albert Attila, Magyarszombatfa – fazekas termékek

ifj. Cseke János, Magyarszombatfa – fazekas termékek

Kovács Erika, Felsőjánosfa – fazekas termékek

Vörös Gábor, Magyarszombatfa – fazekas termékek

Zsohár Gyula, Óriszentpéter – fazekas termékek

Zaicz Tibor, Szalafő – fűszeres kecskesajt és tehénsajt, házi vaj

Köcöle Kft., Órimagyarósd – Őrségi dödölle

Gyenes Csilla, Vadvirág méhes- és gyógyítókert, Orfalu – mézes cseresznyedzsem, szilvalekvár, mézes gesztenyekrém csokoládéval

Galambos Gyula, Vadvirág méhes- és gyógyítókert, Orfalu – fenyőrügyes erdei harmatméz, erdei harmatméz,

Vendvidék íze vegyes virágméz, virágoros, propoliszos mézkrém, gesztenyeméz

Virág Nikoletta, Kétvölgy – mentás csalánszörp, málnaszörp, eperszörp

Manufaktúra Kulináris Zrt., Magyarszombatfa – Őrségi Szent György lágy és félkemény kecskesajt család, Őrségi félkemény tehénsajt

Németh Anita Eszter, Nagyrákos – gomolya sajt, trappista sajt, parenyica sajt, túró

Markó Sándor, Szatta – batul alma pálinka, citromfüves fenyőrügy szörp

Szabó Gábor, Órimagyarósd – melegen sajtolt tökmagolaj, tökmagkrém

Tamaskó Sándor, Szalafő – szárított vargánya, kópic, véka

Orbán Lajos, Óriszentpéter – szakajtó, véka, méhkas, kenyértartó

Kétvölgy Vendégház, Kétvölgy – szálláshely

Ferencz Porta, Szalafő – szálláshely

Kosbor Panzió, Magyarszombatfa – szálláshely

A védjegyes termelőink és termékeik népszerűsítése az Igazgatóság mindkét honlapján (www.orseginemzetipark.hu, www.orseg.info), és a közösségi oldalainkon is folyamatos volt. Saját szervezésű rendezvényeink alkalmával (Őrségi Tökfesztivál, Majorsági családi élménynap) díjmentes árusítási lehetőséget biztosítottunk számukra. A nyári időszakban folyamatos árusítási lehetőséget biztosítottunk az Őrségi Népi Műemlékegyüttesnél. Ajándékboltunk kínálatában igyekeztünk minél több védjegyes terméket felvonultatni. Tourinform irodánkban lehetőséget biztosítottunk termelőinknek a nyomtatott prospektusaik elhelyezésére. Az igazgatóság

által szervezett konferenciák, előadások, értekezletek, rendezvények alkalmával az étkeztetés biztosításához a védjegyes termékeket részesítettük előnyben.

12.3.2 *Natúrparkokkal való kapcsolat*

Az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság az Írott-kő Natúrparkért Egyesület egyik alapító szervezete. A natúrparkkal szoros kapcsolatot ápol Igazgatóságunk Észak-Vasi Tájegysége. Hagymányosan közösen rendezzük meg Vas megye legnagyobb természetvédelmi rendezvényét, a kőszegi Alsó-réten zajló Miénk itt a rét! programot. Ezen felül 2021-ben főként hulladékgyűjtési akciókban működtünk együtt a Tisztazöld - Puregreen projekt keretében.

2021-ben működési területünkön megalakult és natúrparki címet kapott a Vasi-Hegyhát Natúrpark. Igazgatóságunk aktív kapcsolatot ápol a natúrpark munkaszervezetével, az előkészítés során éppúgy támogatta a kezdeményezést, mint az alapítást követően megkezdődött gyakorlati tevékenységek tekintetében, elsősorban túrák lebonyolításában.

12.3.3 *Kommunikáció – hírlevelek, honlapok, rendszeres kiadványok*

Igazgatóságunk célja, hogy széles körben ismertté tegyük a nemzeti park és Vas megye természeti értékeinek megőrzése terén folytatott erőfeszítéseinket, hírt adjunk eredményeinkről, betekintést engedjünk munkánk érdekes pillanataiba, minél több látogatót vonzzunk rendezvényeinkre, bemutatóhelyeinkre és végső soron minél többeket magunk mellé állítsunk.

Honlapok és facebook oldalak

Átlagosan heti gyakorisággal jelentetünk meg a honlapjainkon új híreket, és azok készítésébe az Igazgatóság minden szervezeti egységét bevonjuk.

Igazgatóságunk a 2021-es esztendőben is több honlapot gondozott. Két saját fenntartású honlapunk a www.orseginemzetipark.hu és a www.orseg.info, melyekre egész évben folyamatosan felkerülnek az aktuális információk (szakmai hírek, rendezvények, aktuális túrák, kiállítások, akcióprogramok), továbbá az érdeklődők betekintheznek a védett természeti területek, a gyakorlati természetvédelem, a kutatás, a monitoring, az agrár-környezetgazdálkodás, a projektek és az ökoturizmus témakörökben felhelyezett anyagokba. Az [orseg.info](http://www.orseg.info) betöltve célját előrevivő módon teremti meg az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság szakmai koordinációjával a nemzeti parki kistájak turisztikai összefogását, ezáltal hatékonyan járulva hozzá a helyi turizmusgazdaság élénkítéséhez.

A www.buboscinege.hu honlapunk a Bechtold István Természetvédelmi Látogatóközpontot, illetve a Kőszeg környéki tevékenységeinket népszerűsíti.

Az igazgatósági honlapokon szereplő információk frissítését az egyes osztályok jelzése alapján az Ökoturisztikai és Környezeti Nevelési Osztály kijelölt dolgozója, illetve a Bechtold István Természetvédelmi Látogatóközpont honlapjának frissítését az ott szolgálatot teljesítő kolléga végezte.

Ugyanezeket a híreket a közösségi médiában is megjelentettük, illetve igyekeztünk folyamatosan fenntartani az érdeklődést különböző bejegyzésekkel. A következő követőszámokat és oldalkedveléseket értük el Facebook oldalainkon 2021-ben:

- Őrségi Nemzeti Park

- követő: 10.882
- oldalkedvelés: 10.472
- oldal elérése: 175.666
- Őrségi Népi Műemlékegyüttes
 - követő: 4245
 - oldalkedvelés: 4097
 - oldal elérése: 431.085
- Őrség.info
 - követő: 4931
 - oldalkedvelés: 4776
 - oldal elérése: 16.815
- Őrségi vadon
 - követő: 2335
 - oldalkedvelés: 2214
 - oldal elérése: 11.593
- Tourinform Őrség
 - követő: 1226
 - oldalkedvelés: 1082
 - oldal elérése: 31.389
- Lápok Háza
 - követő: 857
 - oldalkedvelés: 822
 - oldal elérése: 17.986
- Harmatfű Természetiskola
 - követő: 287
 - oldalkedvelés: 240
 - oldal elérése: 18.924
- Bechtold István Természetvédelmi Látogatóközpont
 - oldalkedvelés: 4455
 - oldal elérése: 313.618
- Keserűszéri Vendégház
 - követő: 566
 - oldalkedvelés: 559
 - oldal elérése: 619
- Őrségi Tökösfesztivál
 - követő: 6582
 - oldalkedvelés: 6231
 - oldal elérése: 114.162

Az Instagramon szereplő Őrségi Nemzeti Park profilunk 1466 követőt tudhatott magáénak 2011-ben.

Egyéb kommunikációs csatornák

2021-ben ötödik alkalommal jelentettünk meg saját újságot. A Harmónia címen, 11.300 példában megjelent lapot a nemzeti park minden háztartásába eljuttattuk. Az újság kedvelt a lakosság, a látogatók és a döntéshozók részéről is.

Ebben az esztendőben is nagy hangsúlyt fektettünk a hozzánk érkező vendégek korrekt, naprakész tájékoztatására, illetve a turistákkal folytatott helyi kommunikációink, szakvezetéseink színvonalára. Annál is inkább, hiszen valljuk, hogy a legjobb reklám a

személyes pozitív élmény.

Turisztikai programjainkat, rendezvényeinket, nemzeti parkunkat érintő fontosabb eseményeket koncentráltan időzített, a fokozott érdeklődésre számot tartó helyeken történő plakátolás és az érdeklődési körönként célzottan eljuttatott direkt mailek mellett az alábbi médiákban népszerűsítettük:

- Vas Népe napilap
- Körmendi Rádió
- Magyar Rádió
- Nyugat- Rádió
- Magyar Katolikus Rádió
- Credo Rádió
- Muravidéki Rádió
- M2 Petőfi TV
- MTVA
- Gotthárd TV
- Szombathelyi TV
- Zalaegerszegi TV
- PORABJE szlovén nemzetiségi hetilap
- Kőszeg és Vidéke
- Termesztjaro.hu
- Turista Magazin
- Magyar Mezőgazdaság
- Varázslatos Magyarország

12.4 Tervezett fejlesztések (2022)

A 2022-es év ökoturisztikai és környezeti nevelési munkájának fókuszában az új infrastrukturális létesítmények professzionális üzemeltetése, új szolgáltatások bevezetése, a környezeti nevelési programok minél szélesebb körű megismertetése és alkalmazása, valamint a természetiskola minősítése áll.

- Az Órségi Népi Műemlékegyüttes Kerített házának részleges rekonstrukciója.
- Az Órségi Népi Műemlékegyüttes új fogadóépületének, illetve környezetének komplex fejlesztésére irányuló tervek részleteinek kidolgozása.
- Vízi Vándor Természetismereti Látogatóközpont működtetésének megszervezése, a kerékpáros és vízi turizmus feltételeinek megteremtése, és az itteni új szolgáltatások bevezetése.
- A Harmatfű Természetvédelmi Oktatóközpont felújítására irányuló tervek részletes kidolgozása
- Az Apátisvánfalvi Információs Centrum állandó kiállítóhelyé alakítására irányuló tervek részletes kidolgozása.
- A GRASSLAND-HU LIFE IP projekt keretében 2020-ban megvalósult környezeti nevelési terepi oktatócsomag további alkalmazása, szélesebb körű megismertetése;
- Tanösvényeink további felújítása.

E mellett nagy hangsúlyt fektetünk a nemzeti park természetvédelmi céljait szolgáló térségi, és a határon átnyúló turisztikai kapcsolatok fejlesztésére, az orseg.info honlap további

népszerűsítésére, a költséghatékony marketingelemek fokozott használatára.

A nemzeti parki védjegy termékek további népszerűsítése, újabb kiírás sikeres végig vitele és a helyi termelők termékeinek helyi szolgáltatáscsomagokba integrálása is a kiemelt célok közt szerepel.

12.5 Együttműködési megállapodások

- Aktív- és Ökoturisztikai Fejlesztési Központ
- Katica Óvoda Óriszentpéter
- Körmendi Rendészeti Szakközépiskola
- Körzeti Általános Iskola Óriszentpéter
- Magyar Kerékpáros és Turista Szövetség
- Magyar Turisztikai Ügynökség
- Órállók Alapítvány
- Órségi Kerékpáros és Természetbarát Egyesület
- Pöttömsziget Óvoda és Bölcsöde, Bajánsenye
- Roth Gyula Erdészeti, Faipari Szakközépiskola és Kollégium Sopron
- Soproni Egyetem
- Szent István Egyetem Környezettudományi Intézet
- Vas Megyei Szakképzési Centrum Hefele Menyhért Szakképző Iskola
- Vas Megyei Turizmus Szövetség
- Vasi Hegyhát-Rábamente Közhasznú Egyesület
- Zalalövői Általános Iskola és AMI

12.6 Fontosabb események

- Látogatáson fogadtuk Dr. Kozma Ákóst, az Alapvető Jogok Biztosát, illetve önálló látogatáson dr. Bándy Gyulát, a Jövő Nemzedékek Védelmét Ellátó Biztoshelyettesét. A jó hangulatú, vendégeink által eredményesnek nevezett látogatások során tájékoztatást adtunk igazgatóságunk működésének eredményeiről, a nemzeti park értékeiről és a Biztosi Hivatal ügykörét érintő kérdésekkel kapcsolatos tapasztalatainkról.
- Balczó Bertalan természetvédelemért felelős helyettes államtitkár ünnepélyes keretek között felavatta a muraközi lovak számára épült lóistállót.
- Immár hagyományosnak nevezhető közös művészeti pályázatot írtunk ki a Raab Natúrparkkal és a Goričko Tájvédelmi Parkkal „Lepkék” címmel az általános iskola alsós korosztályának. A beérkezett pályaművek bírálata után a nyertes műveket egy e-bookban jelentettük meg, sajnos a kiállítás és a közös vetélkedő 2021-ban is elmaradt a járványhelyzet miatt.
- Szlovénia Szentgotthárdi Főkonzulátusának felkérésére helyet biztosítottunk a beporzók szerepét népszerűsítő, gyermekek számára kiírt, „kaptárvég-festmény” pályázatra beérkezett pályamunkák kiállításának
- Megnyitottuk az órségi fazekasságot bemutató, részben állandó, részben időszakos kiállításunkat.
- Két alkalommal egyhetes napközis nyári tábort (Tarkalepke tábor) szerveztünk a helyi gyermekeknek.
- Programot biztosítottunk két helyszínen (Órségi Népi Műemlékegyüttes, Lápok Háza) a Kerékpáros Vándortábor résztvevőinek.
- Három bemutatóhelyünk Kajla pecsételőpontként működik, a Körtike tanösvénnyel pedig csatlakoztunk az országos Kajla-körök kampányhoz.

- Részt vettünk a Magyar Nemzeti Parkok Hete nyitórendezvényén Gödöllőn.
- Részt vettünk három héten keresztül a budapesti Vadászati Világkiállításon.
- Júniusban tartottuk a Miénk itt a rét! elnevezésű programunkat.
- A 2021. év folyamán is folyamatosan együttműködtünk az Aktív- és Ökoturisztikai Fejlesztési Központtal.
- Részt vettünk a Digitális Vándor tanösvény további fejlesztésben.
- E-bike túrákat szerveztünk.
- Tanösvényeink egy részét felújítottuk.

12.1. táblázat: Turisztikai infrastruktúra

	Száma	Férőhely/befogadó-képesség (fő)	Állapotuk rövid értékelése
Látogató/oktatóközpont Bechtold István Természetvédelmi Látogatóközpont/ Natura 2000 Látogatóközpont	2	150 / 80	Közepes / Kiváló.
Múzeum (szabadtéri)	1	150	A folyamatos állagmegóvó karbantartás ellenére romló.
Tanösvény	22	-	Állagromlás miatt a felújítás folyamatos.

12.2. táblázat: Oktató- és Látogatóközpontok – szállás

Név	Cím	Férőhely/ befogadóképesség (fő)	Állapot rövid leírása	Kihasznátság (%)
Harmatfű Természetiskola	9941 Óriszentpéter, Siskaszer 26/A	33	Kiváló, 2019. októbere óta működik	10,63
Natura 2000 Látogatóközpont	9941 Óriszentpéter, Városszer 57.		Kiváló, új	
Keserűszeri Kutatóház szállásépület	9941 Óriszentpéter, Keserűszer 17.	16	Felújított	10,05
Keserűszeri Kutatóház udvarán sátorozó hely	9941 Óriszentpéter, Keserűszer 17.	30	Közepes, korszerűsítésre szorul.	1,65
Bechtold István Természetvédelmi Látogatóközpont	9730 Kőszeg Aradi vértanúk parkja		Közepes, korszerűsítésre szorul.	

12.3. táblázat: Állandó kiállítás

Cím	Befogadóképesség (fő)	Kiállítás témája	Látogathatóság
A Kőszegi-hegység természeti értékei	100	A Kőszegi-hegység természeti értékei	egész évben, nyitva tartás szerint
Chernel István Emlékszoba	100	Chernel István munkássága	egész évben, nyitva tartás szerint
A madarak élete	100	A madarak élete	egész évben, nyitva tartás szerint
Őrségi Népi Műemlékegyüttes	150	A helyszínen megőrzött és berendezett műemlék-együttes épületei szemléletesen példázzák lakói építészeti kultúráját, hagyományos életmódját.	szezonális 04.01-11.04.: H-V: 10.00-17.00 06.01.-08.31.: H-V: 10.00-18.00
A Sághegy, az idők tanúja	80	Interaktív kiállítás a Sághegy múltjáról és értékeiről	Szezonális 04.15-10.15.: Sze-P: 12.00-18.00, Szo-V: 10.00-18.00
Natura 2000 kiállítás	80	Élőhelyek és életközösségek az Őrségben.	egész évben, nyitva tartás szerint
Lápok Háza	30	A lápok titokzatos világát mutatja be.	04.19-05.31.: K-SZo: 10.00-16.00, 06.01- 08.31.: K-V: 10.00- 17.00, 09.01-11.04.: K-Szo: 10.00-16.00

Az első három kiállítás helyszíne a Bechtold István Természetvédelmi Látogatóközpont.

122.1. táblázat: Tanösvények

Név	Helye	Hossza	Tanösvény jellege	Fenntartó, kezelő	Kiadvány
Chernel-kerti Tanösvény	Kőszeg	300 m	természetismereti	ÖNPI	nincs
Búbos cinege Élményösvény	Kőszeg	300 m	természetismereti	ÖNPI	nincs
Sághegyi Tanösvény	Sághegyi TK	200 m	természetismereti	ÖNPI	nincs
Geológiai Tanösvény	Sághegyi TK	600 m	természetismereti	ÖNPI	nincs
Rezgőnyár tanösvény	Őriszentpéter	300 m	botanikai	ÖNPI	nincs
Sárgaliliom tanösvény	Velemér-Magyarszombatfa	6,2 km	természeti-kulturális	ÖNPI	nincs
Szala – menti tanösvény	Szalafő-Őriszentpéter	3,8 km	természetismereti	ÖNPI	nincs
Körtike tanösvény	Szalafő	6,2 km	természetismereti	ÖNPI	nincs
Felsőszéri tanösvény	Szalafő	1,7 m	néprajzi	ÖNPI	nincs
Fürge cselle tanösvény	Kercaszomor	3,2 m	természetismereti	ÖNPI	nincs
Szomoróczi tanösvény	Kercaszomoron	3 km	kultúrtörténeti	ÖNPI	nincs
Hármashatár tanösvény	Felsőszölnök	4,7 km	természetismereti	ÖNPI	nincs
Rába-menti tanösvény	Alsószölnök	5,2 km	természetismereti	ÖNPI	nincs
Nyugati Pont tanösvény	Szakonyfalu	2,2 km	természetismereti	ÖNPI	nincs
Róka-gomba tanösvény	Apátistvánfalva – Orfalu	3 km	természetismereti	ÖNPI	nincs

Név	Helye	Hossza	Tanösvény jellege	Fenntartó, kezelő	Kiadvány
Áfonyás tanösvény	Orfalu	5,1 km	természeti-kulturális	ŐNPI	nincs
Malomgát tanösvény	Órimagyarósd	4 km	természetismereti	ŐNPI	nincs
Tőzegmohás láprét tanösvény	Szóce	900 m	természetismereti	ŐNPI	nincs
Élet a kaszálógyümölcsösben tanösvény	Szalafő-Pityerszer	300 m	természetismereti	ŐNPI	nincs
Dobogó-erdő tanösvény	Horvát nádajla-Dobogó-erdő	2 km	természetismereti	ŐNPI	nincs
Felelős hulladékgazdálkodás tanösvény	Óriszentpéter	100 m	környezetvédelmi	ŐNPI	nincs
Gyantászok útja tanösvény	Apátistvánfalva	4,1 km	természetismereti	ŐNPI	nincs

12.2. táblázat: Társadalmi kapcsolatok

		Megjelenés/részvétel száma	
		Írott	Elektronikus
Kiállítás, vásár: Részt vettünk a Vadászati Világkiállításon és a Magyar Nemzeti Parkok Hete nyitórendezvényén Gödöllőn.			
Média	helyi	85	103
	regionális	12	21
	országos	14	41
	nemzetközi	2	5
Egyéb			

12.3. táblázat: Kiadványok

No.	A saját kiadvány címe	Kiadás éve	Készlet (pld.)
1.	5 kihagyhatatlan látnivaló az Őrségi Nemzeti Parkban	2020	360
2.	Aktívan a zöldben	2021	14500
3.	Aktívan a zöldben	2020	1000
4.	6 kihagyhatatlan ritkaság az Őrségi Nemzeti Parkban	2020	650
5.	6 kihagyhatatlan ritkaság az Őrségi Nemzeti Parkban	2020	730
6.	Natura 2000 területeket bemutató hálózat	2018	150
7.	Natura 2000 területeket bemutató hálózat	2018	180
8.	Tanösvények az Őrségi Nemzeti Parkban	2020	3300
9.	Erdei Iskola az Őrségi Nemzeti Parkban	2020	800
10.	Kerékpártúra-ajánlatok az Őrségi Nemzeti Parkban	2020	100
11.	Látnivalók az Őrségi Nemzeti Parkban	2020	80
12.	Muraközi lovak az Őrségi Nemzeti Parkban	2021	400
13.	Magyartarka szarvasmarhák az Őrségi Nemzeti Parkban	2021	800
14.	Védjegyes termékek az Őrségi Nemzeti Parkban	2021	1690
15.	Erdőt, természetesen!	2021	480
16.	Őrség és környéke turistakalauz	2021	18450
17.	Muraközi foglalkoztató füzet	2021	1860
18.	Miénk itt a rét! Módszertani kézikönyv	2021	130
19.	Miénk itt a rét! Módszertani kézikönyv	2021	180
20.	Harmónia, az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság lapja	2021	50
21.	Vizes élőhelyek ökológiai hálózatának fejlesztése az osztrák-magyar határ régióban	2021	1250
22.	Az Őrségi Nemzeti Park	2015	210

13. Kapcsolattartás hazai partnerszervezetekkel

13.1. táblázat: Együttműködés hivatalokkal, intézményekkel

Szervezet	Székhely	Tevékenység
Celldömölk Város Önkormányzata	Celldömölk	A Sághegyi Múzeum és a Kemenes Vulkanpark nyitva tartásában működtünk együtt.
Kőszeg Város Önkormányzata	Kőszeg	Együttműködés a Kőszegi-hegységet és a Bechtold István Természetvédelmi Látogatóközpont környezetét érintő ügyekben. Rendezvényeken való kölcsönös megjelenés.
Magyar Turisztikai Ügynökség (Magyar Turizmus Zrt.)	Budapest	Szakmai képzések, kiállítások, ÉDEN promóció
Hermann Ottó Intézet	Budapest	Országos Lepkészs Találkozók szervezése.
Megyei és körzeti földhivatalok	Körmend, Szombathely	Védett területek bejegyzéseinek javítása
Nyugat-dunántúli Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság	Szombathely	Vízjogi engedélyezések egyeztetése, természetvédelmi szakmai szempontok érvényesítése a vízügyi létesítmények kezelésében
Vas Megyei Kormányhivatal Környezet- és Természetvédelmi Osztály	Szombathely	Szaktevékenységek adása
Magyar Turizmus Zrt. Nyugat-dunántúli Regionális Marketing Igazgatóság	Sopron	Térségfejlesztés, ökoturizmus, falusi turizmus
Nemzeti Adó- és Vámhivatal Nyugat-dunántúli Regionális Parancsnokság	Budapest	Közös ellenőrzések, továbbképzések
Vas Megyei Kormányhivatal Erdészeti Osztály	Szombathely	Erdészeti hatósági ügyek
NFK Erdészeti Főosztály, Északnyugat-Dunántúli Erdőtervezési Osztály	Szombathely	Körzeti erdőtervek készítése
Vas Megyei Kormányhivatal Közlekedési, Műszaki Engedélyezési, Mérésügyi és Fogyasztóvédelmi Főosztály	Szombathely	Szakmai tanácsadás tervezési és engedélyezési eljárásokban
Vas Megyei Rendőr Főkapitányság	Szombathely	Közös járőrszolgálat, kölcsönös képzések, löfgyver-tartási ügyekben szabálysértési priorálás
Szlovén Köztársaság Főkonzulátusa	Szentgotthárd	Térségfejlesztés
Kisalföldi ASzC Herman Ottó Környezetvédelmi és Mezőgazdasági Technikum, Szakképző Iskola és Kollégium	Szombathely	Gyakorlati hely biztosítása
Soproni Egyetem	Sopron	Gyakorlati hely biztosítása, tanulmányutak vezetése, természetvédelmi mérnöki szakon és

Szervezet	Székhely	Tevékenység
		Doktori Iskolában oktatási tevékenység végzése.
Szent István Egyetem, Környezettudományi Intézet	Gödöllő	Közös kutatás.
Müllex-Körmend Hulladékgyűjtő és Hasznosító Kft.	Körmend	Védett területeken lerakott hulladék kezelése.
Széchenyi Programiroda	Szombathely, Zalaegerszeg	Pályázatok kezelése.
Szentgotthárd Város Önkormányzata	Szentgotthárd	Partnerszervezet KEOP pályázatunkban
Óriszentpéter Város Önkormányzata	Óriszentpéter	Nemzeti Parki Védjegyes termékek - helyi termelői piac
Szombathelyi Erdészeti Zrt	Szombathely	Korábbi közös KEOP pályázat
Fertő-Hanság Nemzeti Park Igazgatóság	Sarród	madármentés

13.2. táblázat: Együttműködés civil szervezetekkel

Szervezet	Székhely	Tevékenység
Kerekerdő Alapítvány	Szombathely	Pályázatok szakmai véleményezésében.
Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület Vas megyei Helyi Csoport	Szombathely	Hely biztosítása rendezvényekhez a Bechtold István Természetvédelmi Látogatóközpontunkban, sasszinkron, gyurgyalag és parti fecske felmérés, Banka Program.
Hegyek Vándorai Turista Egyesület	Budapest	Túraútvonalak kezelése, programszervezés
Őrség és Vidéke Vendégvárók Egyesülete	Óriszentpéter	Kapcsolattartás a helyi szállásadókkal, programszervezés
Vas Megye és Szombathely Város Regionális Vállalkozásfejlesztési Alapítványa	Szombathely	Előadás tartása
Pannon Kapu Kulturális Egyesület	Szentgotthárd	Előadás tartása
55. Batthyány L. cserkészcsapat	Körmend	Békamentésben részvétel
Értékeinkért Alapítvány	Zalaegerszeg	Közös kutatási tevékenység, Gomba kiállítási anyag elhelyezése
Természeti örökségünk Alapítvány	Kercaszomor	Közös pályázat benyújtása.
Óri Alapítvány	Óriszentpéter	Közös programszervezés
Óriszentpéterért Egyesület	Óriszentpéter	Közös programszervezés
Őrségi Kerékpáros és Természetbarát Egyesület	Óriszentpéter	Közös programszervezés

Szervezet	Székhely	Tevékenység
Magyar Kerékpáros Turisztikai Szövetség	Budapest	Kerékpáros vándortábor résztvevőinek szállás-szolgáltatás és programszervezés
Írottkö Natúrparkért Egyesület	Kőszeg	Közös programszervezés, Osztrák-Magyar Interreg pályázat közös előkészítése
Magyar Turisztikai Egyesület (MATUR)	Budapest	Ökoturisztikai programok a védett területeken, konferenciák
Magyartarka Tenyésztők Egyesülete	Budapest	Tenyésztési program
Szombathelyi Állatkórház	Szombathely	Folyamatos állatorvosi ellenőrzés a madárvédelmi mentőközpont, valamint a kézre került sérült madarak ellátásában működünk együtt.
Pro Silva Hungária Egyesület	Budapest	Erdőgazdálkodás, tájékoztatók
Somogy Természetvédelmi Szervezet	Somogyfajsz	Közös pályázatírás.
RÁBA-Műgát és Térségéért Egyesület	Répcelak	Együtműködés a környezeti nevelés terén
Vasi Hegyhát-Rábamente Közhasznú Turisztikai Egyesület	Körmend	Turisztikai kiadványok kölcsönös terjesztése, közös programcsomagok kidolgozása
Tourinform Lenti	Lenti	Turisztikai kiadványok kölcsönös terjesztése.
Tourinform Zalaegerszeg	Zalaegerszeg	Turisztikai kiadványok kölcsönös terjesztése.
Tourinform Szombathely	Szombathely	Turisztikai kiadványok kölcsönös terjesztése.
Tourinform Körmend	Körmend	Turisztikai kiadványok kölcsönös terjesztése.
Tourinform Szentgotthárd	Szentgotthárd	Turisztikai kiadványok kölcsönös terjesztése.
Őrállók Alapítvány	Őriszentpéter	Közös táborok, rendezvényszervezés
E.ON Hungária Zrt.	Győr	Mesterséges költőládák kihelyezése ragadozómadarak számára
MAVIR Zrt.	Budapest	Mesterséges költőládák kihelyezése ragadozómadarak számára
Vas Megyei Turizmus Szövetség	Szombathely	Turizmus-szervezés, Marketing
Körmendi Berek Barkás Egylet	Körmend	Szemétszedés (Rábatakarítás), vízi túrázás
Kormorán Kenu Közhasznú Egyesület	Csákánydoroszló	Közös pályázat a csákánydoroszlói vízitúrabázis megvalósítására.

Szervezet	Székhely	Tevékenység
Szalkay József Magyar Lepkészetű Egyesület	Érd	Országos Lepkészes Találkozó szervezése

A fentebb említett szervezetekkel az együttműködés folyamatos. A fenti lista nem tartalmazza azokat az iskolákat, amelyekkel az Igazgatóság folyamatos együttműködést alakított ki és ápol immár évek óta, a környezeti tudatformálás céljából.

14. Közfoglalkoztatás

Az Országos Közfoglalkoztatási Program keretében 2021. során összesen hat fő dolgozott Igazgatóságunknál.

A Vasi-Hegyhát tájegységnél személyi változás nélkül 3 fő dolgozott a 2020. évi program (2021. február 28-ig) és a 2021. évi program keretében is (2021. november 31-ig) erdészeti segédmunkás munkakörben. Csemeteültetésben és az erdősítések ápolásában vettek részt. A tavaszi szezonban 8000 db csemetét ültettek el. Nagy jelentősége volt a munkájuknak a kézi sorápolásokban (31,98 ha), hiszen ezen speciális kézi munkákra nagyon nehéz vállalkozói körben megfelelő munkaerőt találni.

A Természetmegőrzési osztályon egy fő közfoglalkoztatott dolgozott az év első két hónapjában természetvédelmi ügyintézőként. Munkakörében biotikai adatbázisának kezelői feladatokat látott el, melynek keretében új adatokat feltöltésével, ellenőrzésével és javításával foglalkozott.

A Környezeti Nevelési és Ökoturisztikai osztályon 2 fő közfoglalkoztatott munkatárs segítette a munkát. 1 fő az Őrségi Népi Műemlékegyüttes gondnoki feladatait látta el, 1 fő pedig a Natura 2000 Látogatóközpontban, illetve a Tourinform Őrség irodában idegenforgalmi ügyintéző munkakörben látott el közönségkapcsolati feladatokat.

15. Belföldi és külföldi együttműködések

A Goričko Tájvédelmi Park, Raab Naturpark és az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság közös szervezésében művészeti pályázatot hirdettünk a lepkék témakörében, elsősorban landart művészeti alkotásokról készült fotókat gyűjtöttünk össze.

Az ausztriai Regionalmanagement Burgenland, a Nationalpark Neusiedler See-Seewinkel, a Burgenland Tourismus, és a Naturschutzbund Burgenland szervezetekkel folyamatos együttműködésben voltunk közös térségfejlesztési, rendezvényszervezési és marketing feladatok kapcsán a PaNaNet+ projektnek köszönhetően, mely 2021-ben lezárult.

Az Interreg V-A Ausztria-Magyarország Együttműködési Program WeCon - Vizes élőhelyek ökológiai hálózatának fejlesztése az osztrák-magyar határrégióban című projektben partnereink az osztrák Biologische Station Ilmitz, és a Naturschutzbund Steiermark szervezetek.

2017 óta kapcsolatban állunk a lengyelországi Bialowieza Nemzeti Parkkal. A nemzeti park felügyeli és koordinálja az európai bölény állományának tenyésztését és nyilvántartását. Az European Bison Conservation Center (EBCC) szervezettel való együttműködés keretében szerzőként részt vettünk az IUCN által az európai bölény aktuális helyzetéről szóló jelentés (European Bison (*Bison bonasus*) Strategic Species Status Review 2020) összeállításában.

12.1. táblázat: Külföldi együttműködés

Partnerszervezet	Ország (nemzetközi szervezet esetén székhelye)	Az együttműködés rövid ismertetése
Raab Naturpark	Ausztria (Mogersdorf)	Természetvédelmi és turisztikai együttműködés
Regionalmanagement Burgenland Nationalpark Neusiedler See-Seewinkel Burgenland Tourismus Naturschutzbund Burgenland	Ausztria	A Burgenlandi és nyugat-dunántúli természetvédelmi területek hálózata – PaNaNet + projekt a Nyugat-Pannon régióban négy nemzeti park és négy natúrpark hálózatszerű összekapcsolásán keresztül azok infrastrukturális fejlesztését, továbbá közös arculat, marketing és promóció kialakítását célozza.
Javni Zavod Krajinski Park Goričko, Center za zdravje in razvoj Murska Sobota, Občina Moravske Toplice, Občina Šalovci	Szlovénia	Szlovénia -Magyarország Interreg Program 2014-2020 keretén belül közös pályázatot valósítunk meg, melynek tartalma Aktív turisztikai termékek fejlesztése a szlovén-magyarhatártérség kulturális és természeti öröksége ismertségének növelése érdekében
Biologische Station Ilmitz, Naturschutzbund Steiermark	Ausztria	Az Interreg V-A Ausztria-Magyarország Együttműködési Program WeCon - Vizes élőhelyek ökológiai hálózatának fejlesztése az osztrák-magyar határ régióban című projektben partnerek
Wildtierland Hainich GmbH, Tagfalter-Monitoring Deutschland Helmholz-Zentrum für Umweltforschung GmbH – UFZ	Németország	A Deutsche Bundesstiftung Umwelt, által támogatott Tagfaltererfassung mit Bürgerbeteiligung – Citizen Science im Őrség Nationalpark (Ungarn) című projektben partnereink.

Naturpark Eichsfeld- Hainich-Werral Nationalpark Hainich		
EUROPARC FEDERATION	Németország	Tagsági viszony, éves rendezvényen való részvétel
Bialowieza Nemzeti Park	Lengyelország	Európai bölény állományunkkal kapcsolatos nyilvántartás és koordináció
European Bison Conservation Center (EBCC)	Lengyelország	Európai bölény helyzetéről szóló jelentés

16. Ellenőrzés

Belső ellenőrzési tevékenység

A belső ellenőrzési tevékenység feladatait 2021-ben a SALDO Pénzügyi Tanácsadó és Informatikai Zrt. (1135 Budapest, Mór u. 2-4., adószáma: 10815018-2-41, cégjegyzékszám: 01-10-042131 képviseli: dr. Balogh Ákos vezérigazgató) látta el. A szerződés keretében Királyné Mércse Anikó belső ellenőr látja el a feladatot, akinek a szakmai képzettsége és szakmai gyakorlati elvárása megfelel a költségvetési szervnél belső ellenőrzési tevékenységet végzők nyilvántartásáról és kötelező szakmai továbbképzéséről, valamint a költségvetési szervek vezetőinek és gazdasági vezetőinek belső kontrollrendszer témájú továbbképzéséről szóló 28/2011. (VIII. 3.) NGM rendeletben foglaltaknak.

A 2021 évi ellenőrzési terv szerint az év során 8 db ellenőrzést irányítottunk elő, ebből 2 db utóellenőrzés volt.

Az elvégzett ellenőrzések során intézkedési tervek készültek, az intézkedési tervek megvalósítása folyamatban van.

ÉVES TERVBEN FOGLALT, VÉGREHAJTOTT ELLENŐRZÉSEK			
Ellenőrzési feladat sorszáma	Tárgy	Munkatervben előírt ellenőrzési feladat célja	Ellenőrzés módszere
1	Kötelezettségvállalás dokumentálásának ellenőrzése	A kötelezettségvállalás folyamatának szabályozása megfelel-e a szervezet sajátosságainak és a jogszabályi előírásoknak, a nyilvántartás tartalmazza-e a jogszabályi előírásokban foglaltakat	Dokumentumok, nyilvántartások utólagos, tételes, illetve szűrőpróbaszerű vizsgálata. Helyszíni ellenőrzésre a COVID-19-pandémia miatt nem került sor
2	ÖNPI saját hatáskörű beszerzéseinek ellenőrzése	Annak megállapítása, hogy a beszerzésekre fordított kiadások a gazdálkodás hatékony, eredményes és gazdaságos működését biztosították-e. A vizsgálat további célja, hogy az esetlegesen feltárt hibák, hiányosságok, megszüntethetőek legyenek és a javasolt helyes gyakorlat bevezetését elősegítse.	Információkérés, adatkérés, összehasonlítás, valamint elemzőeljárás. Tételes ellenőrzése a közbeszerzési szabályzatnak, a 2019-2020.évi közbeszerzési terveknek, valamint a 2019-2020.években lefolytatott, műszakilag és pénzügyileg lezárt közbeszerzési eljárásoknak és közbeszerzési értékhatárt el nem

			őrő beszerzéseknek. A rendelkezésre álló dokumentumok alapján Helyszíni ellenőrzésre a COVID-19-pandémia miatt nem került sor
3	2012.évi ÁSZ ellenőrzés megállapításaira tett intézkedések teljesítésének utóellenőrzése 2021.év	Annak megállapítása, hogy az ÖNPI az intézkedési tervben foglaltakat megfelelően végezte-e el. A vizsgálat további célja, hogy az esetlegesen feltárt hibák, hiányosságok megszüntethetők legyenek és a javasolt helyes gyakorlat bevezetését elősegítse	Dokumentumok, nyilvántartások utólagos, tételes, illetve szűrőpróbaszerű vizsgálata
4	Fa- anyag értékesítés folyamata és az erdőgazdálkodás, készletgazdálkodás ellenőrzése	Annak megállapítása, hogy a Vasi-Hegyhát Tájéegység a jogszabályi előírásoknak megfelelően végezte a faanyag értékesítést, erdőgazdálkodást, készletgazdálkodástA vizsgálat további célja, hogy az esetlegesen feltárt hibák, hiányosságok, megszüntethetők legyenek és a javasolt helyes gyakorlat bevezetését elősegítse.	Az ellenőrzés során a Közbeszerzési törvény előírásának és az igazgatói utasítások betartásának vizsgálata. Okmányokon, bizonylatokon alapuló (dokumentális) ellenőrzés, eljárások, folyamatok elemzése és értékelése. Helyszíni ellenőrzésre a COVID-19-pandémia miatt nem került sor
5	2020. évi mérleg alátámasztása leltárral	Annak megállapítása, hogy az ÖNPI leltározási dokumentumai tételesen és ellenőrizhető módon biztosítják-e a mérleg fordulónapján meglévő eszközöket és forrásait, illetve mérlegtételek valódiságának alátámasztását.	A leltározással kapcsolatos dokumentumok átnévézése, összehasonlítása a mérlegadatokkal: Okmányokon, bizonylatokon alapuló (dokumentális) ellenőrzés
6	Állatértékesítés és készletgazdálkodás	Annak megállapítása, hogy az Őrségi Tájéegység az állatértékesítést és készletgazdálkodást a jogszabályi előírások alapján végezte-e.A vizsgálat további célja, hogy az esetlegesen feltárt hibák,	Információkérés, adatkérés, összehasonlítás, valamint elemzőeljárás. Tételes ellenőrzése az állatértékesítés szabályozásának, a rendelkezésre álló dokumentumok alapján. Helyszíni ellenőrzésre

		hiányosságok megszüntethetők legyenek és a javasolt helyes gyakorlat bevezetését elősegítse.	a COVID-19-pandémia miatt nem került sor
7	2020.évi belső ellenőrzés megállapításaira tett intézkedések teljesítésének utóellenőrzése	Annak megállapítása, hogy az ÖNPI az intézkedési tervben foglaltakat megfelelően végezte-e el. A vizsgálat további célja, hogy az esetlegesen feltárt hibák, hiányosságok megszüntethetők legyenek és a javasolt helyes gyakorlat bevezetését elősegítse	Dokumentumok, nyilvántartások utólagos, tételes, illetve szűrőpróbaszerű vizsgálata
8	Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság saját vagyongazdálkodású ingatlanok (örkerületek) ellenőrzése	A szerződések megléte, használati jogosultság meghatározása. A vizsgálat további célja, hogy az esetlegesen feltárt hibák, hiányosságok, megszüntethetők legyenek és a javasolt helyes gyakorlat bevezetését elősegítse.	Kérdőív, dokumentumok, nyilvántartások utólagos, tételes, illetve szűrőpróbaszerű vizsgálata, helyszíni megtekintés, fotók készítése.

Külső ellenőrzési tevékenység

2021. évben Igazgatóságunkat az alábbiakban felsorolt külső szervezetek ellenőrizték:

1./Kormányzati Ellenőrzési Hivatal:

Ellenőrzés iktatószáma: 06-3014-1/2021.

Ellenőrzés tárgya: A kormányzati igazgatási szerveknél történő béren kívüli juttatások kifizetéséről szóló 4102/2021. Korm. határozatban foglaltak végrehajtásának vizsgálata.

Intézkedést igénylő megállapítás: Az ellenőrzés 2022-ben lezárult, intézkedést igénylő megállapítás nem volt.

Ellenőrzési javaslat: nem volt

Intézkedési terv készül: igen/nem

2./AESA Hungary Ltd. megbízott EUTAF ellenőr D2C projekt:

Ellenőrzés iktatószáma: 98-3937-1/2021.

Ellenőrzés tárgya: Information letter regarding the audit of ÖNPI – DTP264 DTP2-007-2.3 – D2C. Operations under Art. 127 of Reg. (EU) No. 1303/2013

Intézkedést igénylő megállapítás: No findings have been revealed – Nincs észrevétel

Ellenőrzési javaslat: nem volt

Intézkedési terv készül: igen/nem

3./Innovációs és Technológiai Minisztérium, Környezeti és Energiahatékonysági Operatív Programok Irányító Hatósága KEHOP-4.1.0-15-2015-00002 helyszíni ellenőrzés

Ellenőrzés iktatószáma: 80-1623-3/2021.

Ellenőrzés tárgya: Záró helyszíni ellenőrzés alkalmával: A projekt előrehaladásának, műszaki tartalmának, pénzügyi dokumentumainak, nyilvánosságának, horizontális vállalásainak, a projektben vállalt indikátorok és projekt szintű mérőföldkövek teljesülésének vizsgálata.

Intézkedést igénylő megállapítás: Nincs észrevétel

Ellenőrzési javaslat: nem volt

Intézkedési terv készül: igen/nem

4./Innovációs és Technológiai Minisztérium, Környezeti és Energiahatékonysági Operatív Programok Irányító Hatósága KEHOP-4.1.0-15-2016-00060 helyszíni ellenőrzés

Ellenőrzés iktatószáma: 91-1940-3/2021.

Ellenőrzés tárgya: Közbeszerzési helyszíni ellenőrzés alkalmával: A projekt előrehaladásának, műszaki tartalmának, (köz)beszerzéseinek, pénzügyi dokumentumainak, nyilvánosságának, horizontális szempontjainak és a projektben vállalt indikátorok és projekt szintű mérőföldkövek teljesülésének vizsgálata.

Intézkedést igénylő megállapítás: Nincs észrevétel

Ellenőrzési javaslat: nem volt

Intézkedési terv készül: igen/nem

5./Széchenyi Programiroda Nonprofit Kft.:

Ellenőrzés iktatószáma: 66-911-2/2021.

Ellenőrzés tárgya: Helyszíni ellenőrzés az INTERREG V-A Ausztria-Magyarország Együttműködési Program 2014-2020 támogatásának keretében megvalósuló ATHU003 PaNa-Net+ projekt keretében

Intézkedést igénylő megállapítás: Nincs észrevétel

Ellenőrzési javaslat: nem volt

Intézkedési terv készül: igen/nem

6./Széchenyi Programiroda Nonprofit Kft.:

Ellenőrzés iktatószáma: 78-3144-3/2021.

Ellenőrzés tárgya: Helyszíni ellenőrzés az INTERREG V-A Ausztria-Magyarország
Együttműködési Program 2014-2020 támogatásának keretében megvalósuló ATHU077 We-
Con projekt keretében

Intézkedést igénylő megállapítás: Nincs észrevétel

Ellenőrzési javaslat: nem volt

Intézkedési terv készül: igen/nem

17. Legfontosabb eredmények összefoglalása

Igazgatóságunk a 2021-es évben tevékenységeit a természetmegőrzés, a természetvédelmi őrzés, az élőhelyfenntartás és génmegőrzés, a bemutatás és környezeti nevelés, valamint a pályázati projektek lebonyolításának területére összpontosította.

Természetmegőrzés

A természetvédelmi kezelést megalapozó kutatási tevékenység keretében elvégeztük az erdők ökológiai állapotának felmérését, a famatuzsálemek felmérését és védett lágyszárú-, denevér és madárfajok felmérését az Alsó-Őrségben. Felmértük három nappali és 11 éjjeli lepkefaj állományának felmérését. Vizsgáltuk a gyepterület hatásait a vegetációra és a hangyabogárka lepkékre, a korábban mesterségesen kialakított lápteknők növényzetének alakulását, a mesterségesen kialakított erdei kis vízállások kételtűközösségeit és a halátjárók működési hatékonyságát. Feltérképeztük a tízlábú rákfajok elterjedését és az inváziós tölgy-csipkésposzka előfordulását. Felmértük a saját kezelésünkben lévő tisztások növényzetét és vizsgáltuk a nemzeti parkban a nagyvad állomány erdőkre gyakorolt hatását. Az élőhelyek kezelésének monitorozása terén folytattuk az Igazgatóság gyepterületének botanikai és zoológiai monitorozását, valamint az erdőkezelési tevékenységének monitorozását újabb 300 hektár erdő alapállapotának felvételével. A rendszeres monitorozási feladatok közül elvégeztük 13 védett növényfaj, négy növénytársulás és 12 közösségi jelentőségű élőhelytípus felmérését. Elvégeztük a Pap-erdő és Szabó-völgy erdőrezervátumokban az újulat és cserjeszint felmérését. Felmértük az egyenesszárnnyú fajokat és közösségeket, az üde gyepek nappali lepke közösségeit, kételtűfajokat, kismélt közösségeket, a kenyéri ürgeállományt, a pele fajokat és az épületlakó denevéreket. Folytattuk a ritka és telepesen fészkelő madárfajok felmérését és a Rába-folyó vizimadár közösségének nyomonkövetését. A kondorfai vadonterületen befejeztük az európai bölények táplálékösszetételének vizsgálatát és új tevékenységként madártani és a trágyabogár fauna megismerését célzó vizsgálatokat indítottunk.

Számos veszélyeztetett növény- és állatfaj esetében folytattunk megőrzési programokat. Folytattuk és továbbfejlesztettük a kereklevelű harmatfű megőrzési programunkat, melynek keretében korábban létrehoztuk a Lápi Növények Szaporító és Bemutató Kertjét a szőcei Lápok Háza udvarán. A szaporító kertben a kereklevelű harmatfű, keskenylevelű gyapjúsás, sárga sásliliom, fehér májvirág védett lápi növényfajok szaporítását végezzük. Kis területű, de kiemelkedően értékes gyepterületek helyreállítását, kezelését végeztük el mintegy 17 hektáron. A haris érdekében három helyszínen kezdeményeztük a gyepterület korlátozását és biztosítottuk a sikeres költést. A kipusztulás szélére sodródott lápi tarkalepke megőrzése érdekében precíziós élőhelykezelést végeztünk két területen. A Chernel-kerti Madárvédelmi Mentőközpontunkban 63 madárfaj 535 sérült vagy elárvult egyede került be 2021 folyamán, amelyből 48 madár repatriálására került sor. 10 emlősfaj 98 egyedét fogadtuk, melyek közül 57 egyedet sikerült repatriálni.

Megkezdtük a Gyunác nevű terület védetté nyilvánításának előkészítését és elkészítettük az Őrség természetmegőrzési és madárvédelmi terület komplex fenntartási tervét. Lezártuk az országos ökológiai hálózat felülvizsgálatát és elkészítettük módosítási javaslatunkat.

Természetvédelmi őrzés

Igazgatóságunk Természetvédelmi Őrszolgálat az év során 4 tájegységben, 13 fővel látta el feladatait, ebből 12 fő felsőfokú, 1 fő középfokú végzettségű volt. Rendszeresen együttműködünk - a megkötött együttműködési megállapodások alapján - a területileg illetékes rendőri, katasztrófavédelmi szervekkel, valamint a polgárőrséggel. Közös járőrszolgálatot láttunk el a

rendőrhatóság tagjaival, elsősorban a védett területeken végzett engedély nélküli közlekedés visszaszorítása, illegális hulladék lerakások, illetve a saját vagyonkezelésben lévő erdők vagyonvédelme érdekében. A közös szolgálat örvendetes módon rendszeres lett: 43 alkalommal csatlakoztak természetvédelmi őrünk a rendőrökhöz. A Magyar Államkincstár munkatársaival mezőgazdasági támogatások ellenőrzése kapcsán 156 esetben bonyolítottunk le helyszíni ellenőrzést, amelyben 11 munkatársunk vett részt.

Állandó feladatunk az erdészeti munkák ellenőrzése, melynek célja, hogy a természetvédelmi előírásokat betartassuk, illetve hatásukat megtapasztaljuk. A saját vagyonkezelésű területek vagyonvédelmi ellenőrzése is fontos. 2021-ben az őrszolgálat 1415 alkalommal végzett ilyen céllal ellenőrzést.

A hatósági, szakhatósági eljárásokban a Vas Megyei Kormányhivatal az Igazgatóság természetvédelmi őrszolgálatának bevonását kérte, elsősorban a friss terepi információk szükségessége, a helyszíni bejárások és a határozatokban foglaltak ellenőrzése miatt. Rendszeresen végeztük a védett, fokozottan védett, illetve Natura 2000 jelölőfajok monitoringját. Emellett az őrszolgálat tagjai végezték a saját vagyonkezelésben lévő gyepek kezelésének monitorozását is.

Az őrök részt vettek az élőhelymegőrzési, terület-fenntartási munkákban. A közfoglalkoztatás 2018-as megszűnése után az őrszolgálat tagjai saját kezűleg végezték el a legfontosabb fizikai munkákat, főleg a szőcei láprét és a hasonlóan kiemelkedő értékű területek kaszálása, szénalehordása tekintetében.

Három őr az Észak-Vasi Tájegységi Osztály munkáját segítette, így ellátták a sérült madarak gondozását, illetve a Chernel-kert és a Bechtold István Természetvédelmi Látogatóközpont működtetésében is részt vettek.

Az invázióra hajlamos japánkeserűfű irtását Kőrmend határában nem védett saját vagyonkezelésű ingatlanon végeztük több alkalommal. Lakossági bejelentés alapján Hegyháthodász határában Natura 2000 területről próbáltuk a bambuszt visszaszorítani.

3 db gólyafészek tartóra helyezését, illetve felújítását végeztük el. 2 helyen pedig a gólyák fészkeiből kihullott anyagokat távolítottuk el az ereszcatornából.

Két helyszínen az E-ON munkatársainak segítségével önálló oszlopokat helyeztünk ki saját vagyonkezelésű ingatlanokra, amelyeken gólyafészek tartó és bagoly/vércseláda is található. A megye 2 helyszínén denevérek épületbe jutása miatt kellett szigetelést készíteni és sokszor a bajbajutott denevéreket kellett épületekből menteni.

A békák tavaszi biztonságos átkelését, Szentgotthárd-Zsidahegy közútján épített ideiglenes békaterelővel segítették őrünk.

Védett fajok megtelepedését segítő 3 nagy odútelepet (Szalafő, Szőce, Rábagyarmat) őrszolgálatunk tart karban. Az ellenőrzéseket viszont a három odútelepen kívül is, több helyszínen, szerte Vas megyében (iskolák, majorságok) végzik őrünk. Denevérek számára Iváncon és a kőrmendi Dobogó-erdőben helyeztünk ki 2021-ben új odúkat.

A molnárfecskék fészkeinek megőrzése érdekében több helyszínen "fecsképelenka" készítésével járultunk hozzá, hogy az emberek türelemmel viseljék e védett faj megtelepedését.

Iskoláknak, óvodáknak a járványhelyzet miatt tavasszal nem tartottunk rendezvényeket a jeles napokhoz kötődően, de nyáron és ősszel már 8 környezeti nevelési programot és 2 (Jáki kardvirágos, Lápréti Szőce) túrát meg tudott tartani őrszolgálatunk.

A "Tisztítsuk meg az országot" program után saját finanszírozásban is gyűjtöttünk hulladékot. A GRASSLAND-HU LIFE IP projekt keretében szintén gyűjtöttünk hulladékot: 200 köbméter

gépi erő alkalmazásával, vállalkozó bevonása útján, 21 köbmétert a projektben alkalmazott brigáddal. Ezen kívül 18 ha-on végeztünk cserjeirtást, 5 ha-on tuskómarást, 19 ha-on szárzúzást. Összesen 95 ha kiterjedésben végeztünk kaszálást, a leromlott állapotú gyepterületek helyreállítása érdekében, ez számos területen kétszeri kaszálást jelentett.

A „Természeti értékek védelme” szakmai keretből kézi kaszálás útján 19 ha kisméretű, de természeti értékeit tekintve különösen fontos gyepterület kézi kaszálását végeztük el vállalkozó bevonásával.

Élőhelyfenntartás és génmegőrzés

Az Igazgatóság a kezelésében lévő gyepterületeket elsősorban saját állatállománnyal hasznosítja, legeltetéssel, illetve az állatok részére történő szénakészítéssel. Rekord szénatermésünk lett az első növedék kaszálásából ez bőven fedezi, a téli takarmány igényünket ezért tudunk belőle értékesítésre is kínálni, kb. 1000 darabot. Szántóföldi növénytermesztéssel a saját téli abraktakarmányunk nagy részét előállítottuk. Néhány tételből sajnos beszerzésre fogunk szorulni 2022 év elején. Jelentős vadkárunk volt több szántóterületünkön, ami termés kieséshez vezetett. (kukorica, zab). Az Igazgatóság a magyar tarka szarvasmarhákat és a muraközi lovakat elsősorban génmegőrzési és területkezelési céllal, míg kecske szamar egyedeket bemutatási céllal tartja. Az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóságé hazánk egyetlen muraközi ménese.

Magyartarka szarvasmarha állományunkban 2021 évben 272 db borjú született 3,35 %-os borjú elhullással. 31 db választási üszőt hagyunk meg továbbtartás céljából állományunk növelésére és a kiesett selejtezett egyedek pótlására. Ezen felül 114 választott üszőt értékesítettünk az év folyamán továbbtartásra. A választási bika borjakat az újonnan megépült bikahizlaldánkba helyeztünk ahol végsúlyig fogjuk őket hizlalni. Jelenleg 90 egyed van beállítva hizlálásra ekkora a maximális férőhely kapacitása az istállónak. Ezen túli szaporulatot választási korban továbbtartásra értékesítettünk 25 darabot. Ezen felül 3 választási bikát tenyészbika jelöltként üzemi teljesítmény vizsgálaton indítottunk reményeink szerint 2022 tavaszán tenyészbikákká minősülnek.

A következő évre a 86%-os vemhesülési arányt produkáltunk. A vemhesítésnél mesterséges illetve háremszerű párosítást alkalmaztunk. Tehén állományunk meghaladja a 300-as létszámot.

2021. esztendőben a választási súlyok a következőképpen alakultak: bikánál 252,3 kg, 205 napra korrigált választási tömeg: 271,7 kg, üszőnél 232,9 kg, 205 napra korrigált választási tömeg: 250,6 kg állományszinten: 241,2 kg volt a választási súlya borjaknak. 205 napra korrigált választási súly az egész állomány esetében 259,61 kg volt.

Szakmai rendezvényeken állatbetegségek miatt kiállítóként nem vettünk részt szarvasmarhával.

A muraközi ménesünk létszámát 2021-ban sem növeltük, közel 50 lovat tart Igazgatóságunk. Az újonnan beállított tenyészkancák javító hatással vannak állományunk minőségére. A muraközi fajta rekonstrukciós programban egy jó tulajdonságokkal bíró választási kancát és 4 db muraközi tenyészmén jelölt választási mén csikót és 1 db jó tulajdonságokkal bíró választási kancát vásároltunk, valamint 3 db választási kancát tartottunk meg tenyészetünkben továbbtartásra. A teljes szaporulat 2021-ban 17 csikó volt (12 kanca-, 5 méncsikó). 18 kancát fedeztetünk, 3 tenyészmént. Az állományból az értékesítésre kínált egyedeket sikerült jó áron eladni, ezek között továbbtenyésztésben nem kívánatos egyedek, valamint választási csikók és selejt ménnek is szerepeltek. Nagy az érdeklődés muraközi lovaink iránt, jelenleg nem tudjuk kiszolgálni a nagy keresletet. Szerencsére értékesített lovaink mind továbbtartásra kerültek értékesítésre egyik sem vágóhidra került. Szilvásváradon tartottunk fajta bemutatott kettes fogatunkkal,

istállóavatással, mien vizsgával egybe kötött muraközi szakmai napot szerveztünk októberben Széll Kálmán majorunkban. Szintén majorságunk adott helyszínt a majorsági családi napnak is.

Még a kaszálási szezon kezdete előtt a Kehop és a LIFE IP projektből beszerzésre kerültek az erőgépek és a különböző munkaeszközök, amikkel nagyban javul a zöldtakarmány betakarító gépsorunk. Jelentős kaszálókat tudunk magunk rendben tartani. Kompletts gépsorunk lett a gyep felülvető géptől egészen a teleszkópos rakodóig, amivel 3 tonnát több mint 6 méter magasra tudunk emelni gond nélkül. Beszerzésre került 2021 évben összesen: 3 darab mezőgazdasági vontató, ebből 2 homlokrakodó adapterrel szerelve, 1 db teleszkópos rakodó gép, 2 db diszkes kasza, 2 db rendterítő, 2 db rendképző, 1 db bálázó, 1 db tandem tengelyes billenős pótkocsi, 1 db szántóföldi kultivátor, 1 db gyepápoló gépsor, 2 db soraljkasza, 2 db szárzúzó és 1 db seprőgép. Ezek az gépek nagyban megkönnyítik a munkánkat hiszen hatékonyabb a munkavégzés valamint jóval több munkát tudunk ellátni. Ha tudunk még egy fő gépkezelő kollégát felvenni, akkor még jelentősebb területeken tudunk a gépeinkkel megjelenni. Ez által a felmerülő bér-munka költségeket tudjuk redukálni. A gépeken kívül a már előző évben elkezdett bika hizlalda és a 2 épületből álló lóistálló is befejezésre majd átadásra került. Év végére már teljes egészében mind a 3 új istálló épületet birtokba vettük a jószágainkkal.

Kondorfa Hegy-völgy Vadon Terület fenntartási tevékenységeinek elvégzése, az európai bölény állománnyal kapcsolatos teendők ellátása az év teljes egészében.

2021. év júniusában sikeresen zárult az „Erdőt természetesen” KEHOP pályázat. A pályázati összterület 36,73 hektár. A lucfenyő pusztulással érintett területek mesterséges elsőkiviteleiis e pályázatból valósultak meg. Szintén a pályázat keretében került beszerzésre egy Valtra darus pótkocsival (kihordó szerelvény), egy rakoncás közúti pótkocsi, egy rézsűjáró robot erdészeti adapterrel, egy pásztakészítő maró (TMC típusú), egy traktorra függeszthető kihordó keret, egy cölöpverő gép (kerítések építéséhez), továbbá egy Toyota terepjáró. Ezen gépeket a továbbiakban is az erdőgazdálkodásban/erdőkezelésben, gyepterületek kezelésében tudjuk használni.

Mesterséges elsőkivitel 3,00 ha-on hajtottunk végre csemeteültetéssel, további 11,06 ha-on végeztünk pótlást, zömében elegyfajokkal. A folyamatban lévő erdőfelújítások szükséges ápolási feladatait sikerült elvégezni az év során, ez 193,34 ha halmozott ápolási területet jelentett. Szankciós területeink nincsenek.

Éves fahasználati tevékenységünket a Magyarszombatfa, Szalafő és Nagyrákos községhatárokbán hajtottuk végre. A munkálatokat vállalkozóval végeztettük el, kézi motorfűrész és gépi harveszteres fakitermeléssel, valamint a faanyagot kihordószerelvénnel emelve való közelítéssel.

2021.évben több osztatlan közös tulajdonban levő erdőterületen kötöttünk használati megosztási megállapodást a tulajdonostársakkal, különválasztva az állami és a magán területek gazdálkodását.

Megtörtént a vagyonekezelésünkben lévő tisztások állapotfelmérése. Minden tisztásra készült egy rövid ajánlás, a további fenntartásával, kezelésével kapcsolatban.

A Szőcei láprét melletti erdőterületen jelen levő akác injektálása megtörtént. Sikeresen megvalósult a Szőcei láprétek kaszálása.

Bemutató, környezeti nevelés

A Natura 2000 Látogatóközpontban levő interaktív kiállítást - mely az őrségi élőhelyeket mutatja be – 4541 fő tekintette meg.

A Szalafő-Pityerszeren található Őrségi Népi Múemlékegyütttest a 2021-as évben 36.872 fő látogatta. A helyszínen kézműves foglalkozásokon 2361 fő vett részt.

A Bechtold István Természetvédelmi Látogatóközpontot 3946-an látogatták meg, a Sághegyi Múzeum látogatószáma 2656 fő volt.

Szócén a Természetturisztikai Kutatóközpont és Kutatóház (Lápok Háza) látogatói létszáma 2021-ben 5558 fő volt.

A 2021-es esztendőben 8112 fő vett részt szakvezetéseinken és garantált túráinkon.

A Tourinform Őrség összesen 8029 főt szolgált ki 2021-ben.

A Keserűszeri Vendégházban 2021-ben 193 fő vendégünk volt, akik összesen 587 vendégéjszakát töltöttek el. A sátorozó helyen 93 fő szállt meg, 181 vendégéjszakát eltöltve.

A Harmatfű Természetiskola szálláshelyén 545 fő szállt meg, összesen 1281 vendégéjszakát töltöttek el itt.

A kőszegi Madárvédelmi Mentőközpont munkatársai 2021-ben 3 alkalommal tartottak ma-dár-bemutatót megyeszerre. A Miénk itt a legelőré! családi vetélkedőnek ezúttal 430 látogatója volt.

Össességében elmondható, hogy 2021-ben az előző évhez képest szinte minden területen látogatószám növekedés volt tapasztalható.

Projektek lebonyolítása

A Természetvédelmi rendeltetésű területek muraközi lóval történő kezeléséhez szükséges istálló és kiszolgáló létesítmények fejlesztése című KEHOP pályázatunkban az istálló megépült, az ősz folyamán ünnepélyes keretek között adtuk át.

Az Erdőt természetesen – leromlott állapotú erdei élőhelyek rekonstrukciója az Őrségben című KEHOP projektben sikeresen lebonyolítottuk a gépbeszerzésre vonatkozó közbeszerzési eljárást, ráemelést kértünk és kaptunk, a vállalkozó pedig leszállította a gépeket.

A Magyartarka szarvasmarhával történő természetvédelmi célú területkezelés infrastrukturális feltételeinek kialakítása című KEHOP projekt esetében az istálló elkészült és az ősz folyamán ünnepélyes keretek között adtuk át. Sikeresen lebonyolítottuk a gépbeszerzésre vonatkozó közbeszerzési eljárást, ráemelést kértünk és kaptunk, a vállalkozó pedig leszállította a gépeket.

A Rába és ártere közösségi jelentőségű természeti értékeinek interaktív bemutatásához szükséges infrastruktúra kialakítása című projektben az építési munkák 90 százalékos készütségbe jutottak. Megkezdődött a kiállítás kivitelezése.

A Szlovénia-Magyarország Határon Átnyúló Program által támogatott Green Exercise című pályázatunk zárójelentését elfogadták.

Az Ausztria-Magyarország Határon Átnyúló Program pályázati kiírása által támogatott PaNa-Net+ című pályázatunkban megépítettük a Fekete gólya játszóteret Őriszentpéteren, kiadtuk nemzeti parki újságunk következő számát, és elkészítettük a Miénk itt a rét! című rendezvényünkre épülő módszertani útmutatónkot.

A WeCon projektben elkészült a Rába vízgyűjtőjére a természetvédelmi értékkataszter, az inváziós idegenhonos fajok kezelésére intézkedési terv, természetvédelmi-árvízvédelmi konfliktustérkép és a határon átnyúló ökológiai folyosók közös kezelési koncepciója. A projekt keretében elkészült a „Pataklakók kalandjai” című oktatófilm, melyet nagy sikerű bemutatón hoztunk nyilvánosságra. Megtartottuk a projekt zárórendezvényét.

A „Pannon gyepek és kapcsolódó élőhelyek hosszútávú megőrzése a Priorizált Intézkedési Terv intézkedéseinek megvalósításával” című LIFE projektünk keretében folytattuk a gyepek helyreállítását, hulladékot távolítottunk el a projekt területekről és beszereztünk egy erőgépet.

Contracts 2.0 projektünkben partnertalálkozón vettünk részt Spanyolországban, folytattuk a munkát az Innovációs Műhely az Őségért keretében. Egy személyes műhelymunkát és több online találkozót tartottunk, melyek eredményeképpen a résztvevőkkel együtt megfogalmaztuk az „álomszerződés”, az ideális támogatási rendszer elemeit.

D2C pályázatunk kutatási tevékenységei lezárultak és folytatódott az ökológiai folyosók tervezése.

A GRASSLAND-HU LIFE IP projekt keretében 221 köbméter hulladékot gyűjtöttünk. Ezenkívül 18 ha-on végeztünk cserjeirtást, 5 ha-on tuskómarást, 19 ha-on száruzást, 95 ha-on kaszálást a leromlott állapotú gyepterületek helyreállítása érdekében. Környezeti nevelési foglalkozást 16 esetben tartottunk a projekt témájában.

Három előkészítési projektet írtunk és nyertünk el a KEHOP keretéből. Ezek a következő fejlesztési ciklus tervezett beruházásainak megalapozását szolgálják és tervezési tevékenységeket tartalmaznak. Részleteik a táblázatban olvashatóak.

Az Agrárminisztérium támogatásával valósítottuk meg a Muraközi ló génmegőrzési programjának 2021. évi tevékenységeit, melyben szabályzatok kidolgozása, vízszállító tartály beszerzése és szakmai nap lebonyolítása szerepelt.

Szintén az Agrárminisztérium támogatása tette lehetővé, hogy a Szalafő Pityerszeri Népi Műemlékegyüttesünk Visontai-féle házát felújíthassuk, ami teljes lebontást és újjáépítést jelentett.

18. Fontosabb célkitűzések a következő évre

18.1 Természetmegőrzési osztály

Monitorozás, kutatás

- Saját vagyongazdálkodásban lévő gyepek részletes monitorozásának folytatása
- NBmR és Natura 2000 botanikai monitorozás elvégzése
- NBmR, RTM és Natura 2000 zoológiai monitorozás
- Nappali lepke közösségek hosszú távú monitorozásának folytatása
- Védett éjszakai lepkefajok felmérésének folytatása
- Inváziós növény- és állatfajok elterjedési adatainak rendszeres gyűjtése
- Biotikai adatbázisok aktualizálása

Élőhelyek és fajok védelme

- Mészkerülő erdőfenyves élőhelyek és védett légszárú növényfajok helyreállítása saját vagyongazdálkodási területeken
- Inváziós rák- és halfajok gyérítésének megkezdése egyes kiemelt élőhelyeken
- Kavicsbányatavak védett madárfajainak megőrzése érdekében megállapodások megkötése a bányatársaságokkal
- Lápi tarkalepke megmaradt állományainak megőrzése, tájleptékű élőhelyhálózat kialakítása a gazdálkodókkal való együttműködés révén

Védett és Natura 2000 területek

- A Gyunác védetté nyilvánítási javaslatának elkészítése és felterjesztése
- Az Őrség természetmegőrzési és madárvédelmi terület komplex fenntartási tervének véglegesítése
- Négy Natura 2000 területek céldokumentumainak elkészítése, korábban készült dokumentumok egységesítésének koordinálása

Projektek

- Contracts 2.0 kutatási projekt keretében az Innovációs Műhely az Őrségért működtetése, eredményindikátorok tesztelése
- Kerca-patak revitalizációjának tervezése és engedélyeztetése
- LIFE Metamorphosis projekt megvalósításának elkezdése

18.2 Természetvédelmi Őrszolgálat

- Az Igazgatóság területvásárlásaival kapcsolatosan az őrszolgálat feladata sokrétű. Egyrészt a vásárlások előtt a terület felmérésében, tulajdonosok felkeresésével segíti a birtokügyi ügyintéző munkáját. Másrészt az új területek vagyongazdálkodásunkba kerülésekor a terület esetleges helyreállításáért, természetvédelmi szempontú kezeléséért is ők felelősek örkerületeikben.
- A saját kezelésű gyepterületek monitoringját fontos feladatnak tekintjük, hiszen az ebből származó ismeretek mutatják meg Igazgatóságunk munkájának eredményességét. Az ilyen gyakorlati tapasztalatok nélkül a védett értékek megőrzése csak nagyon esetleges lehet.
- Őrszolgálati nyílt túrák megtartásával továbbra is az őrszolgálat munkáját szeretnénk

népszerűsíteni a lakosság és a nemzeti parkba látogatók körében.

- Odútelepeink karbantartása, felújítása, ellenőrzése ebben az évben is ad feladatot őrreinknek.
- Védett és fokozottan védett növény- és állatfajok monitoringját mindenki saját örkerületében végzi a Természetmegőrzési Osztály munkáját segítendő.
- Gólyavédelmi munkákban az E.ON munkatársainak segítségével 3 gólyafészek tartóra helyezését kell legalább az év során megoldani őrszolgálatunknak.

Fejlesztési elképzelések:

- A megfelelő feladatellátáshoz elkerülhetetlen a Vasi-Hegyhát Természetvédelmi Tájegység és a Vendvidéki Természetvédelmi Tájegység 1-1 fő természetvédelmi őrrrel történő megerősítése. A Természetvédelmi Őrszolgálat országos átlagának eléréséhez még 10 fős létszámbővítés lenne szükséges.
- KEHOP plusz pályázat keretében az elhasználódott autók cseréjét és új a hatósági feladatellátást és monitorozást segítő eszközök beszerzését tervezzük.

18.3 Észak Vasi Tájegység

- A Chernel-emplék programjainak méltó megrendezése
- Rekonstrukciós tervek készítése a bozsoki Kovácsi-rét, valamint a kőszegdoroslói Hosszú-rét területekre
- Természetvédelmi stratégia kidolgozása a Kemenesi Cser erdőtervezési körzet üzemtervezéséhez
- A szombathelyi hulladéklerakó környezetében található közepesfeszültségű áramhálózat madárbaráttá alakítása a fehér gólyák védelme érdekében az áramszolgáltató közreműködésével
- A Bogár-tó (Ölbő, Rábapaty) láp élőhelygazdagítása fák, cserjék ültetésével
- A Doroslói-rétek madárvilágának kutatása függőhálós madárgyűréssel, valamint odútelep létrehozása
- A Kőszegi-hegységben élő, fokozott természetvédelmi oltalom alatt álló madárfajok monitorozása
- A Kőszegi Tájvédelmi Körzet gyepterületein élő nappali lepkék monitorozásának megkezdése
- A zártkerti ingatlanokon még fellelhető természeti értékek kutatása, védelmi intézkedések megtétele
- A Chernel-kerti odútelep felújítása
- A Bechtold István Természetvédelmi Látogatóközpontot hirdető táblák elhelyezése Kőszeg belvárosában
- Hétfélig szakvezetett túrák szervezése a Kőszegi Tájvédelmi Körzetben

18.4 Vasi Hegyhát Tájegység

- Saját vagyongazdálkodásban lévő erdők természetességének növelése, folyamatos erdőborítást eredményező erdőkezelési eljárások kiterjesztése, érintetlen erdők/erdőtömbök kialakítása
- Az „Átmeneti” és a „Örökerdő” üzemmódú erdők kezelési tervének készítése
- Az átvett területek esetében az erdőgazdálkodói feladatok ellátása, felújítások megkezdése és folytatása, ápolások, tisztítások elvégzése
- Vagyongazdálkodott erdőterületeken az erdőgazdálkodók tevékenységének ellenőrzése, elszámoltatása
- 2022. évi erdészeti munkák tervezése, bonyolítása (folyamatban lévő erdősítések, pótlások, ápolások, fahasználatok)
- Osztatlan közös tulajdonban és vagyongazdálkodásunkban lévő állami területek erdőgazdálkodásának átvétele, használati megosztás készítése
- Tűzifa igény biztosítása (Apátistvánfalva, Szőce, Keserűszer, Őriszentpéteri Látogatóközpont)
- Erdőkezelési beavatkozással természetességi kategóriák javítása invazív fásszárúak visszaszorításával - főként azokban az erdőrészekben, ahol a jelen lévő akác elegy miatt kevésbé kedvező a természetességi kategória (lásd: 6.3 fejezet).
- A Vasi Hegyhát Tájegység gyepterületeinek általános állapotjavítása, LIFE projekt megvalósítása
- Alsóörség erdőtervezési körzet üzemtervezéséhez adatgyűjtés, források felmérése, és erdei ciklámen új állományainak felmérése
- Erdei vadkár vizsgálata
- Tölgy csipkésposzka örségi terjedésének vizsgálata

18.5 Őrségi Tájegység

- Az Igazgatóság vagyongazdálkodásában lévő gyepterületek természetvédelmi kezelése.
- Az Igazgatóság vagyongazdálkodásában lévő szántókon természetvédelmi célú, szántóföldi művelés megvalósítása.
- Magángazdálkodók segítése az agrártámogatásokban való sikeres részvétel érdekében (adminisztratív segítségnyújtás, információnyújtás, tájékoztatók, továbbképzések tartása).
- Saját állatállományunkkal és földterületünkkel az aktuális agrártámogatások (egységes földalapú támogatás, anyatehén támogatás, AKG támogatás, őshonos támogatás) és kompenzációs kifizetések igénylése (őshonos és veszélyeztetett állatfajták megőrzésének támogatása), feltételeinek teljesítése.
- Magyartarka szarvasmarha állományunk sikeres leelletése (kiemelt figyelemmel az újonnan tenyésztésbe vett üszők elletése), újratermékenyítése, borjak felnevelése.
- Választási bika borjak végsúlyra hizlalása az újonnan felépített bikahízó istállóban
- Muraközi lóállományunk, már korábban kidolgozott tenyésztési programjának folytatása, lovak tanítása (ménvizsgára való felkészítés, rendezvényekre való felkészítés, általános használhatóság a kancák tekintetében)
- A KEHOP és LIFE IP-ből szerzett gépek megfelelő üzemeltetése, hatékonyabb természetkímélő munkavégzés bér munka költségek redukálása
- A muraközi kutatási program céljának eléréséhez szükséges feladatok elvégzése
- Muraközi tenyészmén jelölt ménjeink sikeres vizsgáztatása, további lovak betanítása
- Muraközi lovak számára jártatógép megépítése.

- Kőszegi területek legeltetése előző évhez képest több szarvasmarhával
- A LIFE-IP projekt kapcsán újabb területek cserjeirtása, rekonstrukciója, s újbóli művelésbe vonása
- Kondorfa Hegy-völgy Vadon Terület fenntartási tevékenységeinek elvégzése, az európai bölény állománnyal kapcsolatos teendők ellátása

18.6 Vendvidéki Tájegység

- Tanösvények kijavítása
- Apátistvánfalvai tájegységi központunkban turisztikai és környezeti nevelési programok szervezése
- Tájegység iskoláival való együttműködés fenntartása
- Vendvidéki, belső-őrségi rétek kezelésének elvégzése

18.7 Környezeti Nevelési és Ökoturisztikai Osztály

- A csákánydoroszlói Vízi Vándor Természetvédelmi Látogatóközpont kínálati struktúrájának kialakítása, népszerűsítése.
- A minősítésre előkészített természetiskola program minél szélesebb körű alkalmazása és népszerűsítése.
- A környezeti nevelési programokat (természetismereti szakkör, természetismereti óvodai foglalkozások, jeles napok, természetismereti vetélkedő) magas színvonalon próbáljuk megvalósítani a 2022-es esztendőben is. Külön figyelmet szentelve a Hármashatár térségére, az Apátistvánfalván működő ököcentrum kihasználtságának növelésére, valamint a szőcei Lápok Háza nyújtotta lehetőségek kihasználására.
- Az igazgatóság fejlesztési tervében megfogalmazott célok, pályázati anyagok előkészítésében való szakmai részvétel.
- Nagy hangsúlyt fektetünk továbbra is a speciális természetismereti terepi bemutatóprogramok, az évközi és szezonális egyre népszerűbb garantált programok (gyalog, kerékpáron), valamint az elsősorban belföldi látogatóknak szóló Magyar Nemzeti Parkok Hete rendezvények színvonalas lebonyolítására is.
- Az ünnepekhez kötött hosszú hétvégéken Szalafő-Pityerszeren az Őrségi Népi Műemlék-együttesnél a helyi hagyományokhoz és kulturális kínálatához illeszkedő népi-gasztrónómiai programok, játszóházak fogják színesíteni a kínálatot: Húsvétváró, Pünkösdlő, Tökfesztyvál.
- Folytatjuk az Európai Nemzeti Parkok Napján megszervezendő Bölényszafari programot.
- Előzetes bejelentkezés alapján egész évben szakvezetést és színvonalas programokat nyújtunk a hozzánk látogató csoportoknak.
- A szőcei Lápok Háza programkínálatában fenntartjuk a szakvezetett séta a lápon és a biológiai vízminőség vizsgálat programelemeket is.
- Hangsúlyt helyezünk az Őrségi Nemzeti Park legelő állatainak bemutatására, a területkezelési tevékenység szerethető elemeinek promotálására, ezzel kapcsolatos népszerűsítő rendezvények megszervezésében való aktív közreműködésre.
- Aktív közreműködést szeretnénk megvalósítani az igazgatóság kommunikációs tevékenységében, kiemelten a mobilapplikációs turisztikai rendszerek fejlesztésében, a bemutatást, az Igazgatóság tevékenységét népszerűsítő honlap struktúra fejlesztésében, a professzionális népszerűsítő kiadványok szerkesztésében, terjesztésében.
- A Tourinform Őrség és az ajándékbolt kínálati elemeinek bővítése, népszerűsítése.

18.8 Pénzügyi és Számviteli Osztály

- A 2014. évtől hatályos államháztartási számvitel magas színvonalú alkalmazása.
- Az EU-s projektek, valamint az Agrárminisztérium által átadott keretek pontos elszámolása.
- Az Igazgatóság fizetőképességének megőrzése.
- Az adatszolgáltatások határidőben történő teljesítése.
- A munkabérek precíz számfejtése és határidőben történő átutalása.
- A bevezetett vonalkódos leltározás folytatása.
- Az osztály munkatársainak folyamatos továbbképzésének biztosítása.

18.9 Pályázatkezelési Osztály

KEHOP, Interreg és egyéb pályázatok végrehajtásának folytatása, így különösen:

- Természetvédelmi rendeltetésű területek muraközi lóval történő kezeléséhez szükséges istálló és kiszolgáló épületek létesítése című projektben a projekt lezárása
- PaNaNet + pályázat lezárása
- Szalafő Pityerszer infrastrukturális fejlesztésekhez szükséges Településrendezési Terv módosítás engedélyeztetése, épület tervezése
- Csákánydoroszló Vízi Vándor Természetvédelmi Látogatóközpont és Kenekikötő építésének befejezése, kiállítás és játszótér megvalósítása, épület átadása, beszerzések lebonyolítása, projekt lezárása
- A Contracts2.0 projektben az eredmény-alapú támogatási rendszer indikátorainak tesztelése, értékelési rendszer kidolgozása, valamint a nemzeti parki termék védjegy minősítési kritériumainak felülvizsgálata.
- Az Erdőt természetesen – leromlott állapotú erdei élőhelyek rekonstrukciója az Őrségben című KEHOP projekt lezárása
- A Magyartarka szarvasmarhával történő természetvédelmi célú területkezelés infrastrukturális feltételeinek kialakítása című KEHOP projekt lezárása.
- Három új, előkészítést célzó KEHOP pályázatban az épületek, épület felújítások, kiállítások terveinek elkészítése.
- A GRASSLAND-HU LIFE IP projekt keretében hulladék eltávolítása, cserjeirtás, szárazzás, kaszálás, valamint gyepvédelmi tanácsadó szolgálat munkájának megkezdése, valamint környezeti nevelési foglalkozások megtartása iskolások számára.